

SAN LUCAS

San Lucapa Pedee Pia P'āda

San Lucapa na pedee pia p'āji. Lucas judio-e paji. Macedonia eujādepema médico paji. Jesucristopa jirit'erada Pablo k'ōp'āyo paji. Na pedee pia p'ā pēiji chi k'ōp'āyo Teofilomaa, auk'a Jesucristode ijāamerā. K'awapi k'inia baji Jesupa judio-eerā o k'achiadeepa ichiaba k'aripa atapari. Na pedee p'āi naaweda, Lucapa pi-ia ak'iji ne-inaa jōmaweda p'ā bada Jesude. PedEEPachi Jesús bapata k'awadap'edaarā ome, Jesús nipapata pia nepirí k'inia bada perā. Na p'ādade audú jara bi chupiria beerāde; it'aa t̄ipatade; Tachi Ak'ōre Jaurede; Cristo piuda k'aurepa Ak'ōrepaperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiparide māik'aapa wēraarā mimiade Tachi Ak'ōre-it'ee.

Naapiara Lucapa jara bi ichia k'awaada na pedee pia p'āi naaweda (cap. 1.1-4). Mateopa p'āda k'āyaara pedee chok'araara jara bi Jesús t'odade (caps. 1.5-2.52) māik'aapa Juan Bautistapa jarateedade (cap. 3.1-20). Awaraarāk'a Lucapa jara bi Jesús poro choodade māik'aapa iru netuara ome unuda (caps. 3.21-4.13); irua jaratee nipada Galilea eujāde (caps. 4.14-9.9) māik'aapa awaraa eujāde (cap. 9.10-50); iru Judea eujādee wāda (caps. 9.51-13.21) māik'aapa irua jarateeda Perea eujāde (caps. 13.22-19.27). Ma jōmaade Lucapa pedee chok'araara jara bi, awaraa pedee pia p'ādap'edaarā k'āyaara. T̄ēepai jara bi Jesús peedap'edaa (caps. 19.28-23.56); iru chok'ai

p'irabaida; chi k'ōp'āyoorāmaa unupida māik'aapa
āra taide it'aa wāda (cap. 24).

Teofilomaa naapiara p'āda

¹ Eperāarā poro waibia Teófilo, mi naa awaraarāpa p'ājida ne-inaa p'asada tachi t'āide.

² P'ājida Jesús āchi taupa unudap'edaa māik'aapa tachimaa irude nepiridap'edaa. Tachi Ak'ōrepā āra jirit'eraji māgá irua ooda jarateepataadamerā.

³ Miā ma p'ādap'edaa pia ak'iji. Ma awara āramaa māik'aapa Jesús unudap'edaarā awaraarāmaa iidi wāji. Māgá Jesús t'odadeepa p'asada pia k'awaaji. Eperāarā poro waibia Teófilo,

⁴ ma jōmaade k'īsiap'eda, miā nāga p'ā bi, pia ma wāara pedee jarateedap'edaa pipiara k'awaamerā.

Tachi Ak'ōrepā jara pēida Juan Bautista t'oit'ee

⁵ Jesús t'oi naaweda Herodes rey paji Judea eujāde. Mama bapachi p'aare t'ījarapatap'edaa Zacarías. Iru p'aare Abías eere p'anadap'edaarādepema paji. Chi wēra, Isabel, ichiaba chonaarāwedapema p'aareerā poro waibia Aarondeepa uchiada paji.

⁶ Zacarías chi wēra ome k'achia wēe p'anapachida Tachi Ak'ōre k'īrapite, iru ūraade jara bik'a oopachida perā. Maperā apidaapa āra p'oyaa imiateedak'aa paji.

⁷ Mamīda āra warra wēe p'anajida, Isabel warra t'ok'aa pada perā. Ma awara āchi omeē weda audú chonaa p'anajida warra oodait'ee.

⁸ Ewari aba p'aareerā poroorāpa jarajida Abías eerepema p'aareerā mimia p'aneedamerā Tachi Ak'ōre te waibiade.

⁹ P'aareerāpa oopatak'a suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aita t'īut'ee Tachi Ak'ōre te waibia edupema cuartode ne-inaa t'ūa bapari paade. Māgá Zacariata uchiaji.

¹⁰ T'īuji ma ne-inaa t'ūa bapari paade. Māga oomaa bi misa, eperāarā jōmaweda taawa it'aa t'ī para baji.

¹¹ Zacarías mama te jāde bide it'aripema angelpa ichi unupiji. Bainī baji ma ne-inaa t'ūa bapari paapata altar juaraare.

¹² Zacariapa māga unuk'āri, p'eradachi.

¹³ Mamīda ma angelpa māgaji:

—Zacarías, waaweedenaapáde aji. Tachi Ak'ōrepia it'aa iidida ūrijipi. Pi wēra Isabelpa warra t'oit'ee. T'ī biit'eeda aji, Juan.

¹⁴ Parā o-ī-īa p'anadait'ee iru ome. Ichiaba eperāarā chok'ara o-īa p'anadait'ee iru t'oda k'awaadak'āri.

¹⁵ Pi warra waibia pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Maarepida it'ua, vino jida tok'aa pait'ee. Iru t'oi naaweda, Tachi Ak'ōre Jaure bapariit'ee iru ome.

¹⁶ Irua Israel pidaarā chok'araarāmaa waya ijāapiit'ee Tachi Ak'ōrede.

¹⁷ Na Juanpa Ak'ōre pedee jaranait'ee, Tachi Waibia chei naaweda. Audú Ak'ōrede ijāapariit'ee. Ne-inaa ooit'ee Tachi Ak'ōre juapa māik'aapa sōcharra bait'ee Ak'ōre pedee jarapari Elías chonaarāweda bapatak'a. Ak'ōreerāmaa k'īsiapiit'ee āchi t'āri auk'a bidamerā āchi warrarā ome. T'āri k'achia beerāmaa jarateeit'ee oo k'awaa wādamerā Ak'ōrepia oopi bik'a. Māga oo bipa Israel pidaarā k'aripait'ee Tachi Waibia k'awaadamerā māik'aapa irude ijāapataadamerā.

18 Māga ūrik'āri, Zacariapa ma angelmaa iidiji:
—¿Sāga mīa pī pedee ijāayama? aji. Mī audú chonaa bida aji, warra ooit'ee; mī wēra jida.

19 Māpai angelpa māgají:
—Mī Gabrienda aji. Tachi Ak'ōrepa jararuk'a mīa ooparida aji. Irua mī pēiji pī ome pedeede māik'aapa pīmaa ma pedee pia jarade.

20 Mamīda pīa mī pedee ijāa-e pada perā, īraweda pī p'oyaa pedee-ee beeit'eeda aji, mīa jaradak'a parumaa.

21 Zacarías māgá edú bī misa, eperāarā taawa it'aa tī para badaarāpa k'īsia p'aneejida: “¿Sāgap'edapi taarāruma?” apachida.

22 Zacarías uchiak'āri, p'oyaa pedeek'aa paji. Jīp'a juapa jarapachi. Mapa ma eperāarāpa k'awaajida irua k'āimok'araa pīk'a bīde ne-inaa unuda Ak'ōre te waibiade.

23 Zacariapa ichi mimia Ak'ōre te waibiade au-pak'āri, ichi temaa wāji.

24 T'ēepai chi wēra Isabel biak'oo beeji. Atane joisomaa wāyaaru misa, uchia-e paji ichi tedeepa.

25 K'īsiají: “Tachi Ak'ōrepa mīmaa ne-inaa pia ooji. Mī k'īra nejasia bapachi, biak'ook'aa pada perā. Mamīda irua mī chupiria k'awaada perā, īrā mī biak'oo bida” aji.

Tachi Ak'ōrepa jara pēida Jesús t'oit'ee

26 Atane seismaa Isabel biak'ooda, Tachi Ak'ōrepa ichi ángel Gabriel pēiji Galilea eujādepema p'uuru Nazaretdee.

27 Mama bapachi awēra waide imik'īra ome k'āi-ee. T'ījarapachida María. Mama ichiaba bapachi imik'īra t'ījarapatap'edaa José. Ichi

chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada paji.
María José ome pedeetee p'anajida miak'āidait'ee.

28 Gabriel cheji Mariamaa māik'aapa māgaji:

—¡Pia baparíiji! Tachi Ak'ōrepa pi piara ak'ipari awaraarā k'āyaara. Iru pi ome bida aji.

29 Māga ūrik'āri, María p'era pik'a beeji māik'aapa k'īsiaji: “¿Sāap'edata mimaa māga jara cheruma?” aji.

30 Māpai Gabrielpa māgaji:

—María, waaweenaaapáde aji. Tachi Ak'ōrepa pi jirit'eraji k'inia iru bairā.

31 Pi biak'oo beeit'ee māik'aapa imik'īra warra t'oit'ee. T'ī biit'ee Jesús.

32 Iru Tachi Waibia pait'ee. Tachi Ak'ōre Warrada adait'ee. Tachi Ak'ōre Waibiapa iru rey papii't'ee, iru chonaarāwedapema Rey Davidk'a.

33 Iru ichita Jacobdeepa uchiadap'edaarā rey pait'ee, na p'ek'au eujā jōru pijida.

34 Māpai Mariapa iidiji ma angelmaa:

—Mamīda, ¿sāga biak'ooyama aji, mi imik'īra ome k'āi-ee bita?

35 Gabrielpa p'anauji:

—Pi biak'oo-e pait'ee awaraa wēraarāk'a. Ak'ōre Jaure pi ome bait'ee. Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaata oopari. Iru Jaurepa pi aneu pik'a cheit'ee jiārarak'a. Māgá imik'īra wēe bi mīda, biak'oo beeit'ee. Ak'ōrepa māga ooit'ee perā, pi warra k'achia wēe bapariit'ee. Iru Tachi Ak'ōre Warrada apataadait'ee.

36 Ma awara pichi ēreerā Isabel, chōtrāa k'iri mīda, atane seis iru bi biak'ooda. Iru warra t'ok'aada apachida mīda, imik'īra warrata t'oit'eeda aji.

³⁷ Tachi Ak'õrepa mäga ooi, wẽ-e perã ne-inaa irua p'oyaa oo-e pai.

³⁸ Mäpai Mariapa mägaji:

—Mi Tachi Ak'ore jua ek'ari bapari. Irua jara bik'a ooipia bida aji, mi ome.

Maap'eda Gabriel wāji.

Mariá Isabelmaa wāda

³⁹ Ma t'ëepai María wāji Isabel bada p'uurudee ee jēra bimäi Judea eujâde.

⁴⁰ Zacarías temäi panak'äri, Mariapa Isabelmaa saludaaji.

⁴¹ Isabelpa María pedee ūrik'äri, chi chai o-ïapa jítí jira beeji iru bide. Mäpai Tachi Ak'õre Jaure ba cheji Isabel ome.

⁴² Mapa golpe pedeeji:

—Tachi Ak'õrepa pita pipiara ak'i bida aji, awaraa wêraarã k'äyaara. Irua pi warra bide bi pia ak'i bapariit'eeda aji.

⁴³ Mi ek'ariara bi mïda Tachi Ak'õre k'írapite, mi o-ïa bi, pi, Michi Waibia nawepa mi ak'i cheda perã.

⁴⁴ Pi salute ūriruta mi warra o-ïapa jítí jira beeji mi bide.

⁴⁵ ¡Pi o-ña bi ijääada perã Tachi Ak'õrepa ooit'ee ichia jara pëidak'a!

Mariapa pedee pia jarada Tachi Ak'õrede

⁴⁶ Mäpai Mariapa mägaji:

—T'äripa mia jara bi: Tachi Ak'õre jõmaarã k'äyaara waibiara bi.

⁴⁷ Michi t'äride o-ña nïbi, Tachi Ak'õrepa mi o k'achiadeepa k'aripa atapari perã.

⁴⁸ Mi chupiria k'iri mïda iru esclavak'a, irua mi jirit'eraji mäik'aapa t'äri o-ïapiji. Mapa

íraweda jõmaarãpa mi t'íjaradait'ee chi Tachi
Ak'õrepa t'ãri o-ÿapida.

49 ¡Tachi Ak'õre Waibia t'íjarapata Chi K'achia
Wée Bapari! Iruata ne-inaa pi-ia ooji mi
ome.

50 Tachi Ak'õrepa chupiria k'awaapari ichide
ijääpataarã; ãchi warrarã; ãichak'eerã paara.

51 Ne-inaa pi-ia oodoo ichi juapa. T'ãride
audua beerã jërek'ooji.

52 Reyrã uchiapiji ãchi mimiadeepa mäik'aapa
ãra k'âyaara audua-ee beerã poro waibiarã
papiji.

53 Jarrapisia beerã irumaa chedak'ãri, ne-inaa
pia teeji k'âiwee nipadamerã ichi ode. Jõdee
net'aa piara iru p'anadap'edaarã arajägaa
wâpiji ãchi ode.

54 Tachi Israel pidaarã, ichi eperãarã
k'aripapachi ichia oopi bik'a oopatap'eda
perã. Ara ichita chupiria k'awaaji

55 mäga ooit'eeda ada perã tachi
chonaarãmaa; Abrahammaa mäik'aapa irudeepa
uchiadait'eerãmaa.

56 María Isabelmäi atane õpee beeji. Maap'eda
cheji ichi temaa.

Juan Bautista t'oda

57 Isabel warra t'ok'ãri, imik'ira warrata t'o ataji.

58 ãchi te k'ait'a p'anapatap'edaarãpa mäik'aapa
ãchideerãpa k'awaadak'ãri Tachi Ak'õrepa mägá
ãchi k'aripada, ãramaa chejida pedee pia jarade.

59 Warra t'op'eda, k'âima ocho pak'ãri,
iru k'ap'iade tauchaa bïpijida. Arii

p'anadap'edaarāpa t'i bidait'ee paji Zacarías, chi ak'ōrek'a.

60 Mamīda chi nawepa māgaji:

—Māga-e. Iru t'i bidait'ee Juan.

61 Māpai māgajida:

—Parādeerā apidaamaa ma t'i bida-e paji.

62 Māpai juapa jarajida chi ak'ōremaa, chi warra t'i k'awaadait'ee.

63 Māpai Zacariapa juapa jaraji ichi-it'ee tabla pite aneedamerā māik'aapa aide p'āji: *Iru t'i biit'ee Juan*. Māga unudak'āri, eperāarā jōmaweda ak'ītrua para beeji.

64 Aramata Zacarías pedee uchiaji māik'aapa Tachi Ak'ōrede pia pedeeji.

65 Jōmaweda iru k'ait'a p'anapatap'edaarā ak'ītrua para beeji māik'aapa māgí p'asada pia t'opachida jōmaweda eperāarā eede p'anapataarāmāi Judea eujāde.

66 Māga ūridak'āri, jōmaarāpa k'īisia p'anapachida āchi t'āridepai: “¿K'āata ooit'eepaama ajida, ma warrapa?” ¿Chonaa pak'āri, eperā waibia pait'ee-epaa? ¿Wāara Tachi Ak'ōre iru ome bapariit'ee-epaa?

Zacariapa Tachi Ak'ōremaa jarada

67 Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Zacarías ome. Mapa māgaji:

68 —¡Tachi Ak'ōre, tachi Israel pidaarā Ak'ōre Waibia t'āri pia bapari, ichi p'uuru pidaarā k'aripa cheda perā!

69 Ichi mimiapari Daviddeepa uchiada pēiji Tachi K'aripa Atapari bamerā. Māgí jōmaarā k'āyaara waibiala bi.

- 70** Chonaarāweda māgide pedeepachi ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari.
- 71** Jaraji māgipa tachi k'aripa atait'ee tachi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa.
- 72** Ichiaba jaraji māgipa tachi chonaarā chupiria k'awaait'ee māik'aapa ooit'ee irua jaradak'a āra poro waibiarāmaa.
- 73** K'irāpaji ichi pedee jarada ichi tī waibiade tachi ak'ōchona Abrahammaa:
- 74** K'ariplait'ee tachi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa, waawee-ee oopataadamerā irua oopi bīk'a iru juu ek'ari p'anide.
- 75** K'ariplait'ee chok'ai p'anide k'achia wēe p'anapataadamerā iru k'īrapite.
- 76** Mamīda warra, pi tījaradait'eeda aji, Ak'ōre Waibia pedee jarapari. Tachi Waibia naa jarateenait'ee, eperāarāpa iru pedee ūri k'inia p'anapataadamerā.
- 77** Jarait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapipari māik'aapa āra o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā.
- 78** Tachi Ak'ōrepa tachi chupiria k'awaapari perā, aba ak'ōrejīruk'a urua bī it'ariipa pēiit'ee.
- 79** Māgí īdaa pik'a bait'ee na p'ek'au eujādepema p'āriu pik'a p'anīrā atuadait'eerā tāide. Tachi Ak'ōre o ak'ipiit'ee, aide tachi nipapataadamerā māik'aapa k'āiwēe p'anapataadamerā.
- 80** Zacarías warra wari wāji māik'aapa audú ijāa beeji Tachi Ak'ōrede. K'ūtrāa pak'āri, banaji

eujā pania wẽe bide Israel pidaarāmaa jarateemaa beerumaa.

2

*Jesús t'oda
(Mt 1.18-25)*

¹⁻² Juan at'āri ma-āri bak'āri, César Augusto Romadepema reyrā poro waibia paji Romadepemaarā eujāde, ichiaba awaraa eujā iru jua ek'ari badade. Cirenio ichi jua ek'ari bají. Māgipa Siria eujā ak'ipachi. Maapai eperāarā ichi truadepema jōmaweda t'ī p'āpiji k'awaait'ee jōmasaa p'ani. Māgí chi naapema t'ī p'āpida paji.

³ Māgá eperāarā juasiadak'āri, jōmaweda wāpijida āchi chonaarā p'uurudee t'ī p'āpide.

⁴ Maperā José uchiaji Galilea eujādepema Nazaret p'uurudeepa wāit'ee Judea eujādee. Ichi chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada perā, wāji David t'oda p'uuru Belendee.

⁵ Mamaa wāji ichi t'ī p'āpide María ome, ichi wēra pait'ee bada perā. Uchiadak'āri, María warra t'oyama bají.

⁶ Belende panadak'āri, María bi p'ira nībeeji chi warra t'oit'ee.

⁷ Mamida te unuda-e paji, araada-e pada perā jōmaweda t'ī p'āpi chedap'edaarā-it'ee. Mapa mama Belende chi warra naapema t'oji, ne-animalaarā nek'opata tede. Chi warra p'arude p'ira atap'eda, biji ne-animalaarā nek'opatade k'āimerā.

Angelpa oveja ak'ipataarāmaa unupida

⁸ Ma p'ārik'ua Belén k'ait'a p'ūajara paraamāi eperāarāpa āchi ovejaarā ak'īmaa p'anajida.

9 Māga nide angelpa ichi unupiji māik'aapa Tachi Ak'ore k'ira wāree ūdaadachi āchi ik'aawa. Mapa p'eradachida.

10 Mamīda ma angelpa māgaji:

—P'eranaadapáde aji, mia pedee pia jara cheru perā. Mia nepiriru k'aurepa eperāarā jōmaweda audú o-ña p'aneedait'ee.

11 Idi p'ārik'ua Rey David t'oda p'uurude t'oji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atapari. Iru Tachi Waibia, Tachi Ak'orepa pēida eperāarā rey pamerā.

12 Jirinadapáde aji. Ununadak'āri imik'ira warra p'arude pira bi ne-animalaarā nek'opatade, k'awadayada aji, mia wāarata jarada.

13 Aramata unujida it'aripema angeleerā chok'ara chi apema ik'aawa para bi. Jōmaarāpa o-ña it'aa t'i para beeji. Māgapachida:

14 —jTachi Ak'ore it'ari bīta jōmaarā k'āyaara waibiara bi! jIrua pia ak'i bīrā t'āri o-ña p'anapata māik'aapa k'āiwee p'anapata!

15 Ma angeleerā jōmaweda wādak'āri Ak'ore eujādee, ma oveja ak'ipataarāpa māga jōnapachida:

—Wādáma apachida Belendee, Ak'orepa jara pēida ak'ide.

16 Māpai isapai wājida. Wāara ununajida María José ome māik'aapa María warra k'āi bi ne-animalaarā nek'opatade.

17 Māga unudap'eda, nepirinajida ma angelpa jarada ma warrade.

18 Jōmaweda āra pedee ūridap'edaarā ak'itrua para beeji.

19 Mamīda ma jōmaade Mariapa ichi t'āridepai k'isiasi. K'ira atuak'aa paji ārapa jaradap'edaa.

20 Jõdee ma oveja ak'ipataarã o-ña wājida āchi p'anadap'edaamaa. Wāk'āti wādapa māgapachida:

—Tachi Ak'õre jõmaarã k'āyaara waibiara bi. Iru t'āri pia bi. Jõma unujida irua jara pēidak'a.

Jesús ak'õreerāpa iru ateedap'edaa Tachi Ak'õre te waibiade

21 Ma warra t'op'eda, ewari ochomaa iru k'ap'iaide tauchaa bijida māik'aapa t'i bijida Jesús, María biak'oo beeí naaweda, angelpa jaradak'a.

22-24 Ewari cuarenta wāyaak'āri, wājida Jerusalendee oodait'ee Moisepa p'ādade jara bīk'a, t'īu pia p'aneedait'ee Ak'õre te waibiade. María k'ap'ia pari oojida Ak'õre Úraa p'ādade jara bīk'a wēraarāpa oodamerā warra t'op'eda:

'Peepidap'eda, paapidaipia bī tortola omé maa-e pīrā paloma chak'eerā omé.' (*Lv 12.6-8*)

Ichiaba chi warra awara bijida Tachi Ak'õre-it'ee Moisepa p'ādade jara bīk'a:

'Israel pidaarāpa āchi warrarā naapemaarā awara bidaipia bī Tachi Ak'õre-it'ee.' (*Ex 13.2, 12*)

25 Maapai Jerusalende bapachi chonaa aba t'ījarapatap'edaa Simeón. Iru Tachi Ak'õrede ijāapachi māik'aapa oopachi irua oopi bīk'a. Ijāapachi Tachi Ak'õrepa Israel pidaarā k'aripait'ee āchi k'īra unuamaa iru p'anapatap'edaarā juadeepa. Tachi Ak'õre Jaure bapachi Simeón ome.

26 Iruata k'awapiji Simeón piu-e pait'ee unui naaweda Cristo, Tachi Ak'õrepa pēida eperāarā rey pamerā.

27 Ma ewate Ak'õre Jaurepa iru wāpiji Tachi Ak'õre te waibiadee. Māga niðe Jesús ak'õreerā

wājida mamaa. Oomaa p'anajida Moisepa p'ādade jara bīk'a oodamerā āchi warra ewaa t'oda ome.

²⁸ Simeónpa ãra unuk'āri, ma warra chai jira ataji māik'aapa t'āri o-ña māgaji Tachi Ak'ōremaa:

²⁹ —Ak'ōre, jōmaarā Ak'ōre Waibia, īrá mi, pi mimiapari, k'āiwee piut'ee, pia eperā jaradak'a unuru perā.

³⁰ Michi taupa unuru Tachi K'aripapari.

³¹ Pia na imik'īra warra pēiji pi o ak'ipimerā na p'ek'au eujādepemaarāmaa.

³² Iru īdaa pik'a bi k'aurepa judio-eerāpa paara pi o k'awaadait'ee māik'aapa iru k'aurepa eperāarāpa Israel pidaarā t'o p'anadait'ee.

³³ Simeón pedee ūridak'āri, Jesús ak'ōreerā p'era pik'a p'aneejida.

³⁴ Māpai Simeónpa iidiji Ak'ōrepa ãra pia ak'i bapariimerā māik'aapa Mariamaa māgaji:

—Pi warra k'aurepa Israel eujādepemaarā chok'ara it'aa wādait'ee māik'aapa chok'ara atuadait'ee. Ichiaba chok'araarāpa jaradait'ee Tachi Ak'ōrepa iru pēi-e paji.

³⁵ Māgá Tachi Ak'ōrepa k'awaapiit'ee eperāarāpa k'īsiapata ãchi t'āridepai; wāara irude ijāa p'ani maa-e pīrā ijāada-e p'ani. Mamīda ma jōmaade pi t'āri p'ua nībait'ee, espadapa pi t'āride su atarutak'a.

³⁶ P'ētrāa t'ījarapatap'edaa Ana ichiaba mama baji. Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji. Chi ak'ōre Aser ēreerādepema paji. T'ījarapachida Penuel. Awēra weda Ana miak'āiji. Mamīda siete añopai baji chi imik'īra ome.

³⁷ Mamäik'aapa p'ëträä beeji ochenta y cuatro años parumaa. Ak'õre te waibiade bapachi. Ewari chaa it'aa t'ipachi. Edaare nek'ok'aa paji it'aa t'i k'iniapa.

³⁸ Simeón pedee auparude Ana uchiaji. José mäik'aapa María unuk'ãri ma warra ome, Tachi Ak'õremaa gracias jaraji iru pari. Mäpai arii p'anadap'edaarãmaa jarapachi:

—Na warrata tachi Jerusalén pidaarãpa ni p'ani tachi k'aripait'ee.

Waya chedap'edaa Nazaret p'uurudee

³⁹ José María ome ne-inaa jõma oo aupadak'ãri Moisepa p'ädade jara bik'a, waya chejida Galilea eujädee ächi p'uuru Nazaretde.

⁴⁰ Ächi warra juatau chaareera wari wãpachi mäik'aapa k'ïsia k'awaara wãpachi. Ichiaba Tachi Ak'õre o-ña baji iru ome.

Jesús warra weda Ak'õre te waibiade

⁴¹ Año chaa Jesús ak'õreerä wãpachida Jerusalén p'uurudee Pascua fiesta oode.

⁴² Jesús doce años iru bak'ãri, mäga oojida mäik'aapa iru auk'a wãji ära ome.

⁴³ Ma fiesta jõdaik'ãri, esperäärä erreujida ächi te chaa. Mamïda Jesús Jerusalende beeji, chi ak'õreeräpa k'awada-ee.

⁴⁴ Ode wãdade chi ak'õreeräpa k'awada-e paji, chok'ara cheepuru wãdap'edaa perä. K'ïsia p'anajida Jesús cheru apemaarä ome. Mapa k'ewara iidipachida ächi ëreerãmaa mäik'aapa k'ira k'awaarãmaa.

⁴⁵ Mamïda unuda-e pak'ãri, ãpithee jirinajida Jerusalende.

46 K'āima õpeemaa āchi warraunu atajida Ak'ōre te waibiaade. Su-ak'i baji Moisepa p'āda jarateepataaarā esajīak'a. Māirāpa jaratee p'anī ūrii bap'eda, iidipachi.

47 Arii p'anadap'edaarā jōmaarāpa iru pedee ūridak'āri, ak'i trua para beepachi, poro wēsaa bada perā māik'aapa pia p'anaupata perā.

48 Mamīda chi ak'ōreerāpa iru māgá unudak'āri, p'era pik'a p'aneejida. Māpai chi nawepa māgaji:

—Warra, ¿sāap'eda nāga oojima? aji. Taipa pi unuda-e pak'āri, k'īsia p'ua jōnajida.

49 Māpai Jesupa māgaji:
—¿Sāap'eda mi jiri p'anima? aji. ¿K'awada-eta p'anik'ā aji, mi Ak'ōre tede ichita bait'ee?

50 Mamīda ārapa k'awada-e paji ma pedee k'āata jara k'inia baji.

51 Māpai iru wāji āra ome Nazaret p'uurudee. Mama āra ome chok'ek'ee bapachi. Mamīda Mariapa irua ooda k'īra atuak'aa paji. Ichi t'āridepai ma ne-inaa jōmaweda audú k'īsiapachi.

52 Māgá Jesús wari wāpachi. Ichiaba k'īsia k'awaapiara wāpachi, Tachi Ak'ōrepaa iru pia ak'i bada perā, eperārāpa pida ichiaba.

3

Juan Bautistapa jarateeda (Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 César Tiberio quince años rey bide, ichi ek'ari bada Poncio Pilato Judea eujā ak'ipari paji. Jōdee judiorā Tiberio ek'ari reyrāk'a p'anadap'edaarāpa eujā awara-awaraa ak'ipachida. Herodepa Galilea eujā ak'ipachida. Chi īpema Filipopa

Iturea māik'aapa Traconite eujā ak'ipachi. Jōdee Lisiapi Abilene eujā ak'ipachi.

² Anás māik'aapa Caifás p'aareerā poro waibiarā paji. Maapai Tachi Ak'orepa ichi pedee jara cheji Zacarías warra Juanmaa eujā pania wēe bide.

³ Maap'eda Juanpa Tachi Ak'ore pedee jaratee nipapachi jōma Jordán tote. Jarateepachi eperāarāpa ichimaa poro choopidamerā ak'ipidait'ee āchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'aní māik'aapa wāara Tachi Ak'orede ijāa p'aní. Māgá ijāadak'āri, Tachi Ak'orepa āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

⁴ Māga p'asaji Ak'ore pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda jaradak'a:

'Eujā pania wēe bide eperā bia bi: "O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.

⁵ Iru k'aurepa eujā joobai beeda jewedaa beeit'ee māik'aapa ee nok'o jida jewedaak'oodariit'ee. O jōmaweda jīp'a beeit'ee māik'aapa eujā māu-idaa bi k'ak'ayaa beeit'ee.

⁶ Maapai jōmaarāpa k'awaadait'ee iru k'aurepa Ak'orepa eperāarā k'aripait'ee atuanaadamerā." ,
(Is 40.3-5)

⁷ Juanpa māgá jaratee bide eperāarā chok'ara chejida irua poro choomerā. Mamīda Juanpa āramaa māgaji:

—¡Parā k'achia-idaa beerādeepa uchi-adap'edaarā! ¡Taamák'api p'aní! ¿Poro choopi chejida-ek'ā, Tachi Ak'ore juapa mia k'iniada-e p'anadairā?

8 Māga pirā, p'ek'au k'achia oo amáati māik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'õrepa k'inia bïk'a. K'isianáati Tachi Ak'õrepa parāta miapi-e pait'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaa perā. Mía jara bi: Na māudeepa Tachi Ak'õrepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarā oo atai.

9 Ara chaarapa nejō bïri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'aadait'ee paa jōmerā, māga pik'a taarā-e Tachi Ak'õrepa jōpiit'ee parā, chi oodaamaa p'anapataarā irua k'inia bïk'a.

10 Māga ūridak'āri, eperāarāpa Juanmaa iidi-pachida:

—Māgara, ¿k'āata oodaipia bïma apachida, ak'ipidait'ee tai Ak'õre ode nipapata?

11 Juanpa p'anauji:

—Chi p'aru omé iru bïpa aba chi wēe bïmaa teeipia bïda aji. Auk'a chik'o jede k'odaipia bïda aji, chi wēe beerā ome.

12 Cesar-it'ee impuesto p'epataarā ichiaba chejida poro choopide. Māgajida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āata oodaipia bïma ajida, ak'ipidait'ee taipa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'ani?

13 Juanpa p'anauji:

—P'aapináati Romadepemaarāpa jarapata im-puesto ñri.

14 Soldaorāpa ichiaba iidijida:

—¿Māgara taipárama? ajida. ¿K'āata oodaipia bïma taipa ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'ani?

Juanpa p'anauji:

—Ichi k'inia chīara p'arat'a jāri atanáati māik'aapa seewa jaranaatí chīara k'achiade baaipidait'ee. K'āiwee p'anapataatí parāmaa p'arat'a p'aapata ome pāchi mimiapata pari.

15 Eperāarāpa Juanpa jarateeda ūridak'āri, āchi t'āridepai k'īsia p'aneejida: “Juan Cristopaa ajida, Tachi Ak'ōrepa pēida tachi rey pamerā?”

16 Mamīda Juanpa jōmaarāmaa māgaji:

—Mia wāara parā poro chooparida aji, paniapa. Mamīda eperā mi t'ēe cheru mi k'āyaara waibīara bi. Mia iru chancla jida ēraik'araa bi, iru k'āyaara ek'ariara bairā. Irua eperāarā nāgá poro chooit'ee. Tachi Ak'ōre Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade. Mamīda ichide ijāadak'aa beerā jōpiit'ee t'ipitaupa.

17 Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Māgipa pala aneek'āri, trigo ewada it'aa jira bat'apari, chi tau uchiamerā māik'aapa nāupa chi e āyaa ateemerā. Maap'eda ma trigo tau ia bīpari chi iapatamāi. Mamīda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Māgí t'ipitau k'īik'aada aji.

18 Māgá awaraa ūraa chok'ara ome, Juanpa jarateepachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida.

19 Mamīda māga jaratee ni misa, itriaji Romade-pemaarāpa rey bīdap'edaa, Herodes. Māga ooji Herodepa chi ipema wēra Herodías iru bada perā ichi wērak'a māik'aapa awaraa ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oopachi perā.

20 Ma t'ēepai Herodepa awaraa ne-inaa k'achia ooji. Juan carcelde t'i nībīpiji.

*Jesús poro chooda
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

21 Mamīda aí naaweda, Juanpa at'āri eperāarā poro choomaa bide ichiaba Jesús poro chooji. Poro choopip'eda, Jesús it'aa t'ik'āri, pajā ewadachi

22 māik'aapa Tachi Ak'ore Jaure iru īri palomak'a baai cheji. Māga nide it'ariipa Tachi Ak'orepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Piá mi t'āri o-īapipari.

Jesucristo èreerā tī p'āda

(Mt 1.1-17)

23 Jesupa māgá ne-inaa oo beek'āri eperāarā taide, treinta años iru baji. Eperāarāpa jīp'a kīisia p'anapachida iru José warra.

José ak'ore paji Elí.

24 Elí ak'ore paji Matat. Matat ak'ore paji Leví. Leví ak'ore paji Melquí. Melquí ak'ore paji Janai. Janai ak'ore paji José.

25 José ak'ore paji Matatías. Matatías ak'ore paji Amós. Amós ak'ore paji Nahúm. Nahúm ak'ore paji Eslí. Eslí ak'ore paji Nagai.

26 Nagai ak'ore paji Máhat. Máhat ak'ore paji Matatías. Matatías ak'ore paji Semeí. Semeí ak'ore paji Josec. Josec ak'ore paji Joiadá.

27 Joiadá ak'ore paji Johanán. Johanán ak'ore paji Resá. Resá ak'ore paji Zorobabel. Zorobabel ak'ore paji Salatiel. Salatiel ak'ore paji Nerí.

28 Nerí ak'ore paji Melquí. Melquí ak'ore paji Adí. Adí ak'ore paji Cosam. Cosam ak'ore paji Elmadam. Elmadam ak'ore paji Er.

29 Er ak'ore paji Jesús. Jesús ak'ore paji Eliézer. Eliézer ak'ore paji Jorim. Jorim ak'ore paji Matat.

30 Matat ak'õre paji Leví. Leví ak'õre paji Simeón. Simeón ak'õre paji Judá. Judá ak'õre paji José. José ak'õre paji Jonam. Jonam ak'õre paji Eliaquim.

31 Eliaquim ak'õre paji Meleá. Meleá ak'õre paji Mená. Mená ak'õre paji Matatá. Matatá ak'õre paji Natán.

32 Natán ak'õre paji David. David ak'õre paji Jesé. Jesé ak'õre paji Obed. Obed ak'õre paji Booz. Booz ak'õre paji Salmón. Salmón ak'õre paji Nahasón.

33 Nahasón ak'õre paji Aminadab. Aminadab ak'õre paji Admín. Admín ak'õre paji Arní. Arní ak'õre paji Hesrón. Hesrón ak'õre paji Fares. Fares ak'õre paji Judá.

34 Judá ak'õre paji Jacob. Jacob ak'õre paji Isaac. Isaac ak'õre paji Abraham. Abraham ak'õre paji Térah. Térah ak'õre paji Nahor.

35 Nahor ak'õre paji Serug. Serug ak'õre paji Ragau. Ragau ak'õre paji Péleg. Péleg ak'õre paji Éber. Éber ak'õre paji Sélah.

36 Sélah ak'õre paji Cainán. Cainán ak'õre paji Arfaxad. Arfaxad ak'õre paji Sem. Sem ak'õre paji Noé. Noé ak'õre paji Lámec.

37 Lámec ak'õre paji Matusalén. Matusalén ak'õre paji Enoc. Enoc ak'õre paji Jared. Jared ak'õre paji Mahalaleel. Mahalaleel ak'õre paji Cainán.

38 Cainán ak'õre paji Enós. Enós ak'õre paji Set. Set ak'õre paji Adán mäik'aapa Adán ak'õre paji Tachi Ak'õre.

4

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade

baaipiit'ee pada
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Ak'õre Jaure Jesús ome bapachi māik'aapa irua Jesús wāpiji Jordán todeepa eujā pania wēe bimaa.

² Mama baji k'āima cuarenta. Māga nide Netuara Poro Waibīapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji Jesumaa. Mama bide Jesús nek'o-ee bada perā, jarrapisia nībeeji.

³ Māpai Netuara Poro Waibīapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pirā, na māu pan papit'aapáde aji.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-edá! aji. Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:
 'Eperā chik'o k'o bipapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'õre pedee k'awa bipa ichita chok'ai bapari.' *(Dt 8.3)*

⁵ Maap'eda Netuara Poro Waibīapa iru ee it'iara bi nok'ode ateeji. Jōmaweda na p'ek'au eujādepema p'uuru ak'ipiji māik'aapa māgaji:

⁶ —Mía pi jā p'uurudepemaarā poro waibīa pa-piyada aji. Āchi net'aa pia jōmaweda péré papii. Méré perā chi tee k'inia bimaa teei.

⁷ Mi k'īrapite bedabaip'eda, mīmaa it'aa t'īrura, jōmaweda péré payada aji.

⁸ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-edá! aji. Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:
 'Tachi Ak'õre Waibīamaa aupai it'aa t'īpatáati māik'aapa jīp'a oopatáati irua jara bīk'a.' *(Dt 6.13)*

9 T'ẽepai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji Jerusalén p'uurudee. Mama Tachi Ak'õre te waibia ek'arra ūri it'i ateeji māik'aapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pirā, namāik'aapa jītidaipáde aji,

10 Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bairā:
 'Ak'õrepa ichi angeleerā pēiit'ee pi k'aripadamerā.
11 Ächia pi jita atadait'ee māik'aapa pi t'idik'adait'ee,
 pichi biirī pida māumaa p'u oopiamamaapa.' (*Sal 91.11-12*)

12 Jesupa p'anauji:

—Jītī-edā! aji. Ichiaba Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bi:
 'Ne-inaa pariatua oonáaji k'awaait'ee wāara Tachi
 Ak'õre Waibiapa tachi ak'ipari wa māga-e.'
 (*Dt 6.16*)

13 Netuara Poro Waibiapa p'oysaa-e pak'āri Jesús ome, atabēiji awaraa ewaride cheit'ee.

*Jesupa naapiara jarateeda Galilea eujāde
 (Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

14 Jesús wāji Galilea eujādee. Ne-inaa jōmaweda oopachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Maperā iru t'opachida ma eujā jōmaade.

15 Irua jarateepachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede p'uuru bee chaa. Maapai jōmaarāpa iru pia ak'ipachida.

*Jesús Nazaret p'uurrudee wāda
 (Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

16 Maapai Jesús wāji ichi warida p'uuru Nazaretdee. Ichia oopatak'a ūipata ewate pak'āri,

t'luji Ak'õre Ūraa jarateepata tede. Ma ewate bainĩ beeji Ak'õre Ūraa p'ãda leeit'ee.

¹⁷ Irumaa teejida Ak'õre pedee jarapari Isaíapa p'ãda. Ewat'i atap'edaunuji na pedee mäik'aapa leeji:

¹⁸ —‘Tachi Ak'õre Jaure mi ome bapari, Ak'õrepa mi jirit'erada perä pedee pia jarateemerä chupiria beerāmaa. Mi pëiji jaramerä carcelde pik'a beerā uchiapiit'ee mäik'aapa tau p'ãriu beerāmaa unupiit'ee; ma awara chupiria beerā k'aripait'ee mäik'aapa ichi eperäärä pia ak'i bapariit'ee.

¹⁹ Mäga mîmaa jarapiji irua eperäärä pia oo k'inia bairā na año irua jirit'eradade.’ *(Is 61.1-2)*

²⁰ Mäga pedeep'eda, Jesupa ma p'ãda pirat'i ataji mäik'aapa teeji Ak'õre Ūraa jarateepata te ak'i parimaa. Mäpai su-ak'i beeji jarateeit'ee. Jõma arii p'anadap'edaaräpa irumaa ak'i para beeji.

²¹ Mäpai irua mägaji:
—Idi weda parä t'ãide p'asamaa bi ma ūraa p'ädade jara bik'a.

²² Mäga ūridak'äri, arii p'anadap'edaaräpa iru t'o p'anajida mäik'aapa ak'itrua para beeji, irua pedee pia jarapachi perä. Ächi pitapai iidi para beeji:

—¿Säga jarayama ajida, ma p'ädade jara bik'a idi p'asaru? ¿Na José warra-ek'ä? ajida.

²³ Mäpai Jesupa mägaji:
—¿Paräpa na pedee jarapata jara k'inia p'aniek'ä? aji. Eperäpa mi medicoda ak'äri, k'awa p'anï wâara pedee jara bi ichi k'ayaadaip'eda, jipa beeruspirä ichi juadoopa. Mapa pi wâara Tachi Ak'õrepa pëida pîrä pia jara bik'a, mägara nama pichi warida

p'uurude ne-inaa pia óoji pia oodak'a Capernaum p'uurude.

24 Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ore pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru pedee ūridaamaa p'anapata. Mapa parāpa mi pedee ijāa k'iniada-e p'ani.

25 Ichiaba māga paji chonaarāweda Tachi Ak'ore pedee jarapari Elías ome. K'oi che-e bide año òpee ap'eda esa-auk'a, jarra oojida Israel eujā jōmaade.

26 Mamīda parā chonaarāpa Tachi Ak'orede ijāada-e p'anadap'edaa perā, irua Elías pēi-e paji Israel eujādepema p'ētrāarā k'aripade. Ma k'āyaara pēiji Sarepta p'uurudee, Sidón p'uuru k'ait'a, māpema p'ētrāa k'aripamerā.

27 Ichiaba Ak'ore pedee jarapari Eliseo chok'ai bak'āri, Israel eujāde leprapa k'ayaa beerā chok'ara paraaji. Mamīda irua apida jipa-e paji. Aba Siria eujādepema k'ayaa bada t'ijarapatap'edaa Naamán jipa beeji iru juapa.

28 Māga ūridak'āri, ma Ak'ore Ūraa jarateepata tede p'anadap'edaarā jōmaweda k'īraudachida Jesús ome.

29 Jita atajida māik'aapa jidi babataa atadachida p'uurudeepa. Ateejida ee nok'ode īra bada eere māik'aapa sīa bat'at'aanadait'ee paji piudaimerā.

30 Mamīda Jesús āchi juadeepa uchiadaip'eda, wāyaaji āchi esajāk'a.

*Netuara eperā k'ap'iade merātiā bada
(Mr 1.21-28)*

31 Maap'eda Jesús wāji Capernaum p'uurudee. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Tipata ewate Tachi

Ak'õre Ūraa jarateemaa beeji Ak'õre Ūraa jarateepata tede.

³² Māpemaarāpa iru pedee ūridak'āri, ak'itrua para beeji irua jīp'a jarateeda perā Tachi Ak'õrepä jarateepidak'a.

³³ Mama baji īmik'īra netuara merātia bada iru k'ap'iade. Jesús jarateeda ūrik'āri, netuarapa golpe biapiji:

³⁴ —Aai, Jesús Nazaretdepema, ḡk'āata oo chejima aji, taimaa? ḡTai ichiak'au bīji! ḡTai k'enat'aadeta cheruk'ā? ajida. Mia pi k'awa bida aji. Pita chi k'achia wēe bapari, Ak'õre Waibiapa pēida.

³⁵ Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:
—jKīup'ee beepáde aji māik'aapa uchiapáde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

Māpai ma netuarapa ma eperā te jāde baaipiji jōmaarā k'īrapite māik'aapa uchiadachi, iru p'ua oo-ee.

³⁶ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai pedee para beeji:

—jAai, irua jarateeda waide nama ūridak'aada! ajida. ḡEperā poro waibiak'a jaratee bi! Netuaraarāpa pida iru pedee ūri p'ani māik'aapa uchia-pata, iru Tachi Ak'õre k'ap'ia pari pedeepari perā.

³⁷ Jesupa māga ooda perā, irude nepiripachida p'uuru bee chaa Galilea eujāde.

*Jesupa Simón Pedro p'āk'õre jipada
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)*

³⁸ Jesús uchiak'āri Ak'õre Ūraa jarateepata tedeepa, wāji Simón Pedro temaa. Simón p'āk'õre

k'ayaa baji k'iамиapa. Mapa chupiria iidijida Jesumaa iru jipamerā.

³⁹ Iru ik'aawa ak'inī banaji māik'aapa ma k'iамia itriat'aaji. Aramata tuudachi. Māpai chi k'ayaa bada p'irabaip'eda, nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyorāmaa.

*Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)*

⁴⁰ K'eudaik'āri, k'ayaa k'īra t'ādoo iru beerā aneejida Jesumaa. Iru juu bīk'āri māirā īri, jipak'oodachida.

⁴¹ Ichiaba eperāarā chok'ara k'ap'iadeepa netuara merātia beeda bia uchiak'oodachida:

—Pīta Tachi Ak'ōre Warrada ajida.

Mamīda Jesupa itriak'ooji pedeepiamaapa, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepā pēida eperāarā k'aripamerā.

*Jesupa Judea eujāde jaratee nipada
(Mr 1.35-39)*

⁴² Taujaaweda Jesús uchiaji ma p'uurudeepa wāit'ee eperāarā p'anadak'aamaa. Mamīda p'uuru pidaarāpa jirinajida māik'aapa chupiria iidijida wānaamerā awara āyaa.

⁴³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Awaraa p'uurudee ichita wāit'ee pedee pia jarateede, ichiaba k'awaadamerā Tachi Ak'ōrepā āra bi k'inia bi ichi juu ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma-it'eepi irua mi pēiji.

⁴⁴ Māgá Jesupa jaratee nipapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa judiorā p'anapata eujāde.

5

*Jesupa chik'ora peepida
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

¹ Ewari aba Jesús Genesaret Lago ide bainí bak'āri, eperāarā chok'ara p'īsua seedachida irumāi, Tachi Ak'ore Ūraa ūri k'iniapa.

² Māga nide Jesupa barco omé unuji to ide. Chipariirāpa āchi t'iri siimaa p'anajida ipu ide.

³ Jesús Simón Pedro barcode bataup'eda, iidiji tok'esaapai ateemerā. Māpai ma barcode su-ak'i beeji jarateeit'ee.

⁴ Jaratee aupak'āri, Simonmaa māgaji:
—Nāpiadee wādáma māik'aapa jāma pāchi t'iri t'aadapáde aji.

⁵ Simonpa p'anauji:
—Tachi Jarateepari, t'iri t'aamaa ewarijidada aji, maarepida peeda-ee. Mamīda pia jara bairā, t'iri t'aanait'eeda aji.

⁶ Māgá t'aadap'eda, jira atadak'āri, chik'ora nībaji t'iri jāde. Perá jēdachi.

⁷ Māga unurutata juapa tījida apema barco pidhaarāmaa k'aripa chedamerā. Chejida māik'aapa ma chik'ora pee aupadak'āri, barco omee weda perá pirubaaidachida.

⁸ Māga unuk'āri, Simón Pedro Jesús k'īrapite bed-abaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi ik'aawaapa ãyaa beepáde aji, mi p'ek'au ooyaa bairā. Pia-e bi pi mi k'ait'a bamerā.

⁹ Simón awaraa arii p'anadap'edaarā ome ak'itrua para beeji māgá chik'o cho-k'ara peedap'edaa perā.

10 Auk'a p'anajida Simón k'õp'āyoorā, Zebedeo warrarā Santiago Juan ome. Māpai Jesupa māgaji Simonmaa:

—Waaweenaaapáde aji. Idideepa pia eperāarā jíriit'ee Tachi Ak'õre-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jíripatak'a.

11 Māpai barco ipu ide binadap'eda, jōmaweda āchi net'aa atabēijida āchi ak'õreerā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

*Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

12 Ewari aba Jesús p'uurude nide eperā leprapa k'ayaa bipa ununaji. Jesumaa chep'eda, bedabaidachi tau biiri eujāde t'õbairumaa māik'aapa chupiria iidiji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'õre k'írapite pia beemerā.

13 Jesupa juapa t'õbajji māik'aapa māgaji:

—K'inia bida aji. Jipa beepáde aji.

Aramata chi lepra k'ayaa wēpaji.

14 Māpai Jesupa māgaji:

—Jaranáaji apidaamaa. Jíp'a p'aaremaa ak'ipináji. Moisepa p'ādade jara bik'a ipana omé atéeji teeit'ee Tachi Ak'õremaa. Māgá jōmaarāpa pi jipa beeda k'awadayada aji.

15 Jesupa māga jarapachi mīda, audupiara pedeepachida irua oodade. Ma awara eperāarā chok'araara cheepurujida iru pedee ūridait'ee māik'aapa āchi k'ayaa jipapidait'ee.

16 Ma k'aurepa Jesús wāpachi eperāarā p'anadak'aamaa it'aa t'ide.

*Jesupa chiwa bada jipada
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ Ewari aba Jesupa jarateemaa bi misa, iru k'ait'a su-ak'i p'anajida fariseorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. Che p'anajida jōmaweda Galilea eujādepema p'uurudeepa, ichiaba Judea eujādepma māik'aapa Jerusalén p'uurudeepa. Tachi Ak'õre baji Jesús ome, k'ayaa beerā jipamerā.

¹⁸ Māga nide pachejida eperāarā eperā chiwa bi ome. Jira aneejida ichi p'arude. T'iu ata k'inia p'anajida teedaa, Jesús k'irapite bidait'ee.

¹⁹ Mamīda unudak'aa paji sāmāik'aapa t'īudai, eperāarā chok'ara see nībada perā. Maperā it'i ateejida terraza īri māik'aapa uria ewa atajida. Māpai ma chiwa bi ichi p'arude irabai atajida jōmaarā taide Jesús k'irapite.

²⁰ Jesupa k'awaak'āri āchia wāara ichide ijāa p'ani, ma chiwa bimaa māgaji:

—K'ōp'āyo, pia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpajipi.

²¹ Māga ūridak'āri, Moisepa p'āda jarateepataarāpa māik'aapa fariseorāpa k'īisia p'aneejida: “Jā eperā nāga pedeeik'araa bi. Tachi Ak'õrepapaita p'ek'au k'achia wēpapipari. Jā eperā Tachi Ak'õre āpīte ik'achia pedeemaa bi jarak'āri ichiata māgee ne-inaa oopari.”

²² Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īisia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa k'īisia k'achia k'īisia p'ani ma? aji.

²³ Mīa irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi” maa-e pīrā jarai: “P'irabáiji māik'aapa

wāji". Mamīda irua maarepida oo-e pai Tachi Ak'õrepa oopi-e pírā.

24 Mía ak'ipiit'ee na p'ek'au eujāde mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'õre Waibīapa wēpapipari eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata.

Māpai māgaji ma eperā chiwa bimaa:

—Mia jara bi: ¡P'irabáiji! Piichi p'aru atáji māik'aapa wāji pichi temaa.

25 Aramata chiwa bada p'irabaidachi jōmaarā taide māik'aapa ichi p'aru jēra bada atap'eda, Ak'õre ome o-ña wāji ichi temaa.

26 Māga unudak'āri, jōmaweda ak'ítruua para beeji māik'aapa o-ñapa jarapachida Tachi Ak'õre jōmaarā k'āyaara waibīara bi. Māgá p'era pik'a jōnipa māgajida:

—Idi ne-inaa pia unujidada ajida, Tachi Ak'õre juapa ooda.

*Jesupa Leví jirit'erada ichi ome nipapariimerā
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

27 T'ẽepai, Jesús mamāik'aapa uchiap'eda, ununaji eperā t'íjarapatap'edaa Leví. Māgí Cesariit'ee impuesto p'epari paji. Su-ak'i bají ma impuesto p'epataarā su-ak'i p'anapatamāi. Jesupa irumaa māgaji:

—Mi ome nipaparíji.

28 Māpai Leví p'irabaip'eda, ichi net'aa p'e atabéiji māik'aapa wāji Jesús ome.

29 Ma t'ẽepai, Levipa fiesta ooji ichi tede Jesuít'ee. Impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey-it'ee t'í pëiji awaraa k'õp'āyoorā ome. Ma fiesta oo

p'anide Jesús chi k'ōp'āyoorā ome su-ak'i p'anajida mesade, nek'omaa apemaarā ome.

³⁰ Mamīda fariseorāpa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa k'īsia p'anadap'edaa perā āchi chonaarāpa oopatap'edaade, aupedeemaa p'aneejida Jesús k'ōp'āyoorā ome. Iidijida:

—¿Sāap'eda nek'omaa p'anima māik'aapa ne-inaa tomaa p'anima jāgee impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome? Parāpa jāga oodaik'araa bida ajida.

³¹ Jesupa p'anauji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jīp'a pēipata k'ayaa beerāmaa.

³² Tachi Ak'ōrepá mi pēi-e paji t'āri pia beerā jiride. Ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jirideta pēiji, p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa irude ijāapataadamerā.

Sāapai it'aa t'īdaipia bi nek'oda-ee

(Mt 9.14-15; Mr 2.18-22)

³³ Jesumaa māgajida:

—Juan Bautista k'ōp'āyoorā māik'aapa fariseorā audú it'aa t'īpata nek'oda-ee. ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorā ichita nek'opata māik'aapa ne-inaa topatama? ajida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Miak'āipata fiestade t'ī pēidap'edaarā pachedak'āri, ma fiesta o-ña oopata chi miak'āiit'ee bi ome. Mama p'anide ¿parāpa nek'opida-e paik'ā aji, āramaan?

³⁵ Ewari cherude chi miak'āiit'ee bi wē-e pak'āri āra ome, fiesta ooda-e pait'ee t'āri p'uapa. Ma ewatepi nek'oda-e pait'ee.

*Moisepa p'āda māik'aapa Jesucristopa jarateeda
auk'a ak'idaik'araa bī*

³⁶ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ichi ūraa p'oirdaik'araa bī Moisepa p'āda ome:

—Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'iik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pirā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee māik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome.

³⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede. Māga oodak'aa ma vino baak'ak'āri, ma ne-e sore jīadarri perā māik'aapa chi vino atuadarii perā.

³⁸ Maperā vino ewaa juda t'idaipia bī ne-e chiwidide.

³⁹ Eperāpa vino chona bī tok'āri, to k'inia-e chi ewaa juda jarapata perā: “Chi chonata warraara bida” apata. Māga pik'a parāpa chonaarāwedapema ūraa k'iniara iru p'anida aji, mia ūraa jaratee bī k'āyaara.

6

*Tipata ewate trigo k'imī chak'erē p'edap'edaa
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)*

¹ Judiorā ūipata ewate Jesús nipaji trigo k'āide. Ma wāyaa wāde chi k'ōp'āyoorāpa trigo k'imī chak'erē oromaa p'aneejida. Jua jāde sirat'īdap'eda, chi trigo tau chak'erē k'opachida.

² Māga unudak'āri, ūk'uru arii p'anadap'edaa fariseorāpa iidijida:

—¿Sāap'eda parāpa oo p'anima ajida, tachi ūraade jara bī oonaadamerā? ūipata ewate mimiadaik'araa bida a bī.

3 Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa ne-inaa k'achia ooda-e paji ma trigo tau k'odak'āri. Mapa p'anauji:

—¿Parāpa Ak'ōre Ūraa p'ādade leeda-e p'anik'ā aji, Rey Davidpa ooda chonaarāweda jarrapisi-adaidak'āri chi k'ōp'āyoorā ome?

4 T'īuji Tachi Ak'ōre te ne-edee oodade māik'aapa ataji pan awara bīdap'edaa Tachi Ak'ōre-it'ee. Māgí pan ūk'uru k'oji māik'aapa teeji chi k'ōp'āyoorāmaa auk'a k'odamerā. Māga oojida, p'aareerāpapai māgí pan k'odaipia baji mīda. Tachi Ak'ōrepā āra miapi-e paji māga oodap'edaa k'aurepa.

5 Jesupa ichiaba māgaji:
—Íipata ewate mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema juu ek'ari bīda aji.

*Eperā juu chiwa bada
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)*

6 Awaraa íipata ewate Jesús t'īuji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa jarateeamaa beeji. Mama baji eperā juu juaraarepema chiwa bi.

7 Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome Jesús ímiatee k'inia p'anajida. Mapa ak'i p'anajida Jesupa ma k'ayaa bī jipai maa-e pīrā jipa-e pai ma ewate.

8 Mamīda Jesupa k'awaji ārapa k'īsiadap'edaa. Mapa ma juu chiwa bīmaa jaraji:

—P'irabáiji māik'aapa jōmaarā esajīlak'a ak'īnī bēeji.

Aramāgá ma eperā it'a ak'īnī beeji.

9 Māpai Jesupa māgaji apemaarāmaa:
—Mīa parāmaa ne-inaa iidiit'ee. ¿K'āata oodaipia bīma aji, íipata ewate; ne-inaa pia maa-e pīrā

ne-inaa k'achia? ¿Eperā k'aripadaapia bïk'ā piunaamerā maa-e pírā piupidaapia bïk'ā? aji.

10 T'ëepai mäirāmaa ak'iji. Maap'eda ma eperā juu chiwa bïmaa mägaji:

—Pichi juu jírupáde aji.

Mäpai juu jíruji. Aramata jipa beeji.

11 Mamïda mäiräpa mäga unudak'ari, audú k'íraudachida mäik'aapa pedeeteemaa p'aneejida Jesú斯 peepit'aadait'ee.

Jesupa k'õp'äyoorā doce jírit'erada ichi ome nipa-pataadamerā

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Maapai Jesú斯 ee nok'odee wäji it'aa t'ide. Mama ewariji it'aa t'imaan.

13 Ästaawa pak'ari, ichi ome nipapataarā t'iji. Mäirädepema jírit'eraji doce mäik'aapa ãra t'i biji *apóstoles*.

14 Nägiirä paji: Simón, Jesupa ichiaba t'i bida Pedro; chi ipema Andrés; Santiago; Juan; Felipe; Bartolomé;

15 Mateo; Tomás; Alfeo warra Santiago; Simón Celote apatap'edaa;

16 Santiago warra Judas mäik'aapa Judas Iscariote; ma t'ëepai Jesú斯 traicionaada.

Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda

(Mt 4.23-25)

17 Ma k'õp'äyoorā jírit'erap'eda, Jesú斯 edaa cheji ma ee it'ia bïdeepa ãra ome mäik'aapa pachejida eujä jewedaade. Mama chip'e p'anajida iru ome nipapatap'edaarā mäik'aapa awaraa eperāarā chok'ara: Judea eujädepemaarā,

Jerusalén p'uurudepemaarã, p'usa ide p'aní Tiro p'uurudepemaarã Sidón p'uurudepemaarã ome.

¹⁸ Che p'anajida Jesús pedee ūridait'ee māik'aapa irua āchi k'ayaa jipamerã. Mama bide Jesupa netuara merātia iru beerã ichiaba jipak'ooji.

¹⁹ Eperāarã jōmaarãpa Jesús k'ap'ia t'ōbai k'inia p'anapachida, iru juapa āchi jōmaweda jipak'ooda perã.

*Jesupa jarateeda t'āri o-ĩa p'anapataadamerã
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Maap'eda Jesupa ichi ome nipapataarãmaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—T'āri o-ĩa p'aní, parã chi chupiria chedeerã. Tachi Ak'ore k'awa k'inia p'anadairã, irudeerã p'anadait'ee.

²¹ T'āri o-ĩa p'aní, parã chi jarrapisia jōniirã, parãmaa Tachi Ak'orepa nek'opii't'ee perã. Ichiaba t'āri o-ĩa p'aní, parã chi īraweda jēe jōniirã t'āri p'uapa, t'ēepai Tachi Ak'orepa parã ēipiit'ee perã.

²² T'āri o-ĩa p'aní eperāarãpa parã k'īra unuamaa iru p'aneedak'āri; yiaraa iru p'aneedak'āri; parãmaa ik'achia pedeedak'āri, maa-e pīrã parã āpite pedee k'achia jaradak'āri mi, chi Eperā Ak'ore Truadepemade ijāapata perã.

²³ Māga oodak'āri, t'āri o-ĩa, k'āiwee p'anéeti, Tachi Ak'orepa ne-inaa pi-ia teeit'ee perã, parã iru truadepemade panadak'āri. Chonaarãweda ichiaba māgá ne-inaa k'achia oopachida Tachi Ak'ore pedee jarapataarãmaa.

- 24** Mamīda jaai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parā, chi p'arat'ara beerā, na p'ek'au eujādepai o-ña p'anadait'ee perā!
- 25** ¡Aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parā, chi īraweda bi jāwaa p'aniirā, t'ẽepai jarrapisia p'aneedait'ee perā!
- ¡Aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parā, chi īraweda ēi jōniirā, t'ẽepai jēe jōnadait'ee perā t'āri p'uapa!
- 26** ¡Aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parā, chi jōmaarāpa t'o p'anapataarā! ¡Māga oopachida Judea eujādepemaarā chonaarāpa, seewata Tachi Ak'õre pedee jarapatada apatap'edaarā ome!

*Jesupa jarateeda k'īraunuamaa iru
p'anapataaarāde
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 —Mamīda parā, mi pedee ūri p'aniirāmaa mia jara bi: Parā k'īraunuamaa iru p'anapataaarā k'inia iru p'anapatāati māik'aapa āramaa ne-inaa pia óoti.

28 Pia óoti ārapa parā k'achia oopata pari. It'aa t'ipatāati pāchimaa ik'achia jarapataarā pari.

29 Eperāpa pi k'īratarramaa sīru pīrā, auk'a oonáaji irumaa. Ma k'āyaara chi apema k'īratarra ak'ipíji, auk'a sīmerā. Ichiaba eperāpa pichi īripema p'aru jī bi jāri ataru pīrā, ichiaba pichi camisa t'āri pia téiji.

30 Apidaapa pimaa ne-inaa iidiruta pīrā, téiji. Ichiaba pi net'aa jāri ataruta pīrā, iidináaji waya pimaa teemerā.

31 Óoti apemaarāmaa parāpa k'inia p'anik'a āchia parāmaa oodamerā.

32 'Parāpa k'inia iru p'ani pirā pāchi k'inia iru p'anapataarā aupai, ḡne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia ooyaa beerāpa paara māga oopata.

33 Parāpa ne-inaa pia oo p'ani pirā pāchi pia oopataarāmaa aupai, ḡne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia oopataarāpa paara māga oopata.

34 Ichiaba pāchi net'aa presta pēiruta pirā, ma pari awaraa net'aa jitait'ee aupai, ḡne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia oopataarāpa pida prestapata āchi pitapai, ma pari ne-inaa jitadait'ee.

35 Parāpa pāchi k'īraunuamaa iru p'anapataarā k'inia iru p'anapataadaipia bi māik'aapa āra pia oopataadaipia bi. Āramaa net'aa prestadaipia bi, nīda-ee ne-inaa jitadait'ee ma pari. Māga ooruta pirā, Tachi Ak'ōrepa ne-inaa pia teeit'ee parāmaa māik'aapa parā Ak'ōre Waibīa warrarā p'anadait'ee. Iruata ne-inaa pia oopari gracias jaradak'aarāmaa māik'aapa t'āri k'achia-idaa beerāmaa paara.

36 Maperā awaraarā chupiria k'awáati pāchi Ak'ōre Waibīapa ooparik'a.

*Awaraarāpa oopata āpite ik'achia jaradaik'araa
bi*

(Mt 7.1-5)

37 —Awaraarāpa ne-inaa oopata ak'īnāati jaradait'ee ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Māgā Tachi Ak'ōrepa auk'a oo-e pait'ee parā ome. Ne-inaa k'achia aupai jirināati pedee k'achia

jaradait'ee awaraarā āpite, maa-e pirā Tachi Ak'ōrepa auk'a jiriit'ee parāpa ne-inaa k'achia oopata aupai jarait'ee, p'anadak'āri iru k'īrapite. Chīlarapa parāmaa ne-inaa k'achia ook'āri, perdonáati. Māgá Tachi Ak'ōrepa parāpa ne-inaa k'achia oopata perdonaait'ee.

38 Awaraarāmaa téeti. Māgá Tachi Ak'ōrepa parāmaa teeit'ee. T'āri pia teedak'āri awaraarāmaa, ma pari irua audupiara teeit'ee parāmaa. Irua parāmaa ooit'ee parāpa oopatak'a awaraarāmaa.

39 Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee, chi k'ōp'āyoorāpa k'awaa wādamerā oodait'ee irua jara bīk'a.

—P'ananaatí chi wāara k'awada-e p'anīrāk'a. Māgiirā tau p'āriu beerāk'api p'ani awaraa tau p'āriu beerā atee k'inia p'anadak'āri awara ãyaa. Ñāchi omee weda uriade baainada-e paik'ā?

40 Mi ūraa k'awaa wādak'āri, pia p'anapataadait'ee. Estudiante apida ichi jarateepari k'āyaara k'awaara bī-e. Mamīda jōmaweda estudia aupak'āri, ichi jarateepari jīak'a uchiai.

41 '¿K'āare-it'ee ak'i bīma nejarra pichi auk'aa tau jāde bī, mamīda unu-e bī pak'uru pichi tau jāde bī?

42 Pichi tau jāde pak'uru iru bī pirā, ¿sāga pichi auk'aamaa jaraima: “Ipema, mīmaa ēepíji jā nejarra pichi tau jāde bī”? ¡Seewata pia chīlara k'aripa k'inia bī, irua oo bī ak'īk'āri! Naapiara ēt'aipia bī ma pak'uru pichi tau jāde bī. Māpaipi pia unui ma nejarra pichi auk'aa tau jāde bī māik'aapa māgá iru k'aripai.

*Pak'uru k'awaapata chi nejōdeepa
(Mt 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ —Nejō biiri pia bipa nejō k'achia chauk'aa. Jõdee nejō biiri k'achia bipa nejō pia chauk'aa.

⁴⁴ Nejō biiri chaa k'awapata chi nejōdeepa. Eperäärapa higojō orodak'aa pak'uru iiриidaa bideepa. Ichiaba uva orodak'aa mägee pak'urudeepa.

⁴⁵ Mäga pik'a eperä t'äri pia bipa pedee pia jarapari, k'isia pia iru bairä ichi t'äride. Jõdee eperä t'äri k'achia bipa pedee k'achia jarapari, ichi t'äride k'isia k'achia iru bairä. Ma k'isia jõma uchiaru ichi t'ärideepa ichi it'aipa jarapari.

*Jesupa te oopataaräde nepirida
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ —¿K'ääre-it'ee paräpa mi t'ijarapatama: “Tachi Waibia, Tachi Waibia”, mamäda ooda-e p'anı mia jara bik'a?

⁴⁷ Mia jarait'ee k'aik'a bi chi mämaa cheru ūriit'ee mi pedee mäik'aapa oopariit'ee mia jara bik'a.

⁴⁸ Mägi eperä te oo bïk'ata bi. Naapiara irua edú k'orop'eda, chi te biiri mäu ūri bipari. Maap'eda to chek'äri, wee jira beepari ma te biiri sudamäi. Mamäda p'oyaa mimik'api-e, basa mäu ūri bida perä. Mägi eperäpa ichi te mägä basa mäu ūri pia oopari perä, jõ-e pait'ee.

⁴⁹ Jõdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo-e bipa mia jara bik'a näga pik'a bi. Ichi te ook'äri, te biiri pariatus supari ipu näusaade, basa wëe. Maap'eda to chek'äri mäik'aapa wee jira beek'äri ma te biiri sudamäi, ma te t'eedaipari mäik'aapa jõmaweda jõdaipari, chi te chipari paara.

7

Jesupa Romadepema soldaorā poro waibia es-clavo jipada

(Mt 8.5-13; Jn 4.43-54)

¹ Jesupa ma eperārāmaa māga jara aupap'eda, wāji Capernaum p'uurudee.

² Mama bapachi Romadepema soldaorā poro waibia. Ichi esclavo k'inia iru bapachi. Mamīda māgí juak'aya nībaji.

³ Ma soldaorā poro waibiapa ūrik'āri Jesús mama ni, pēiji judiorā poro waibiarā Jesumaa chupiria iidide, ichi esclavo jipa chemerā.

⁴ Āra Jesumaa wājida māik'aapa chupiria iidijida:

—Na capitán t'āri pia baparida ajida, tachi ome. Mapa pia k'aripaipia bida ajida.

⁵ Irua tachi judiorā k'inia iru bapari. Oopijida ajida, namapema Ak'ōre Úraa jarateepata te.

⁶ Māpai Jesús wāji āra ome. Mamīda ma soldaorā poro waibia te k'ait'a panadak'āri, irua jara pēiji chi k'ōp'āyoorā ome:

—Tachi Waibia, mi temaa chenaapáde aji, mi pi k'āyaara ek'ariara bairā.

⁷ Maperā michi itu wā-e paji pi jiride. Mamīda k'awa bi ne-inaa jōmaweda pi jua ek'ari nībi. Jip'a jarapáde aji, mi esclavo jipa beemerā.

⁸ Mi jida waibiarā jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorā iru bi michi jua ek'ari. Mia abaamaa wāpáde ak'āri, wāpari; awaraamaa chepáde ak'āri, chepari. Ichiaba mi esclavomaa ne-inaa oopáde ak'āri, oonapari. Mi jua ek'ari p'anii'rāpa māga oopata perā, mia k'awa bi pia jararupapai mi esclavo jipait'ee.

9 Māga jaranañak'āri, Jesú斯 p'era pik'a beeji. Mapa ichi ome nipapataarāmaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Māgara mi wā-edá aji. Mia wāarata jararu. Tachi Israel pidaarā t'āide mia apida unu-e bida aji, ma eperāk'a; Tachi Ak'ōrede wāara ijāa bi.

10 Ma pēidap'edaarā capitán temaa pachedak'āri, chi esclavo jipa bīta unu chejida.

Jesupa p'ētrāa warra piuda chok'ai p'irabaipida

11 Ma t'ēepai, Jesú斯 wāji Naín p'uurudee. Chi k'ōp'āyoorā māik'aapa awaraa eperāarā chok'ara wājida iru ome.

12 P'uuru k'ait'a panadak'āri, unujida eperāarāpa jai-idaada atee wāruta iade. Māgí p'ētrāa warra apai iru bada paji. Ai ome chi p'uurudepemaarā chok'ara wā nipajida.

13 Jesupa māgí p'ētrāa unuk'āri, chupiria k'awaaji māik'aapa māgaji:

—Jēenaapáde aji.

14 Aramata araa wāp'eda, Jesupa t'ōbait'aaji ma k'ap'ia atee wādap'edaa p'aru. Chi atee wā nipaðap'edaarā ak'ini p'aneedak'āri, Jesupa māgaji ma jai-idaa badamaa:

—K'ūtrāa, p'irabáiji.

15 Māpai chi jai-idaa bada su-ak'i beeji māik'aapa pedeemaa beeji. Maap'eda, Jesupa chi nawemaa māgaji:

—Acha bida aji, pi warra.

16 Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'adachida māik'aapa Tachi Ak'ōrede pia pedee para beeji:

—Ak'õre pedee jarapari waibia tachi t'ãide uchi-ajida ajida.

Ichiaba māgajida:

—Tachi Ak'õre che bi tachi p'uuru pidaarã k'aripade.

¹⁷ Māgá Jesupa ooda k'awaajida Judea eujādepemaarãpa māik'aapa ma ik'aawapemaarãpa.

*Juan Bautistapa chi k'õp'äyoorã pëida
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Juan Bautista ome nipapatap'edaarã wājida iru badamāi carcelde ma jōma nepiride. Māga ūrik'āri, omé t'i pëiji wādamerã Jesumaa.

¹⁹ Māirã pëiji Jesumaa iididamerã iru chi cheit'ee bada eperãarã k'aripait'ee maa-e pirã awaraa nidaipia bi.

²⁰ Jesús k'ait'a panadap'eda, māgajida:

—Juan Bautistapa tai pëijida ajida, iidide: “¿Pik'ā tai k'aripapari chonaarãpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirã, ¿awaraa nidaipia bik'ā?” ajida.

²¹ Māga iidi p'anadak'āri, Jesupa eperãarã chok'ara jipaji: k'ayaa beerã; k'ap'ia p'ira beerã; netuara k'ap'iade merātia beerã māik'aapa tau p'āriu beerã.

²² Maap'eda ma Juanpa eperãarã pëidamaa p'anauji:

—Wāti Juanmaa māik'aapa nepirítí parãpa nama unu p'ani māik'aapa ūri p'ani. Jaráti tau p'āriu beeda ūra unu p'ani; nik'anik'aa beeda t'ia nūtuee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani āchi k'ayaadeepa; k'ūri k'i beeda ūra ūri p'ani; piudap'edaarã waya

chok'ai p'aní mäik'aapa chupiria chedeerämaa
Ak'õrepa pedee pia jara pëida jarateemaa bi.

23 ¡T'äri o-ña bida aji, chi mide ijää bi, k'awa-e bi
mäda mia ne-inaa jõma oo bi!

24 Juanpa eperäarä pëida wädap'edaa t'ëepai,
eperäarämaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji
Juande:

—¿K'äata paräpa ak'inajidama aji, eujä pania
wëe bimaa wädak'äri? ¿K'Isiajida-ek'ä ak'inadait'ee
eperä pariatua k'Isia bi, p'üajara näupa pariatua
nëunëuwaa p'uaparik'a?

25 Maa-e pírã, ¿k'Isiajida-ek'ä ak'inadait'ee eperä
p'aru pi-ia jí bi? Paräpa pia k'awa p'aní eperä p'aru
pi-ia jí beerä rey tede p'anapata.

26 Mäga-e pírã ¿k'Isiajida-ek'ä ak'inadait'ee Ak'õre
pedee jarapari? Wäara, iru Ak'õre pedee jarapari
k'äyaara waibiarä bi.

27 Na Juandeta Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bi:
'Mia eperä chok'a pëiit'ee pi naa o pia oonamerä pi,
eperäarä poro waibia, chei naaweda.' (*Mal
3.1*)

28 Mia jara bi: Eperä apida Juan k'äyaara waibiarä
bi-e. Mamäda chi ek'ariara bita iru k'äyaara
waibiarä pait'ee, Tachi Ak'õrepa ma eperä ichi jua
ek'ari bik'äri, ichideerä ome beemerä.

29 'Jõmaweda Juan pedee üridap'edaarä, Cesar-it'ee
impuesto p'epataarä paara, irumaa poro choop-
ijida. Mäga oodak'äri, ak'ipijida Tachi Ak'õre
wääratara jara baji Juan k'ap'ia pari.

30 Mamäda fariseorä Moisepa p'äda jarateep-
ataarä ome Juanmaa poro choopida-e pak'äri,

ak'ipijida ãchia k'iniada-e p'aní Tachi Ak'õrepa ãchimaa pia oo k'inia bada.

³¹ 'Mia jarait'ee sãga p'aní parã, mide ijäädak'aa beerã.

³² Warrarã su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'aník'ata p'aní p'uuru jäde. Ächi k'õp'äyoorämaa biapata:

“Taipa siru chaajida. Mamïda parã pëirada-e paji. K'ari k'ïsia paraa k'arijida. Mamïda parã jëeda-e paji.”

³³ Juan Bautista chek'äri, pan k'o-e paji eperäarã jíp'aaräk'a mäik'aapa vino tok'aa paji. Maperä paräpa jarajida: “Netuara iru k'ap'ïade merätiä bida” ajida.

³⁴ T'ëepai mi, chi Eperä Ak'õre Truadepema cheji mäik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperä jíp'aak'a. Maperä jara p'aní mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'õp'äyo meraaparida a p'aní k'achia-idaa beerã ome mäik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarã ome.

³⁵ Mamïda Tachi Ak'õrepa wãarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parã jõmaarã pari.

Jesús Simón tede

³⁶ Fariseo t'ijarapatap'edaa Simonpa Jesús t'i pëiji nek'o chemerä ichi ome. Mägá Jesús wäji iru temaa. Su-ak'i beeji mesade.

³⁷ Ma p'uurude wëra p'ek'au k'achia ooyaa bapachi. Mägipa k'awaak'äri Jesús wäda nek'ode ma fariseo tede, ataji chok'o chak'ek'a mäu pi-ia alabastrodee ooda ipuru bi k'erapa mäik'aapa wäji irumaa.

38 Jēe wāpa su-ak'i banaji Jesús biirimāi māik'aapa iru biiri siimaa beeji ichi taubapa. Maap'eda ichi pudapa p'ooji. Māpai Jesús biiri wëre atap'eda, īt'aaji māik'aapa ma k'era weet'aaji aī īri ak'ipiit'ee Jesús k'inia iru bi.

39 Simonpa māga unuk'āri, k'īsiaji: “Na eperā wāara Ak'ore pedee jarapari pada paara, k'awak'ajida aji, k'āare eperāpa ichi t'ōbaimaa bī māik'aapa māga oopi-e pak'aji, ma wēra p'ek'au k'achia ooyaa bairā.”

40 Māpai Jesupa Simonmaa māgaji:

—Simón, mia pimaa ne-inaa jara k'inia bida aji.

Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, jaráji.

41 Jesupa nepiriji:

—Eperāarā omé p'arat'a paraa p'anajida p'arat'a prestapamatāi. Abaapa paraa baji quinientos denarios; chi apemapa cincuenta denarios.

42 P'ooyaa p'aada-e pak'āri, chi p'arat'a presta pēidapa āra chupiria k'awaaji māik'aapa omeerāmaa p'aapi-e pají. Frá mimaa jaráji: ¿chisāgipa ma p'arat'a prestapari audú k'iniara iru bait'eema? aji.

43 Simonpa p'anauji:

—¿Chi p'arat'a waibíara paraa bada-ek'ā? aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarada aji.

44 Māpai Jesupa ma wēramaa ak'iji māik'aapa Simonmaa māgaji:

—¿Na wēraunu bik'ā? aji. Mi t'īuk'āri pi tede, pia mi pia auteebai-e pají. Pania tee-e pají mi biiri

siimerā. Jõdee na wērapa mi bīri sīji ichi taubapa māik'aapa p'ooji ichi pudapa.

45 Mi t'uk'āri, pia mi kīra ī-e paji. Mamīda mi nama t'uru weda na wērapa mi bīri īmaa bi.

46 Pia mi poro īrī aceitepa p'uru-e paji. Mamīda irua k'era weeji mi bīri īrī.

47 Mapa mia jara bi: Irua p'ek'au k'achia chok'ara oopata wēpapiji, mi audú k'inia iru bairā. Mamīda eperāpa kīsia bi pīrā ichia mak'iara p'ek'au k'achia oo-e bi, māgara ma eperāpa mi mak'iara k'inia-e bi.

48 T'ēepai Jesupa māgaji ma wēramaa:
—Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajida aji.

49 Māpai apemaarā arii p'anadap'edaarāpa iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, jāgī? ¿Eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata paara wēpapi bīk'ā? ajida.

50 Māpai Jesupa waya jaraji ma wēramaa:
—Pi wāara Ak'ōrede ijāa bairā, irua pi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaamerā. K'āiwēe wāpáde aji.

8

Wēraarāpa Jesús k'aripapatap'edaa

1 Ma t'ēepai Jesús nipapachi p'uuru beede māik'aapa ai ik'aawa p'uuru k'aipee beede. Jaratee nipapachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida; irua eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Chi k'ōp'āyoorā doce auk'a nipapachida iru ome.

2 Ichiaba wēraarā nipapachida iru ome. Ai naaweda ma wēraarā ūk'uru netuara k'ap'iade

merātia p'anajida māik'aapa ūk'uru k'ayaa p'anajida. Mamīda Jesupa ma jōmaweda jipaji. Māirādepema paji María, ichiaba t'ijarapatap'edaa Magdalena. Iru k'ap'iadeepa Jesupa netuara siete uchiapiji.

³ Ichiaba baji Cuza wēra t'ijarapatap'edaa Juana. Ma Cuza Rey Herodes tedepema mimiapataarā poro waibia paji. Ichiaba baji Susana, awaraa wēraarā chok'ara ome. Ma wēraarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome k'aripapachida; teepachida net'aa māik'aapa p'arat'a.

Net'atau p'oparide nepiriða

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Maapai eperāarā chok'ara uchiajida p'uurudeepa Jesús ak'ide. Māga eperāarā chok'ara chip'edachida. Māga niðe Jesupa na pedee nepiriði Ak'ore Úraa jarateeit'ee:

⁵ —Eperā wāji net'atau p'ode. Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baaijida o jāde. T'ēepai mama eperāarā biiripa t'iaak'oojida māik'aapa ipanaarāpa k'ok'oo chejida.

⁶ Ūk'uru baaijida māu-idaade māik'aapa t'onojida mīda, taarā-e weda piik'oodachi, pania wēede baaidap'edaa perā.

⁷ Ūk'uru baaijida ne-iiri-idaade māik'aapa auk'a t'onojida. Mamīda ne-iiri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida.

⁸ Jōdee awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa tau cien uchiajida.

Nepirip'eda, Jesupa golpe pedeeji:
 —jPia k'isíati parāpa et'ewa ūridap'edaade
 k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

*Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee
 (Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)*

⁹ Ma t'ēepai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa parāmaa k'awapimaa bida aji,
 ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa:
 sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa
 mia nepiripari jarateeit'ee:

‘Ārapa mia oo bi ak'i p'anī mīda, wāara unudae
 e māik'aapa mia jara bi ūri p'anī mīda,
 k'awada-ee p'aneedamerā.’ *(Is 6.9)*

*Jesupa k'awapida net'atau p'oparide
 (Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)*

¹¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia nepirida net'atau p'oparide nāga jara
 k'inia bi. Ma net'atau p'oda jara k'inia bi Tachi
 Ak'ōre Ūraa jara pēida.

¹² Chi o jāde baaidap'edaa jara k'inia bi
 eperāarāpa ma jara pēida ūripata. Mamīda Netuara
 Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, tāripa ma
 pedee ijāanaadamerā māik'aapa wānaadamerā Ak'ōre
 eujādee.

¹³ Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'edaa
 jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o-ña ūri
 p'anī. Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda
 piidaiparik'a, māga pik'a māgiirāpa ma jara pēida
 taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa

nepirade baairuta pirā, maa-e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijää amaapata.

14 Jõdee chi net'atau ne-iiiri-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'anī. Mamīda t'ēepai k'īisia p'aneruta piara bi p'arat'a atadait'ee maa-e pirā āchia ne-inaa audú oo k'inia p'anī oodait'ee, Ak'ōrepä k'inia bïk'a oodai k'āyaara. Mägá p'aneepata ne-uu warip'eda chauk'aa bïk'a.

15 Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida wāara ijääpata āchi t'āride. Mäpäi p'anapata ma ūraade jara bïk'a mäik'aapa choopata āchi ijää p'anide. Mägá p'aneepata ne-uu pia chauparik'a.

Jesupa lamparade nepirida

(Mr 4.21-25)

16 Maap'eda Jesupa awaraa nepiriji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa ata bïdait'ee ne-inaa edajäde maa-e pirā cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodap'eda, it'i ata bïpata pia ïdaamerā te jäde p'aniirā-it'ee.

17 Mäga pik'a Tachi Ak'ōrepä oo bi mera pik'a bi eperāarāpa k'awanaadamerā. Mamīda t'ēepai irua jōmaarāmaa k'awaapiit'ee k'āata jara k'inia bi. Ichiba ñrá irua oo bi jōmaarāmaa k'awapi-e. Mamīda t'ēepai k'awaapiit'ee.

18 Maperā pia ūriti. Chi k'awa bimaa Tachi Ak'ōrepä audupiara k'awaapiit'ee. Mamīda chi ne-inaa k'awaara k'īisia bïpa k'awa bi paara wēpapiit'ee.

Maria Jesús ïpemaarā ome

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Jesús nawe chi ñpemaarā ome wājida irumaa. Mamīda iru k'ait'a p'oysa wāda-e paji eperāarā see nībada perā.

20 Māpai eperāpa jaranaji Jesumaa:

—Pi nawe pi ñpemaarā ome taawa nīmaa p'anida aji, pi ak'idait'ee.

21 Māga ūrik'āri, ichia māgaji:

—Ak'ōre ūraa ūripataarā māik'aapa oopataarā Ak'ōrepā jara bik'a, māirāta mi nawek'a bi māik'aapa mi ñpemaarāk'a.

Jesupa nāu p'usa ome t'umāt̄ipida

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Ewari aba Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Wādāma aji, lago k'īraik'a eeree.

Māpai barcode bataujida māik'aapa wājida.

23 Sīa wādade Jesús k'āidachi. Māimisa p'usara t'o nībeeji. Mapa barco pirubaai wā nipaji.

24 Mapa Jesús ñrimat'aajida māik'aapa māgajida:

—¡Tachi Jarateepari, pirubaai wādapi!

Jesús p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Jōmaweda t'umāt̄idachi māik'aapa ip'ii ūu beeji.

25 Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa ijāada-e p'anima aji, mia parā ak'iit'ee?

Mamīda āchi jōmaweda p'era jōnipa ak'ītrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nāgí? Iru pedeepa nāu, p'usa paara t'umātipiparida ajida.

Eperā k'ap'iade netuara merātiā bada

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 T'ëepai panajida Geresa eujäde lago k'ïraik'a eere, Galilea eujä k'ïrapite.

27 Jesús batauk'äri, eperä netuara merätiä bi iru k'ait'a cheji. P'uurudepema paji mäda, taarä p'aru jí-e baji; ichiaba teeda bak'aa paji. Bapachi jäära mäu te uriade.

28 Mägi eperäpa Jesús unuk'äri, iru k'ïrapite sinapotepa bia baainaji:

—Jesús, Ak'õre Waibia Warra, mi ome t'ïunáaji.
¡Mi chupiria k'awáaji! ¡Ichiak'au bíji!

29 Mäga jaraji Jesupa jara bada perä uchiamerä ma eperä k'ap'iadeepa. Taarä baji ma netuara merätiä bi iru k'ap'iade. At'apai ma netuarapa irumaa ne-inaa pariatua oopiji. Mäimisa eperäaräpa iru juu biiri ome cadenapa jí níbjida ãyaa wänaamerä. Mamäda ma netuara juapa irua ma cadena t'ïit'aapachi mäik'aapa jirabodoji t'imi eperäarä p'anadak'aamaa.

30 Mäpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ijarapatama? aji.

Ichia p'anauji:

—Mi t'ijarapatada aji, Legión.

Mäga jaraji netuara chok'ara ichi k'ap'iade t'ïudap'edaa perä.

31 Mäpai ma netuaraaräpa Jesumaa chupiria iidipachida ächi pëinaamerä uria audú nãpia bidee.

32 Ma k'ait'a ee k'arraya sinaarä chok'ara nek'omaa p'anajida. Mapa netuaraaräpa chupiria iidijida ma sinaarä k'ap'iade t'ïupimerä. Mäpai Jesupa mäga ooji.

33 Aramägá netuaraarä uchiajida eperä k'ap'iadeepa mäik'aapa t'ïujida ma sinaarä

k'ap'iade. Aramata sinaarā p'irak'oodachida ee k'ōot'ari jira bidee. Toida baainadap'eda, ūyapa jīak'oodachida.

³⁴ Ma sinaarā jīa p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, p'irak'oodachida p'uurudee nepiridait'ee p'uuru pidaarāmaa māik'aapa ma p'uuru k'ait'a beerāmaa.

³⁵ Mapa eperāarā uchiajida ak'ide. Jesumāi pachedak'āri, unujida ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada su-ak'i bi Jesús biiri k'ait'a. P'aru jīp'eda, k'āiwee su-ak'i bajī. Māga unudak'āri, ma eperāarā p'era para beeji.

³⁶ Māpai chi unudap'edaarāpa nepirijida sāgapi Jesupa jīpaji ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada.

³⁷ Maap'eda ma Gerasa eujādepemaarāpa Jesumaa chupiria iidijida ãyaa wāmerā mamāik'aapa, audú nejasia p'anadap'edaa perā. Māpai Jesús barcode bataup'eda, wāji.

³⁸ Wāi naaweda, ma eperā netuara k'ap'iade merātia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wāpimerā. Mamīda Jesupa jaraji beemerā. Māgaji:

³⁹ —Wāpáde aji, pichi temaa māik'aapa nepiripáde aji, Tachi Ak'ōrepa pi ome ooda.

Aramāgá ma eperā wāji ma p'uurudepema jōmaarāmaa nepiride Jesupa ichi ome ooda.

*Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru i t'ōbaida
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Jesús lago k'īraik'a eere pachek'āri, eperāarāpa iru o-ña auteebaijida, jōmaarāpa iru ni p'anadap'edaa perā.

41 Māga nide pacheji eperā t'ijarapatap'edaa Jairo. Ichi Ak'ore Ūraa jarateepata tedepema poro paji. Jesús biirimāi bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa

42 chi k'au jipade, juak'aya nībada perā. K'au apai iru baji; māgí doce años iru baji.

Jesús wārude Jairo temaa, iru ome nipapataarā see nībada k'aurepa p'isua baji.

43 Ma eperāarā ome baji wēra bi k'ayaa bi. Doce años waamiapa k'ayaa baji. Ichi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa. Mamīda apidaapa p'oyaa jipadak'aa paji.

44 Ma wēra Jesús āpiteik'aapa k'ait'a wāji māik'aapa iru īripema p'aru i t'obait'aaji. Aramata ma waamia t'ibaidachi.

45 Māpai Jesupa iidiji:

—K'aipta mi t'obajima? aji.

Chi k'ōp'āyoorā jōmaarāpa āchia-e pajida apachida.

Māpai Pedropo māgaji:

—Tachi Jarateepari, eperāarāpa pi t'isīa wārutada aji.

46 Mamīda Jesupa māgaji:

—Eperā k'ayaa bipa mi t'obajida aji. Mideepa uchiajida aji, Ak'ore juapa ma eperā jipait'ee.

47 Māpai ma wērapa unuk'āri p'oyaa miru-e paji, biiri wērewēree wāji māik'aapa bedabaidachi Jesús biirimāi. Jōmaarā taide jaraji k'āare-it'ee t'obait'aaji māik'aapa sāgá jipa beeji.

48 Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Wēra, piā mide ijāa bairā, jipa beejida aji. K'āiwee wāji.

49 At'āri Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa pëida pacheji māik'aapa māgaji ma Ak'ore Ūraa jarateepata tedepema poromaa:

—Pi k'au jai-idaajipi. Tachi Jarateepari ichiak'au bipáde aji.

50 Mamīda Jesupa māga ūrik'āri, māgaji Jairomaa:

—Waaweenaaapáde aji. Jīp'a ijāapáde aji. Pi k'au jipa beeit'ee.

51 Temāi panadak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorā jōmaweda t'iupi-e paji. Aba t'iupiji Pedro, Santiago, Juan māik'aapa chi k'ayaa nawe chi ak'ore ome.

52 Eperārā taawa p'anadap'edaarā jōmaweda jēe para baji t'āri p'uapa. Mamīda Jesupa māgaji:

—Jēenáati. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

53 Māga ūridak'āri, jōmaarāta ēidachida iru-it'ee, k'awa p'anadap'edaa perā jai-idaa bi.

54 Mamīda Jesupa ma wēra k'au juade jiata ap'eda, golpe pedeeji:

—Wēra chai, ip'irabáji!

55 Aweda chok'ai beeji māik'aapa aramata p'irabaidachi. Māpai Jesupa jaraji nek'opidamerā.

56 Chi ak'oreerā p'era pik'a jōneejida. Mamīda Jesupa jaraji ma p'asada awaraarāmaa nepirinaadamerā.

9

*Jesupa chi k'ōp'āyoorā pëida jarateenadamerā
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

1 Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce t'i p'e atap'eda, jaraji Tachi Ak'ore juapa netuara uchiapidamerā māik'aapa k'ayaa k'ira t'ādoo jipadamerā.

2 Māpai ãra pēiji k'ayaa beerā jipadamerā māik'aapa jarateedamerā Tachi Ak'ōrepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

3 Māgá pēirude Jesupa māgaji:

—Ode wārutade ateenáati pak'uru t'idík'a wādait'ee, muchila, pan, p'arat'a, maa-e pīrā awaraa p'aru jīdait'ee.

4 K'eudaik'āri, parāpa unuruta tede p'anéeti, mamāik'aapa Wāruta misa.

5 P'uuru abaade parā auteebaida-e pīrā māik'aapa parāpa jarateepata ūridaamaa p'aní pīrā, uchiáti ma p'uuru deepa māik'aapa bīridepema yooro p'ora nēep'etí ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrepa ãra k'aripa-e pait'ee.

6 Māpai chi k'ōp'āyoorā wājida p'uuru bee chaa. Tachi Ak'ōre pedee pia jara pēida jaratee wāpachida māik'aapa k'ayaa beerā jipapachida.

*Rey Herodepa k'īsia bada
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

7 Rey Herodepa ūrik'āri Jesupa māgee ne-inaa jōmaweda oo bi, k'awa-e pají k'āata k'īsiait'ee. Eperāarā ūk'uruurāpa jarapachida Juan Bautista, chi piuda chok'ai p'irabaijida apachida.

8 Ūk'uruurāpa jarapachida iru chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari Eliás. Jōdee awaraarāpa jarapachida awaraa chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

9 Mamīda Herodepa māgaji:

—Taarāru mia jara pēida Juan Bautista otau t'iap'et'aadamerā. ¿K'aipaa māgí eperā? Mia ūridoo

irua oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa
āchi juadoopa.

Mapa Herodepa Jesús k'īra unu k'inia baji.

*Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

10 Jesús k'ōp'āyoorā pachedak'āri āchia jaratee
nipadap'edaamaapa, irumaa nepirijida jōma āchia
oodap'edaa. Māpai irua āra āyaa ateeji Betsaida
p'uurudee.

11 Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ēe wājida.
Māirā pacheruta unuk'āri, Jesupa āra auteebaiji
māik'aapa jarateeji Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi
ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma awara
āra k'ayaa beerā jipaji.

12 K'eupodopa chi k'ōp'āyoorā Jesumaa chejida
māik'aapa māgajida:

—Eperāarā pēipáde ajida, īinadamerā māik'aapa
chik'o jirinadamerā p'uuru beemaa maa-e pīrā
ai ik'aawa eperāarā beemaa, nama wē-e perā
nek'odait'ee.

13 Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa chik'o téeti k'odamerā.

Āchia p'anaujida:

—Taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa
māik'aapa chik'o omé. Māgí araa-e pait'ee wāda-
e pīrā chik'o netode na eperāarā chok'ara para
biirā-it'ee.

14 īmīk'īraarā cinco mil paji. Mamīda Jesupa
māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Su-ak'i p'aneepidapáde aji, cincuentacincuen-
taa.

15 Aramāgá jōmaarāta su-ak'i p'aneepijida.

16 T'ẽepai, Jesupa jitaji ma pan joisomaa chik'o ome ome mäik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa ma chik'o pari. Mäpai k'õrak'oop'eda, teeji chi k'õp'ãyooräpa eperäarämaa jedenadamerä.

17 Eperäarä nek'ojida bi jääwaa p'aneerutamaa. Maap'eda Jesús k'õp'ãyooräpa p'ejida k'oraa docena aba, ma chik'o pan pite ome n̄beeda.

*Pedropo jarada Jesús Tachi Ak'õrepa pëida
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

18 Ewari aba Jesús it'aa t̄imaa bak'äri chi k'õp'ãyoorä ome, äramaa iidiji:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperäaräpa?

19 P'anaujida:

—Ük'uruuräpa jara p'aní pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraaräpa jara p'aní pi chonaaräwedapema Elías. Jõdee awaraaräpa jara p'aní pi chonaaräwedapema Ak'õre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

20 Mäpai Jesupa iidiji:

—Paräpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Mäpai Pedropo p'anauji:

—Pi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperäarä rey pamerä.

*Jesupa jarada ijäädak'aa beeräpa ichi peedait'ee
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)*

21 Mamïda Jesupa jíp'a jaraji mäga nepirinaadamerä awaraarämaa.

22 Mäpai mägaji:

—Mi, chi Eperä Ak'õre Truadepema ichita chupiria n̄bait'ee. Judiorä poro waibiaräpa, p'aareerä porooräpa, mäik'aapa Moisepa

p'āda jarateepataarāpa mi k'īra unuamaa iru p'anadait'ee māik'aapa mi peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ūpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Sāga eperāarā nipa daipia bī Jesús ome

23 T'ēepai Jesupa māgaji jōmaweda ichi ome nipa-pataarāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bī pirā, k'īsiaik'araa bī ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bī eperā peenadait'eek'a. Pia jarait'eera, ewari chaa ooipia bī mia oopi bik'a, ma k'aurepa miapiruta piijida piurumaa.

24 Eperā piuamaa bī pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri, atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri.

25 Ma awara ḥk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībī jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ore eujāde? Ichia net'aa iru bī atuait'ee māik'aapa banait'ee tok'arradee.

26 Eperā k'īra nejasia bī pirā jarait'ee mide ijāa bī maa-e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema jida k'īra ne-jasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ore Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome.

27 Mīa wāarata jararu. Nama p'anīrā ūk'uru piudai naaweda, unudait'ee Tachi Ak'orepa eperāarā biru ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

*Jesús k'īra awaradaida
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

28 Tomiamaa māga jarada t'ēepai, Jesús wāji ee nok'odee. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama iru it'aa t'īmaa beeji.

29 Māgá it'aa t'īmaa bide ichi k'īra awaradachi māik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi.

30 Māga nide eperāarā jaure omé chejida māik'aapa pedee p'aneejida iru ome. Chonaarāwedapemaarā Moisés Elías ome pají.

31 Āchi ik'aawa īdaa pia urua nībaji. Chejida Jesumaa jarade taarā-e nide chupiria nībait'ee māik'aapa piut'ee Jerusalende.

32 Mama ee nok'ode Pedro chi k'ōp'āyoorā ome tap'ok'ee jōnajida mīda, k'āida-ee p'anajida. Maperā unujida Jesús māgá k'īra wāree māik'aapa ma eperāarā omé.

33 Ma eperāarā Jesús ik'aawaapa uchiarutade Pedropo māgaji:

—Tachi Jarateepari, ipia bī nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'eeda aji, te chak'erē ūpee, aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

Mamīda Pedropo k'īsia-ee māga jaraji.

34 Iru pedee nībide jīrararapa āchi jōmaweda aneu ata cheji. Māgá jīrarara esajīk'a āchi unudak'āri, nejasiadachida.

35 Māpai ma jīrararadeepa Tachi Ak'ōrepā pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia, mia jīrit'erada. īUrīti iru pedee!

36 Ma pedee ūridap'eda, Jesús ituaba beeji āra ome. Māpai k'īup'ee p'aneejida. Ma t'ēepai āchia unuda ma ewate apidaamaa nepirīda-e pají.

*Jesupa netuara uchiapida warra k'ap'iadeepa
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

37 Ai norema Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan ee nok'odeepa edaa chedak'āri, eperāarā chok'ara chejida Jesús ome unudait'ee.

38 Māirādepema eperā abaapa golpe pedeeji:

—Tachi Jarateepari, mi chupiria k'awaapáde aji. Mi warra apai iru bī ak'īnapáde aji.

39 Netuarapa iru jita atak'āri, biapipari, wawapi-pari māik'aapa iduba k'ōp'ep'ee uchiapipari iru it'aideepa. Iru ichiak'au bik'aa. Maperā pi-upiit'eeda aji.

40 Mía pi k'ōp'āyoorāmaa chupiria iidiji ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e pají.

41 Jesupa p'anauji:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mīde ijāada-e p'anik'ā? ¡Ijāadak'aarāk'api p'ani! ¿Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

42 Ma warra Jesús k'ait'a chek'āri, netuarapa eujāde bat'at'aaji māik'aapa waya wawat'aaji. Mamīda Jesupa ma netuara ietriat'aaji māik'aapa uchiapit'aaji. Ma warra māgá jipap'eda, teeji chi ak'ōremaa.

43 Arii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'a para beeji, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooda unudap'edaarā perā.

*Jesupa waya jarada ichi peedait'ee
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Eperāarā ak'itruua para beeru misa Jesupa ooda k'aurepa, irua māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

44 —Na pedee pia ūriti māik'aapa k'īra atuanáati: eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema baaipiit'ee k'achia beerā juade.

45 Mamīda āchia k'awada-e paji irua jara k'inia bada. Tachi Ak'ōrepa āramaa at'āri māga k'awapi k'inia-e baji. Ma awara āchia waawee p'anajida iididait'ee k'āata jara k'inia baji.

Eperā waibiarā bi Ak'ōre k'īrapite

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Maapai Jesús k'ōp'āyoorā aupedee p'aneejida k'awaadait'ee āchidepema k'aita waibiarā bi.

47 Jesupa k'awaak'āri ārapa k'īsia p'ani, warra chai ataji māik'aapa ak'īnī bījī ichi ik'aawa

48 māik'aapa māgaji:

—Eperāpa mide ijāa bi k'aurepa nāgí warra chaik'a auteebairu pīrā, mi jida auteebaipari. Ma awara chi mi auteebairupa mi pēida auk'a auteebaipari. Mapa chi parādepema ek'ariara pīk'a bi audua-ee bairā, māgita waibiarā pait'ee Ak'ōre k'īrapite.

Jesús ome nipak'aa bīpa netuara uchiapida

(Mr 9.38-40)

49 Māpai Juanpa māgaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperāpa pī tī jarap'eda, netuara uchiapi bi eperāarā k'ap'iadeepa. Māga unudak'āri, taipa oonaapáde ajida, tachi ome nipak'aa perā.

50 Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopiti. Tachi ome nipak'aa pījida, tachi eere bīda aji.

Samaria eujādepemaarāpa Jesús yiaraa iru p'anadap'edaa

51 Ewari k'ait'a pa wāk'āri Jesús it'aa wāit'ee, sōcharra wāji Jerusalén ode.

52 Ichi naa eperāarā chok'a pēiji Samaria eujādepema p'uuru k'aipee bimaa, te jiridamerā aide k'āidait'ee.

53 Mamīda ma Samaria eujādepemaarāpa iru auteebai k'iniada-e paji, k'awa p'anadap'edaa perā judiorā p'uuru Jerusalendee wāru.

54 Chi k'ōp'āyoorā Santiago Juan ome māga k'awaa atadak'āri, Jesumaa māgajida:

—Tachi Waibia, ¿k'inia bik'ā ajida, taipa pa it'hipa baaipidamerā māirā īri, jōdaidamerā?

55 Mamīda Jesupa āra itriak'oiji, māgá k'achia k'isiadap'edaa perā.

56 Māpai wājida awaraa p'uuru k'aipeedee.

*Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarā
(Mt 8.19-22)*

57 Ode wādade eperāpa Jesumaa māgaji:
—Tachi Waibia, pi ome wā k'inia bida aji, chi wārumaa.

58 Jesupa p'anauji:
—Usap'ā yooro te uria iru bee māik'aapa ipanaarā te iru bee. Mamīda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema arajāgaa ni, k'āipari wēe. Made k'isíoji, jarai naaweda wāara mi ome nipa k'inia bi wa māga-e.

59 Māpai Jesupa māgaji awaraa eperāmaa:
—Mi ome nipa chéji.
Irua p'anauji:
—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparrii k'inia bi. Mamīda ai naaweda mi ak'ōre iapipáde aji, iru piuk'āri.

60 Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au b̄ipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā. Pi, jōdee, nipa chéji mi ome māik'aapa jaratéejí Tachi Ak'ōrepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

61 Māpai awaraa eperāpa māgaji:

—Tachi Waibia, pi ome nipa k'inia bida aji. Mamīda aīnaaweda wāpíjí mi tedepemaarā ak'ide.

62 Jesupa p'anauji:

—Eperāpa eujā p'ēirat'imaan b̄i pirā aradopa, jīp'a nok'ooree ak'ipia b̄i. Āpithee ak'iru pirā, pia ba-e pait'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome.

10

Jesupa eperāarā setenta y dos pēida jarateenadamerā

1 Maap'eda Jesupa chi k'ōp'āyoorā awara setenta y dos jirit'eraji ichi ome nipapataarādepema. Āra ome-omee pēiji ichi naa wādamerā p'uuru bee chaas ichi wāit'ee badamaa.

2 Āra pēik'āri, māgaji:

—Eperāarā chok'ara mīde waide ijāada-e p'ani. Ne-uu audú chau b̄ik'api p'ani. Mamīda mimiapataarā chok'ara-ee p'ani. Mapa iidipatáati Tachi Ak'ōre, ma ne-uu chiparimaa awaraa mimiapataarā pēimerā chi chau b̄i p'ede.

3 Wāti eperāarāmaa jarateede. Miā parā pēiru oveja chak'eerā pēik'ajik'a ne-animalaarā k'achia beerā t'āide.

4 Na wārutade ateenáati muchila, p'arat'a maa-e pirā awaraa chancla. Ichiaba taarā ak'inī p'aneenáati pedeedait'ee chi unurutaarā ome.

5 Eperā tede t'īudak'āri, naapiara jarapatáati: “Na te pidaarā pia p'anapatáati.”

6 Māgá eperā t'āri pia paraa pírā ma tede, iru k'āiwee beeit'ee. Mamīda iru t'āri pia-e bī pírā parā ome, Tachi Ak'ōrepa iru k'āiwee bapi-e pait'ee.

7 Ma tede p'anéeti. Ārapa teeruta k'ōti māik'aapa tótī, parā, mi mimiapataarāpa māga atadaipia bairā pāchi mimia pari. Te awara-awaraa ni-panáati; te abaadepai p'anéeti.

8 'P'uurude panadak'āri, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebairuta pírā, k'ōti ārapa teeruta.

9 Ma p'uurudepema k'ayaa beerā jípak'ōoti māik'aapa māirāmaa jaráti: “Tachi Ak'ōrepa parā bī k'inia bī ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.”

10 Mamīda awaraa p'uurude panadak'āri, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebaida-e pírā, calle jāde wāyaarutade nāga jaráti:

11 “¡Pāchi p'uurudepema yooro p'ora tai biiride beeda paara nēep'eruta, parā t'āri k'achia p'anadairā tai ome! K'awáati Tachi Ak'ōrepa parā bī k'inia bī ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda parāpa māga k'iniada-e.”

12 Mīa jara bī: Ak'ōre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audupiara k'achia ooit'ee, chonaarāweda Sodoma pidaarā k'achia ooda k'āyaara.

*P'uuru pidaarāpa Ak'ōre Úraa ūridaamaa
p'anadap'edaa
(Mt 11.20-24)*

13 —¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'ōrepa

parā k'achiadee pēiit'eeipi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ijāak'ajida. Ārapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jōnipa chupiria iidik'ajida Tachi Ak'õremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa jīk'ajida māik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro īri.

¹⁴ Maperā mia jara bī: Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'āyaara.

¹⁵ Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ḥk'īisia p'anik'ā parā p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'õre kīrapite? ¡Ma k'āyaara irua parā p'uuruta jōt'aait'ee!

¹⁶ 'K'ōp'āyoorā, eperāpa parā pedee ūrik'āri, mi pedeek'a ūriit'ee. Jōdee chi parā yiaraa iru bīpa mi jida yiaraa iru bī. Ma awara mi yiaraa iru bī pīrā, ichiaba mi Ak'õre, mi pēida, yiaraa iru bī.

Setenta y dos āpitee chedap'edaa

¹⁷ Ma setenta y dos pēida eperāarā āpitee chedak'āri, t'āri o-ī-īa p'anajida. Māgapachida:

—Tachi Waibia, ītaipa pi k'ap'ia pari pedeedak'āri, netuaraarāpa paara oopachida taipa jaradap'edaak'a!

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Wāara. Miá Satanásunuji it'ariipa baaik'āri pa baaiparik'a.

¹⁹ Miá parā k'aripaji t'iadamerā taamaarā īri māik'aapa tusōre īri, parāmaa maarepida k'aada-ee.

K'aripaji chõopataadamerã Netuara Poro Waibia ome; irua parã p'ua oo-ee.

20 Maperã parã t'ãri o-ña p'anadaipia bi. Mamõda ma k'âyaara o-ñara p'anadaipia bi Tachi Ak'õrepa parã t'í p'ã iru bairã it'ari ichideerã t'í p'ã jêra bi librode.

*Jesús t'ãri o-ña bada
(Mt 11.25-27; 13.16-17)*

21 Mágá pedee bide Tachi Ak'õre Jaurepa iru audú t'ãri o-ñapiji. Mäpai irua mágaji:

—Ak'õre Waibia, pi jõmaarã k'âyaara waibiarã bi. Ne-inaa jõmaweda it'ari nõbi, na p'ek'au eujâde nõbi paara pi jua ek'ari bi. Mi t'ãri o-ña bi pia eperäära jíp'aarãmaa k'awapiru perã ne-inaa pia waide k'awapi-e pada k'isia k'awaa beerãmaa mäik'aapa poro wësaan beerãmaa. Mäga ooji mäga oo k'inia bada perã.

22 'Mi Ak'õrepa ne-inaa jõma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerã. Tachi Ak'õrepapai wãara mi, ichi Warra k'awa bi. Mágá ichiaba mi, chi Warrapapai wãara iru k'awa bi. Mamõda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperääraõmaa.

23 Mäpai Jesupa ak'iji chi k'õp'âyoorãmaa mäik'aapa mágaji:

—Parã, chi na ne-inaa unu p'aniirã, wãara t'ãri o-ña p'ani.

24 Mia jara bi: Chonaarãweda Ak'õre pedee jarapataarãpa mäik'aapa reyrãpa unu k'inia p'anajida parãpa unu p'ani. Mamõda unuda-e pají. Ichiaba ûri k'inia p'anajida parãpa nama ûri p'ani. Mamõda ûrida-e pají, ewari ma-it'ee waide pa-e bada perã.

Jesupa nepirida Samariadepema t'ãri pia badade

25 Ewari aba Moisepa p'āda jarateepari pedeenaji Jesús ome. K'awaaít'ee Jesupa wāara Ak'ōre Úraa k'awa bī wa māga-e, māgipa iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āata ooyama aji, mi it'aa wāit'ee?

26 Jesupa p'anauji:

—¿K'āata jara bī Moisepa p'ādade? ¿K'āata unu bīma aji, aide?

27 Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—Tachi Ak'ōre Waibia k'inia iru baparíiji pichi t'āripa māik'aapa ne-inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparíiji. Ewari chaa k'īsiaji irude pichi t'āripa; *(Dt 6.5)*

'ma awara awaraarā k'inia iru baparíiji, pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' *(Lv 19.18)*

28 Māpai Jesupa māgaji:

—Pia p'anaujipi. Māga ooru pīrā, ichita bapariit'ee Ak'ōre eujāde.

29 Mamīda ma Moisepa p'āda jarateeparipa waapiara k'awaa k'inia baji. Mapa iidiji:

—Pia awaraarāda ak'āri, ¿k'aita jara k'inia bīma? aji.

30 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperā Jerusalén ode wāji Jericó p'uurudee. Māgá ode wāde nechiapataarā uchiajida. Ma eperā p'ua oojida māik'aapa iru p'aru paara chia atajida. Perá peet'ajida.

31 Bi-ap'eda, p'aare cheji ma ode. Mamīda ma eperā eujāde bī unuk'āri, jīp'a wāyaaji ichi ode.

32 T'ēepai Leví ēreerādepema uchiada ichiaba ma ode che wāji. Mamīda ma eperā māgá unuk'āri, ichiaba jīp'a ichi ode wāyaaji.

33 Ma t'ēepai Samariadepema ichiaba ma ode cheji. Māgipa ma eperā unuk'āri, iru chupiria k'awaaji.

34 Iru k'ait'a wāp'eda, aceite vino ome p'uruji iru k'ap'ia p'ua bimāi māik'aapa p'aru sorede beda ataji. Māpai ma eperā su-ak'i binaji ichi burrode māik'aapa ateeji eperāarā temaa ak'i p'anadamerā.

35 Aí norema ma Samariadepemapa p'arat'a tau omé ēt'a atap'eda, teeji ma te chiparimaa māik'aapa māgaji: “Jā eperā ak'i bapariíji mi cheru misa. Na p'arat'a awara faltaru pīrā, mia p'aait'eeda” aji.

36 Māga nepirip'eda, Jesupa iidiji ma Moisepa p'āda jarateeparimaa:

—¿K'āata k'īsia bīma? aji. ¿Ma ūpeedepema chisāgipa ma eperā ak'ijima ichi k'ap'ia ak'iparik'a?

37 Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—Chi chupiria k'awaadapa pajida aji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Pia auk'a oopáde aji, chupiria chedeerāmaa.

Jesús Marta tede p'asianada

38 Maap'eda ma ode Jesús waya wā nipaji Jerusalendee. Panaji p'uuru k'aipeede. Mama wēra t'ījarapatap'edaa Martapa iru auteebaiji ichi tede.

39 Marta īpewēra María mama baji. Ichi Jesús biiri ik'aawa su-ak'i beeji ūriit'ee irua jararu.

40 Mamīda Marta ne-inaa audú oomaa beeji nek'opiit'ee Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa. Mapa Jesús k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, ¿pi-it'ee p'ua-e bik'ã aji, mi ñipewērapa mi k'aripa-e bi? Mía ne-inaa chok'ara irua bi ooit'ee. Mapa jaráji irua k'aripamerā.

41 Mamída Jesupa p'anauji:

—Marta, Marta, pi audú k'isia níbida aji, ne-inaa pi-ia oo k'inipa.

42 Mamída Mariapa ne-inaa piara jiriji ooit'ee, mi nama bi misa. Apidaapa jarada-e pait'ee irua mäga oonaamerā.

11

*Jesupa jarateeda it'aa t'í k'awaadamerā
(Mt 6.9-15; 7.7-11)*

1 Ewari aba Jesús it'aa t'í aupak'ari, k'õp'ayo abaapa mägaji:

—Tachi Waibia, jaratéejí taipa it'aa t'í k'awaadamerā, Juan Bautistapa chi k'õp'ayooraamaa jarateedak'a.

2 Mäpai Jesupa mägaji:

—Parā it'aa t'ídak'ari, näga jaráti:

Tachi Ak'ore it'ari bi,
pi t'í awaraa t'í k'anyaara pipiara bi.

Eperäära biji pichi juua ek'ari pichideerā p'aneedamerā.

[Óoji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujäde, it'ari ooparik'a.]

3 Tai-it'ee chik'o téeki ewari chaa k'odait'ee.

4 Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awáaji mäik'aapa perdonáaji taipa perdonaapatak'a, awaraarapa taimaa ne-inaa k'achia oodak'ari.
Tai k'achiade baaipináaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.

5 Ichiaba Jesupa māgaji:

—K'īsiadáma nāgide. Parādepemapa k'ōp'āyo iru bai. Esapite pi wāi iru temaa māik'aapa jarai: “K'ōp'āyo, mi-it'ee pan òpee téiji,

6 k'ōp'āyo aba et'ewapai t'iñiipa pacheda perā mi temāi. Maarepida wēe bi teeit'ee k'omerā.”

7 Māga p'asada paara, irua jara-e pai: “Mi ichiak'au bíji. Puerta jīa iru bi. Mi warrarā mi ome nama k'āi p'anipi. Mapa p'irabai-edo a-e pai, pimaa ne-inaa teede.”

8 Mīa jara bi: Māgí k'ōp'āyo p'irabai-e pirā ne-inaa teeit'ee pi ichi k'ōp'āyo perā, māgara p'irabaiit'ee waa iidi nībanaamerā. Teeit'ee ne-inaa jōma pia falta bi.

9 Maperā mīa nāga jara bi. Iidipatáati Tachi Ak'ōremaa. Irua teeit'eepi. Jiripatáati. Irua k'awapiit'eepi. Eperāpa puerta t'aide t'íparik'a, Ak'ōremaa t'ípatáati. Irua parā k'aripait'eepi.

10 Chi iidi bimaa Tachi Ak'ōrepa teepari; chi jiri bimaa Tachi Ak'ōrepa k'awapipari māik'aapa chi t'i bimaa ewapari.

11 ¿Parādepema ak'ōrepa taama teeik'ā ichi warramaa, irua chik'o iidik'āri?

12 Maa-e pirā, ¿tusōre teeik'ā irumaa, ne-imí iidik'āri?

13 ¡Māga-epi! Parā, ne-inaa k'achia oopataarā mīda, pāchi warrarāmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parāpa māga ooruta pirā, jaudupiara pāchi it'aripema Ak'ōre Waibia ichi Jaure teeit'ee chi iidirutaarāmaa!

*Jesús Netuara Poro Waibia juu ek'ari bida
adap'edaa
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

14 Ewari aba Jesupa netuara uchiapimaa baji eperā pedee atua bi k'ap'iadeepa. Ma netuara uchiak'āri, ma eperā pedee beeji. Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā ak'itrua para beeji.

15 Mamīda ūk'uruurāpa māgajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiparida ajida.

16 Māpai awaraarāpa Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne-inaa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari. Māga ooru pīrā, k'awadayada ajida, Tachi Ak'ore juapa ooda.

17 Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īsia p'ani. Mapa māgaji:

—P'uuru pidaarāpa āchi auk'aarā jēreruta pīrā, waa araa p'anapataada-e pai. Āchi itu jōdaridait'ee māik'aapa āchi te āri baibeeit'ee.

18 Māga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarā jēreru pīrā, āchi itu jōdaridai. Parāpa jara p'anik'a mi Beelzebú eere bada paara, ichideerā jēre-e pak'aji.

19 Ma awara māga pada paara ¿k'ai juapa parā eere p'aniirāpa netuaraarā uchiapipatama? ¡Netuara juapa-epi! Āchiata ak'ipipata parā pia k'īsiada-e p'ani.

20 Jōdee mia netuaraarā uchiapipari pīrā Tachi Ak'ore Waibia juapa, jara k'inia bi īrá Tachi Ak'ōredeerā poro waibia nama bi.

21 'Eperā juatura bīpa ichi te jīak'āri espada ome, k'īsia bi apida t'īuda-e pai ichi net'aa chiade.

22 Mamīda eperā iru k'āyaara juataura bī cheru pīrā māik'aapa iru p'ooyaaru pīrā, iru espada jāri atai māik'aapa iru net'aa p'e atadari. Mī waibiarā bī Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mī jua choodak'aa.

23 'Eperā mī eere bī-e pīrā, mī k'īra unuamaa iru bī. Ichiaba mī k'aripa-e bī pīrā awaraarā Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataadamerā, eperāarā āyaa pēipari mī ik'aawaapa.

*Netuara eperā k'ap'iade waya merātia bada
(Mt 12.43-45)*

24 —Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, māgipa jīri nipapari eujā p'ūasaa sāma ūit'ee. Mamīda unu-e pak'āri, k'īsiapari: “Waya merātianait'ee ma eperā k'ap'iade, mī naaweda badamāi.”

25 Chek'āri, unu chepari ma eperā k'ap'ia pi-ia bī; te barrep'eda, siip'eda pi-ia bik'a.

26 Māga unuk'āri, jīrinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgá ma eperā audupiara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'āyaara.

Wāara t'āri o-īa p'anīrā

27 Jesupa māgá pedeemaa bīde arii p'anadap'edaarādepema wērapa māgaji:

—jT'āri o-īa bapari pī nawe, chi pī t'oda māik'aapa warida!

28 Jesupa p'anauji:

—jMa k'āyaara t'āri o-īara bapari chi Tachi Ak'ōre pedee ūrip'eda, ooparipa ma jara bik'a!

*Ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aaunu k'inia
p'anadap'edaa
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)*

29 Māgá pedee bide eperāarā cho-k'ara chepachida iru ik'aawa seedarutamaa. Māpai ichia jaramaa beeji āramaa:

—Parā īrapemaarā t'āri k'achia-idaa p'anida aji. Iidipata miā oomerā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ooit'ee chonaarāweda Jonás ome oodak'a.

30 Tachi Ak'ōrepa Jonás pēidak'a Nínive p'uurudepemaarāmaa ichi pedee jaramerā, māga pik'a mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema pēiji ichi pedee jaramerā parā īrapemaarāmaa.

31 Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā īrapemaarāpa oopatap'edaa ak'ik'āri jarait'ee pia wa k'achia, Reina Sur Eerepemapa parā īmiateet'ee Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda ma reina t'īmīpa cheji Rey Salomón k'īsia k'awaa bi pedee ūride. Mamīda nama bi aba waibiarabi Salomón k'āyaara.

32 Ma ewate ichiaba Nínive p'uuru pidaarāpa parā īrapemaarā īmiateedait'ee, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa Jonás pēik'āri Nínive pidaarāmaa, ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaa wājida. Mamīda parā īrapemaarāpa p'ek'au k'achia oopata oo amada-e, aba Jonás k'āyaara waibiarabi jara cheji mīda māga oodamerā.

*Jesupa tachi taude jarateeda
(Mt 5.15; 6.22-23)*

33 —Lámpara k'oodak'aa mera bidait'ee ne-inaa ek'ari. Ma k'āyaara k'oodak'āri, ne-inaa īri it'i ata bīpata, jōma te jāde p'aniiṛāpa īdaa unudamerā.

34 Tachi tau lamparak'a īdaa pik'a bī tachi k'ap'ia-it'ee. Pīchi tau pia bak'āri, k'ap'ia jōmaweda īdaa pik'a bide bait'ee. Mamīda pīchi tau k'achia bī pirā, k'ap'ia jōmaweda p'āriu pik'a bide bait'ee.

35 Kīrak'aupai pi īdaa pik'a bī p'āriu pik'a padarii. Pia jarait'eera, kīrak'aupai kīsiai pīa Tachi Ak'ore wāara k'awa bī, mi ūraade ijāa-e bī mīda.

36 Mi ūraade ijāa bī k'aurepa pi k'ap'ia jōmaweda īdaa pik'a bide bī pirā, Tachi Ak'ore wāara k'await'ee, lámpara uruade ne-inaa pīa unupatak'a.

Jesupa jarada fariseorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesūs pedee aupak'āri, fariseo abaapa jaraji ichi ome wāmerā ichi temaa nek'ode. Ma tede t'īup'eda, Jesūs mesade su-ak'i beeji.

38 Ma fariseo p'era pik'a baji Jesupa ichi jua sii-e pada perā nek'oi naaweda, fariseorāpa oopatak'a.

39 Mamīda Jesupa māgaji:

—Parā fariseorāpa vaso māik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipatada aji. Mamīda māgí edajāde ipuru bī ne-inaa k'achiapa, parā t'āri k'achia p'anadairā. Chīara net'aa chiapata māik'aapa chīara k'ūrapata.

40 ¡Parā kīsia k'awada-ee p'ani! ¿K'awada-e p'anik'ā chi parā k'ap'ia oodapa parā t'āri ichiaba ooda?

41 Eperāarā chupiria k'awáati māik'aapa t'āripa ãchimaa ne-inaa téeti. Māpaipi Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'i pariit'ee.

42 'jAai, Tachi Ak'ōrepa parā fariseorā k'achiadee pēiit'ee! Tachi Ak'ōre-it'ee nāgee aliño awara bipata: menta, ruda, awaraa ne-inaa k'arra ome; māgí diezdepema chaa, aba. Mamīda parā-it'ee p'ua-e bī ne-inaa oodait'ee Ak'ōrepa oopi bīk'a, iru k'inia iru p'anadairā. Māgata oodaipia bī parāpa ne-inaa oopata ome.

43 'jAai, Tachi Ak'ōrepa parā fariseorā k'achiadee pēiit'ee! Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede p'anadak'āri, su-ak'i beepari pipiara bīde su-ak'i p'aneepata, k'inia p'anapata perā eperāarāpa parā ak'idamerā āchi waibiarāk'a. Ma awara calle jāde nipadak'āri, k'inia p'anapata jōmaarāpa parāmaa saludaadamerā, āchi poro waibiarā ome oopatak'a.

44 'jAai, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēiit'ee! Eperāarā pariatusa jāira īrī t'iapata, k'awada-ee aide eperā piuda bī. Parā ma jāirák'ata p'ani, pāchi t'āride k'īsia k'achia iru p'anadairā.

45 Māpai Moisepa p'āda jarateeparipa māgaji:
—Tachi Jarateepari, pia ma pedee jarak'āri, ichiaba taimaa ik'achia jara bīda aji.

46 Mamīda Jesupa māgaji:
—jAai, Tachi Ak'ōrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā ichiaba k'achiadee pēiit'ee! Eperāarāmaa audú ne-inaa chok'ara oopipata tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a. Mamīda ārapa ma jōma p'oyaa ooda-e pak'āri parāpa jarapatak'a, maarepida k'aripada-e.

47 'jAai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! Pi-ia oopata chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarã iadap'edaamãi, eperãarãpa ãra k'irãpadamerã. jMamãda parã chonaarãpata ãra peek'oojida!

48 Parãpa mäga oodak'ãri, ak'ipipata auk'a ook'ajida pãchi chonaarãpa oodap'edaak'a, parã ïrapemaarãpa auk'a ūridaamaa p'anapata perã Ak'õre pedee jarapataarãpa jara p'ani. Ächia ma Ak'õre pedee jarapataarã peek'oojida mäik'aapa parãpa mägiirã iadap'edaamãi pi-ia oopata.

49 'Mapa Tachi Ak'õrepa na k'isia k'awaa pedee jaraji: "Mi pedee jarapataarã pëiit'eeda aji, mi ūraa jarateepataarã ome. Mamãda ūk'uru peedait'ee; jõdee awaraarã jiridait'ee miapidait'ee."

50 Parã chonaarãpa mäga oopachida. Ak'õre pedee jarapataarã peepachida. Maperã ïrá Tachi Ak'õrepa parã k'achia ooit'ee.

51 Na eujã oodak'ãriipa iru pedee jarapataarã peepata; Abeldeepa Zacarías parumaa. Ma Zacarías peejida Tachi Ak'õre tede, te t'íupata altarmãi esajíak'a. Maperãpi mia jara bi: Tachi Ak'õrepa ïrapemaarã k'achia ooit'ee ma oopatap'edaa pari.

52 'jAai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'âda jarateepataarã k'achiadee pëiit'ee! Eperãarãpa llave iru p'anapatak'a puerta ewadait'ee, mäga pik'a parãpa Tachi Ak'õre ūraa iru p'anapata. Mamãda ma ūraade jara bi awaraarãmaa k'awapidaamaa p'ani. K'iniadak'aa awaraarãpa ma pedee ūridamerã mäik'aapa oodamerã irua jara bik'a.

53-54 Jesupa ma jōma jarap'eda, ma Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa fariseorā k'īraudachida. Iidida chok'ara iidi p'aneejida iru k'achiade baaipidai jīak'aapa irua p'anauda k'aurepa. Mamīda p'oyaa imiateeda-e paji.

12

Jesupa ūraada fariseorāk'a p'ananaadamerā

1 Jesús at'āri mama bide eperāarā audupiara see nība cheji iru badamāi. Audú cho-k'ara nībada perā, awaraarā biiri īri paara t'iak'oo wāpachida. Māpai Jesupa jarateemaa beeji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—K'īrak'aupai fariseorā levadura ome; pia jarait'eera, āchia jarateepata ome. Jarateepatada apata Tachi Ak'ōrepa k'inia bi eperāarāpa oodamerā. Mamīda āchia māga oodak'aa, t'āri k'achia p'anadairā.

2 Tachi Ak'ōrepa āchi k'īsia t'āridepai k'awaapiit'ee māik'aapa āchia ne-inaa mera oopata unupiit'ee.

3 Wāara ne-inaa jōmaweda parāpa mera jarapata irua tau taawa k'awaapiit'ee. Pāchi puerta jīadap'eda pedee mera jaradap'edaa paara tau taawa k'awaapiit'ee terraza īriipa biaruk'a.

K'aita waaweedaipia bi

(Mt 10.26-31)

4 —Mīchi k'ōp'āyoorā, mia nāga jara bi. Waaweenáati parā jiri p'anīrā peedait'ee, ārapa parā p'oyaa atuapida-e perā tok'arradee.

5 Jarait'ee k'aita waaweedaipia bi. Tachi Ak'ōre waawéeti iruata tachi piupii perā māik'aapa atuapii perā. Wāara iruta waaweedaipia bi.

6 '¿Netopata-ek'ā ipana chak'e joisomaa p'arat'a tau o mee pari? Eperāarāpa māga oopata ipana chak'e mak'iara vale-e bī jīak'aapa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ma ipana chak'erā pia ak'ipari.

7 Parā jida māgá ak'ipari. Parā puda paara irua juasia iru bī. Mapa waaweenāati, Tachi Ak'ōrepa parā k'iniara iru bapari perā ipanaarā k'āyaara.

Jesucristode ijāapatada apataarā awaraarā k'īrapite

(Mt 10.32-33; 10.19-20; 12.32)

8 —Mia nāga jara bī. Eperāpa tau taawa jararu pirā ichi Jesucristode ijāapari, mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepemapa pida jarait'ee: "Māgí mēré" Tachi Ak'ōre angeleerā k'īrapite.

9 Mamīda eperāpa meraru pirā mide ijāapari, māgara mia pida merait'ee. "Māgí mēre-eda" ait'ee Tachi Ak'ōre angeleerā k'īrapite.

10 'Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapik'āri, wēpapii āchia ik'achia jarapata paara Eperā Ak'ōre Truadepema āpite. Mamīda ik'achia jararuta pirā iru Jaure āpite, māgee p'ek'au k'achia wēpapi-e pait'ee.

11 'Parā mide ijāapata k'aurepa eperāarāpa parā ateedak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tede maa-e pirā charraarāmaa māik'aapa poro waibiarāmaa īmiateedait'ee, k'īsianāati sāga p'anaudait'ee maa-e pirā k'āata jaradait'ee.

12 Māirā k'īrapite panadak'āri māik'aapa pedeedait'ee pak'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa jarateeit'ee, p'anau k'awaadamerā.

*Jesupa nepirida p'arat'a paraa bi, k'isia k'awa-ee
bide*

¹³ See n̄badadepema abaapa Jesumaa māgaji:

—Tachi Jarateepari, jaráji mi īpemamaa tai ak'orepa net'aa bēida t'oomerā mi ome.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—K'ōp'āyo, ¿k'aipa mi bijima aji, parā charrak'a māga jaramerā?

¹⁵ Ichiaba māgaji:

—K'īrak'aupai net'aa kīadai. Eperāarā t'āri o-ña p'anadak'aa net'aara p'e iru p'anadairā.

¹⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ma et'ewa jaradade:

'Eperā p'arat'ara bi bapachi. Ne-uu waibia iru bada perā, net'atau waibia ewapachi.

¹⁷ Mapa k'isia beeji: "¿K'āata ooyama? aji. Te wēe bi mīchi net'atau jōmaweda iait'ee."

¹⁸ Māpai ma p'arat'ara bīpa k'isia ataji. "K'awa bida aji, k'āata ooit'ee. Mi net'atau iapata te wārait'ee māik'aapa awaraa te waibiara oo atait'ee. Māgá mīchi net'atau net'aa iru bi ome, jōmaweda iayada aji, ma tede.

¹⁹ Maapai mia jarai mīchi t'āridepai: 'Mia net'aara iru bi. Nāgí ome año chok'ara pia bapariit'ee. Irá iiit'ee, nek'oit'ee, ne-inaa toit'ee māik'aapa o-ña bapariit'eeda' aji.'

²⁰ Mamīda ma p'arat'ara bīpa māga k'isia bīde Tachi Ak'orepa irumaa māgaji: "¡Pi k'isia k'awa-ee bi! Idi weda p'ārik'ua pi piut'ee. Maap'eda, ¿k'aipa atait'eema aji, pia net'aara ia iru bi?"

²¹ Ma nepiri aupak'āri, Jesupa māgaji:

—Māgá uchiait'eeda aji, eperāpa net'aara p'e atak'āri ichi-it'ee, Tachi Ak'ōrede ijāa-ee.

*Tachi Ak'ōrepa chi warrarā pia ak'i pari
(Mt 6.25-34)*

²² Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia jara bī: K'īsia jōnanāati k'āata k'odait'ee māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'īsianāati sāga p'aru atadait'ee.

²³ Tachi Ak'ōrepa tachi chok'ai p'anapipari. Iruata tachimaa chik'o teeit'ee. Ma awara irua tachi k'ap'ia ooda perā, tachimaa p'aru teeit'ee.

²⁴ Pichá, ak'ītī jā ipanaarā. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bīdak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ne-inaa teepari k'odamerā. jIru-it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara!

²⁵ Eperā audú k'īsia nībīpa hora aba pida waa chok'ai ba-e pai.

²⁶ Ma ne-inaa ma-āri p'oyaa oodak'aa pīrā, ḥsāap'eda k'īsia jōnima awaraa ne-inaa p'oyaa ooda-e p'anadak'āri?

²⁷ 'Ak'ītī sāga nep'ono waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa māgá pi-ia p'anadait'ee. Mamīda mia jara bī: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jī bak'āri, eperāarāpa iru pi-iara unuda-e paji nāgí nep'ono k'āyaara.

²⁸ Tachi Ak'ōrepa na p'ūajara pia t'onopipari. Idi wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bī pīrā nep'ono p'ūajara t'āide nībī, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'iara ijāada-e p'ani mīda.

29 Tachi Ak'õrepa mägá ichia ooda pia ak'i bapari perã, k'ísia jõnanáati jiridait'ee ne-inaa k'odait'ee maa-e pirã ne-inaa todait'ee.

30 Mäga k'ísiapata na p'ek'au eujädepema ijäädak'aa beeräpa. Mamïda paräpata it'aripema Ak'õre Waibia iru p'aní. Irua k'awa bi ne-inaa paräpa falta p'aní.

31 Maperäpi jiríti p'anapataadait'ee iru jua ek'ari. Mäga ooruta pirã, ma ne-inaa jõma iru p'anadait'ee.

*It'aripema ne-inaa pia
(Mt 6.19-21)*

32 —K'õp'äyoorã, parã michi ovejaarâk'a p'aní. Mapa waaweenáati. Parã chok'ara-ee p'aní. Mamïda Tachi Ak'õrepa parã k'inia iru bi. Mapa parã biji ichi jua ek'ari, ichideerä p'aneedamerä.

33 Maperä paräpa net'aa iru p'aní netok'óoti mäik'aapa chupiria beerämaa téeti. Na p'ek'au eujädepema muchila atadai k'äyaara, óoti Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Mägá atadai it'aripema ne-inaa, sore pak'aa. Ma ne-inaa pi-ia bimäi nechiapataarä p'oyaa t'üudak'aa mäik'aapa polillapa p'oyaa ãridak'aa.

34 Na p'ek'au eujädepema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'äri, pi t'äri araa bait'ee ma ne-inaa ome. Jõdee it'aripema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'äri, pi t'äri araa bait'ee mägi ne-inaa ome.

Jesupa jarateeda ijäapataarä poro waibia waya cheit'ee ewatede

35 —Mi parã poro waibia perã, mi waya cheit'ee nidaipia bi, mimiapataaräpa p'aru jidap'eda lámpara k'oopatak'a ãchi chipari cheru misa.

36 Mimiapataarāpa nipatak'a chipari teedaa cheru misa miak'āipata fiesta oop'eda, puerta ewadait'ee iru t'ik'āri, māga pik'a parā nidaipia bi parā poro waibia cheit'ee ewate.

37 Ma mimiapataarā chiparipa āra pia ak'ipariit'ee, chok'ai p'anaruta pīrā iru pachek'āri. Mīa jara bi: Irua āra māgá unuk'āri, jarait'ee suak'i p'aneedamerā mesade, ichia āchimaa chik'o teeru misa.

38 Ichia ma mimiapataarā pia ak'ipariit'ee māgá chok'ai p'anadak'āri, ichi esapite maa-e pīrā īdatipodopa cheru pījida.

39 Mamīda nāga k'awáati parāpa. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'īupiamaaapa.

40 Māgá parā jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, cheit'ee perā.

*Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mt 24.45-51; Mr 13.34-37)*

41 Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿ma pedee nepirijik'ā aji, tai-it'ee aupai, wa jōmaarā-it'ee?

42 Jesupa nāga nepiriji: ¿Sāgá baparima aji, mimiapataarā poro waibia pia? Māgipa k'isia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabēida ichi juade māik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarāmaa chik'o tawapari.

43 O-īa bapari chipari pachek'āri, ichi mimiamaa unu chepari perā.

44 Mia wāarata jararu. Chiparipa māgaunu chek'āri, jōma ichia net'aa iru bī biit'ee ma mimiapari juu ek'ari ak'i bamerā.

45 Mamīda ma mimiapari t'āri k'achia bī pīrā, nāga k'īsiai: "Taarāit'ee mi chipari." Mapa ape-maarā mimiapataarā wimaa beei māik'aapa tomaa beei, nek'omaa beei toyaa beerā ome.

46 Mamīda ma mimiapari k'achia atu bīde, chi te chipari pacheit'ee. Māpai irua ooda k'awaa atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa āyaa pēit'aait'ee awaraa ijādak'aa beerā chupiria chitoonimaa.

47 'Mimiaparipa k'awaak'āri chiparipa oopi bī, mamīda chipari ni-e māik'aapa oo-e irua k'inia bik'a, chiparipa ma mimiapari wima chok'ara wiipiit'ee.

48 Mamīda mimiaparipa māgee ne-inaa k'achia ooru pīrā k'awa-eeta, mak'īara wīpi-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa eperāmaa k'īsia k'awaapik'āri ne-inaa oo k'awaamerā, k'inia bī ma eperāpa māga oomerā, ma ne-inaa chaaree bī mīda. Ma awara eperārā bik'āri ma eperā juu ek'ari, k'inia bī irua āra pia ak'i bapariimerā, chaaree bī mīda.

*Jesús k'aurepa tachi ëreerā ome t'āri auk'a
p'anada-e pait'ee
(Mt 10.34-36)*

49 —Mi cheji na p'ek'au ejādee t'ipitauk'a k'oode, aide ijādak'aa beerā miapiit'ee. ¡Māga oo aupada paara, mi o-ña bak'aji!

50 Mamīda aī naaweda mimaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Chupiria nībait'ee māga parumaa.

51 ḡParāpa k'īisia p'anik'ā mi cheji eperāarā k'āiwee p'anapide? Māga-e. K'īisia awara-awaraa papideta cheji.

52 Idideepa te pidaarā joisomaadepema ñpeerāpa mide ijāadait'ee; jōdee omeerāpa ijāada-e pait'ee. Maa-e pīrā omeerāpa ijāadait'ee; jōdee ñpeerāpa ijāada-e pait'ee. Mi k'aurepa t'āri auk'a p'anada-e pait'ee.

53 Ak'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi warra ome maa-e pīrā chi warra t'āri auk'a ba-e pait'ee chi ak'ōre ome. Nawe t'āri auk'a ba-e pait'ee chi k'au ome maa-e pīrā chi k'au t'āri auk'a ba-e pait'ee chi nawe ome. P'āk'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi āigu ome maa-e pīrā chi āigu t'āri auk'a ba-e pait'ee chi p'āk'ōre ome.

*Ewari k'awa p'anīrā
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

54 Jesupa ichiaba māgaji eperāarā arii p'anadap'edaarāmaa:

—Parāpa unudak'āri jīarara ucharuta ak'ōrejīru baaipari eere, jarapata k'oi cheit'ee. Māga p'asapari parāpa jarapatak'a.

55 Ichiaba nāu p'uak'āri sur eereepa, jarapata wāsia nībait'ee. Māga p'asapari.

56 jK'īisia atua p'anīrā! Parāpa māgá pajā māik'aapa eujā ak'i p'anipa eu k'achia wa eu pia k'awa p'ani pīrā, ḡsāap'eda ne-inaa mia oomaa bi k'awada-e p'anima? aji.

*T'āri auk'a p'anapataadaipia bi
(Mt 5.25-26)*

57 'Mia oo bi māik'aapa jaratee bi ak'iti k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bi wa māga-e. Māpai parā t'āri auk'a bítí iru ome.

58 Eperā nepira iru bi pīrā pi ome māik'aapa pi charramaa atee k'inia bi pīrā, wāi naaweda t'āri pia pedeeipia bi iru ome t'āri auk'a bidait'ee. Maa-e pīrā charra k'īrapite panadak'āri, māgipa piata bii jīapataarā juade carcelde t'i nībinadamerā.

59 Mia wāarata jararu. Mamāik'aapa uchia-e pai p'arat'a jōmaweda p'aa-emaan.

13

P'ek'au k'achia oo amaadaipia bi

1 Maapai eperāarā ūk'uru wājida Jesús ak'ide. Nepirijida Pilatopa Galilea eujādepema imik'īraarā peepida, ārapa p'aareerāmaa ne-animalaarā peepidap'eda, paapidak'āri. Māgá ma eperāarā waa p'oira beeji ma ne-animalaarā waa ome.

2 Māga ūrip'eda, Jesupa māgaji:
—¿Parāpa k'īisia p'anik'ā aji, Tachi Ak'ōrepa māga p'asapiji ma Galilea eujādepemaarāpa p'ek'au k'achiara oodap'edaa perā ma eujādepemaarā awaraarā k'āyaara?

3 Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee.

4 Māga-e pīrā ¿k'īisia p'anik'ā dieciocho piudap'edaarā Siloé torre t'eeek'āri, māgá piujida neinää k'achiara oopachida perā awaraa Jerusalen-depemaarā k'āyaara?

5 Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee.

Jesupa nepirida higuera bīrīde

6 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa higuera bīri uu iru baji ichi uva k'aide. Ewari aba ak'inaji, higojō chau bi jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji.

7 Mapa jaraji eperā chi ne-uu ak'i baparimaa: “Año ñpee iru bida aji, higojō jiri che bi nama. Mamīda unuk'aada aji. T'iap'et'aapáde aji. ¿K'āare-it'ee ichi k'inia jāma bainī bayama aji, eujā jīamaa?”

8 Mamīda ma eujā ak'iparipa p'anauji: “Señor, ichiak'au bipáde aji, na año aupai. Yooro p'oírait'ee ujāra ome māik'aapa arii p'e binait'eeda aji.

9 Māga ook'āri, ¿chau-e paik'ā? aji. Mata chau-e pirā, t'ip'et'aait'eeda” aji.

Jesupa wēra eburuk'uk'ua bada jipada

10 Ewari aba ñipata ewate Jesupa jarateemaa baji Tachi Ak'ore Úraa jarateepata tede.

11 Mama baji wēra dieciocho años k'ayaa bi. Netuarapa ma wēra eburuk'uk'uapiji. Mapa jīp'a p'oyaa bainī beek'aa paji.

12 Jesupa ma wēraunu atak'āri, t'í ataji māik'aapa māgaji:

—Wēra, pi jipa bida aji.

13 Māpai ichi juabīji ma wēra ek'arra ñri. Aramata jīp'a bainī beeji māik'aapa Ak'oremaa it'aa t'īmaa beeji o-ñapa.

14 Mamīda ma Ak'ore Úraa jarateepata tede-pema poro waibia k'íraudachi, ñipata ewate Jesupa jipat'aada perā. Mapa eperārāmaa māgaji:

—Ewari seis paraada aji, mimiadait'ee. Chedapáde aji, māgi ewate jipapide. Tipata ewate chenaadapáde aji.

15 Māpai Tachi Waibiapa p'anauji:

—¡Mamīda parāpa paara oodak'aa pāchia jarateepatak'a! ¡Tipata ewate ichiaba mimiapata! ¿Tipata ewate pāchi p'ak'a maa-e pirā burro ērapata-ek'ā aji, ateedait'ee pania topide?

16 Na wēra Abrahamdeepa uchiada Satanapa dieciocho años k'ayaa iru baji. ¿Tipata ewate p'oyaa jipaik'araa baji-ek'ā? aji.

17 Jesupa māga jarak'āri, ichi k'īra unuamaa iru p'anadap'edaarā k'īra nejasia p'aneejida eperāarā k'īrapite. Mamīda arii p'anadap'edaarā o-īa para baji Jesupa ne-inaa pia ooda k'aurepa.

Mostaza taude nepirida
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'āarek'a bīma aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ¿K'āare ome auk'a bīma? aji.

19 Mostaza tau p'isi k'edéek'ata bīda aji, eperāpa uuda ichi te ãuk'idaa. Wari wāpachi pak'uruk'a nībeerumaa. Waibia nībeek'āri, chi jua t'aide ipanaarā chepata ñidait'ee.

Levadurade nepirida
(Mt 13.33)

20 Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'āarek'a bīma aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā?

21 Wērapa levadura p'oíraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerā.

*Tachi Ak'õre truadee wāit'ee puerta p'ĩrup'ee pik'a
bi*

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jerusalén ode wādade Jesupa jarateeji p'uuru bee chaa māik'aapa ai ik'aawa eperāarā p'anapatamāi.

23 Maapai eperāpa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿eperāarā chok'ara-ee Ak'õre eujādee wādait'eek'ā? aji.

Jesupa p'anauji:

24 —Tachi Ak'õre truadee wāit'ee puerta p'ĩrup'ee bide t'ũpaták'ata bi. Mía jara bi: Eperāarā chok'ara wā k'inia p'anadait'ee Tachi Ak'õre truadee. Mamīda p'oyaa wāda-e pait'ee.

25 Te chipari p'irabaip'eda, ichi puerta jĩa níbiparik'a, māga pik'a ewari cherude mi, parā poro waibiaapa Ak'õre truadepema puertak'a bi jĩait'ee. Māpai parā taawa p'aniirāpa māgadait'ee: "Tachi Waibia, ewapáde adait'ee tai t'ũdait'ee." Mamīda mía p'anaut'ee: "Mía parā k'awa-e bi. Mapa parā t'ũpi-e pait'ee. Parā mīchideerā-eda ait'ee."

26 Māpai parāpa jara p'aneedait'ee: "Tai pi ome nek'opachida māik'aapa ne-inaa topachida. Tai p'uuru jāde pia jaratee nipapachida" adait'ee.

27 Mamīda mía p'anaut'ee: "¿Mía jara-e pajik'ā parā mīchideerā-e? ¡Ayaa wāti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarā!"

28 Parāpa unudak'āri Abraham, Isaac, Jacob, jōmaweda Ak'õre pedee jarapataarā ome Tachi

Ak'õre truade, k'awaadait'ee parã taawa p'ani. Mäpai jëedait'ee mäik'aapa pächi k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa.

²⁹ Eperäarã chedait'ee norte eereepa, sur eereepa, ak'õrejíru uchiapari eereepa mäik'aapa ak'õrejíru baaipari eereepa. Mäiräta su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Tachi Ak'õre ome ichi truade.

³⁰ Maapai chi ïrapema ek'ariara beerã Tachi Ak'õrepa waibiara papiit'ee. Jõdee ïrapema waibiara beerã irua ek'ariara papiit'ee.

*Jesús jëeda Jerusalén p'uuru pidaarã pari
(Mt 23.37-39)*

³¹ Mäpai fariseorã ūk'uru chejida mäik'aapa mägajida Jesumaa:

—Wäji namäik'aapa, Herodepa pi peet'aa k'inia bairã.

³² Irua p'anauji:

—Wäti jarade jää ik'awaa bimaa: “Idi mäik'aapa nu uchiapik'ooit'ee netuara merätia bee eperäarã k'ap'iadeepa mäik'aapa k'ayaa beerã jipak'ooit'ee. Maap'eda nunorema parumaa aupait'ee.”

³³ Mamïda idi, nu mäik'aapa nunorema ichita wäit'ee michi ode, pia-e bairã Ak'õre pedee jarapari Jerusalén p'uurudeepa taawa piumerã.

³⁴ ’iJerusalén, Jerusalén, pidepemaaräpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepata mäik'aapa irua pëida eperäarã mäupa bat'a peepata! At'apai mia pidepemaarã araa p'e k'inia bapachi, et'erre wërapa chi chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. Mamïda parãpa k'iniada-e paji.

³⁵ ¡Ürítí! ¡Pächi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i-e pait'ee perã! Mia jara bi: Parãpa mi

waa unuda-e pait'ee ewari cherude nāga jararuta-maa:

'¡Tachi Ak'õrepa ichia pëida ichita pia ak'i bapariit'ee!' *(Sal 118.26)*

14

Jesupa eperā k'ap'ia ooro bada jipada

¹ Ewari aba ñipata ewate Jesús wāji nek'ode fariseorā poro waibia temaa. Mama bide awaraa fariseorāpa iru ak'i p'anajida, imiatee k'inia p'anadap'edaa perā.

² Mama ichiaba baji eperā aba k'ap'ia ooro bī k'ayaapa. Māgí Jesús k'ĩrapite bainñ ba cheji.

³ Māpai Jesupa iidiji Moisepa p'āda jarateepataarāmaa māik'aapa fariseorāmaa:

—¿ñipata ewate k'ayaa bī jipaipia bīk'ā aji, maa-e pirā jipaik'araa bī?

⁴ Mamīda āchi k'ĩup'ee para beeji. Māpai irua chi k'ayaa bī jita atap'eda, jipat'aaji māik'aapa jaraji wāmerā.

⁵ Māpai fariseorāmaa māgaji:

—Pichi warra maa-e pirā p'ak'a toidú padarida paara, ¿isapai jitana-e pak'ajik'ā aji, ñipata ewate mīda?

⁶ Mamīda maarepida p'anauda-e paji.

Eperāarā miak'āipata fiesta oode t'í pëida

⁷ Jesupa unuk'āri ma fariseopa awaraarā t'í pëida su-ak'i p'aneruta su-ak'i beepari piara bide, nāga nepiriji jarateeit'ee:

8 —Eperāpa pi t'í pëik'āri miak'āipata fiesta oode, su-ak'i beenáaji su-ak'i beepari piara bide, eperā pi k'āyaara waibiara bi t'ee chei perā.

9 Māgara chi t'ídapa pimaa māgai: “Téiji pi su-ak'i beepari na eperāmaa.” Māpai pi k'íra nejasia bai māik'aapa su-ak'i banai su-ak'i beepari t'imipiara bide.

10 Ma k'āyaara pi t'í pëidak'āri, su-ak'i banáji su-ak'i beepari t'imiara bide, pi t'ídapa māga chemerā: “K'ōp'āyo, su-ak'i ba chéji su-ak'i beepari piara bide.” Māgara pi o-ña su-ak'i banai apemaarā waawí mesade.

11 Tachi Ak'ōrepa chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara papiit'ee. Jōdee chi audua-ee bi waibiara papiit'ee.

12 Ichiaba Jesupa māgaji ma fariseorā poro waibiamaa:

—Eperāarā t'í pëik'āri nek'o chedamerā pichi temaa, t'í pēináaji pichi k'ōp'āyorā, īpemaarā, ēreerā, wa pi te k'ait'a p'aní p'arat'ara beerā, ma pari ārapa ichiaba pi t'ídai perā nek'ode āchi temaa.

13 Ma k'āyaara fiesta ook'āri, t'í pëipia bi chupiria chedeerā, p'oyaa t'ia-ee beerā, biirī nik'anik'aa beerā māik'aapa tau p'āriu beerā.

14 Māgá o-ña bait'ee, ma pari ārapa ne-inaa oodait'ee wēe p'anadairā. Ma awara ma pari Tachi Ak'ōrepa pimaa ne-inaa pia ooit'ee, ichia pia ak'i biirā jai-idaadap'eda p'irabairuta ewate.

*Nek'opata fiesta waibiade nepirida
(Mt 22.1-10)*

15 Māga ūrik'āri, ma mesade su-ak'i p'anadap'edaadepema abaapa māgaji Jesumaa:

—jō-ña bait'eepi chi nek'oru nek'opata waibiade
Ak'ore truade!

16 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa chik'o waibia joopiji māik'aapa
eperāarā chok'ara t'i pēiji.

17 Chik'o aupa nībak'āri, pēiji chi chok'apari ja-
rade ma t'i pēida eperāarāmaa: “Chéti, jōma aupa
jēra bairā.”

18 Mamīda jōmaarāpa: “P'oyaa wāda-edá” ajida.
Chi naapemapa māgaji: “Et'ewapai mia eujā neto
ataji. Ichita wāit'ee ak'ide. Mi chupiria k'awaapáde
aji, p'oyaa wā-e perā.”

19 Awaraapa māgaji: “Et'ewapai p'ak'a diez
neto atajida aji, mimiapinait'ee michi eujāde. Mi
chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.”

20 Jōdee awaraapa māgaji: “Ewaa miak'āiji. Mapa
p'oyaa wā-edá” aji.

21 Chi chok'a pēida āpitee cheji chiparimaa ja-
rade. Māpai ma te chipari k'īraudachi māik'aapa
māgaji chi chok'aparimaa: “Wāji p'uuru jādee
māik'aapa p'e anéiji chupiria chedeerā, p'oyaa
t'iak'aa beerā, tau p'āriu beerā māik'aapa biiri
nik'anik'aa beerā.”

22 Bi-ap'eda, māgaji chi chok'a pēidapa: “Señor,
mia ooji pia jaradak'a. Mamīda su-ak'i beepari
at'āri pari jēra bida” aji.

23 Māpai ma te chiparipa māgaji chi
chok'aparimaa: “Māgara wāji o bee chaa eperāarā
jiride, mi te p'īu nība chemerā.”

24 Mia jara bi: Chi eperāarā naa t'i pēida apidaapa
k'oda-e pait'ee mi chik'o.”

*Cristo ome nipapataarā nāga p'asadait'ee
(Mt 10.37-38)*

25 Eperāarā chok'ara nipajida Jesú斯 t'ee. Mapa irua āpītee ak'iji māik'aapa māgaji:

26 —Mi ome níparupa mi k'iníara iru ba-e pírā chi ak'ore, chi nawe, chi wēra, chi warrarā, chi īpemaarā, chi īpewēraarā, ichi paara k'inia bai k'āyaara, māgi p'oyaa mérē pa-e pai.

27 Ichiaba eperā piuamaa bi pírā mide ijāa bi k'aurepa, māgi mérē pa-e pai.

28 Parādepema abaapa te it'ia oo k'inia bi pírā, naapiara juasia-e paik'ā k'awaait'ee jōmasaa p'arat'a falta bi ma te oo aupait'ee.

29 Māga oo-e pírā, ma te basa oop'eda, p'oyaa oo aupa-e pak'ari, chi unurutaarāpa pi oomaa iru p'aneedai.

30 Jarapataadai: “Na eperāpa te oomaa beeji. Mamīda p'oyaa oo aupa-e paji.”

31 Maa-e pírā, rey wā k'inia bak'ari jura chōode awaraa rey ome, naapiara chi soldaorā juasia-pari k'awaait'ee diez mil soldaorāpa p'oyaadai wa p'oyaada-e pai soldaorā veinte mil āra īri chōo cherutaarā.

32 P'oyaa-e paita bi pírā, ¿chi apema rey t'imí cheru weda jara pēiit'ee-ek'ā k'ira jīp'a p'aneedait'ee chōoda-ee?

33 Māga pik'a parādepemapa k'īsiap'eda mide ijāait'ee, ma k'aurepa ichia ne-inaa jōmaweda iru bi atuaamaa beeru pírā, māgara p'oyaa mérē pa-e pai.

*Jesupa jarateeda t'ā k'īyaa-ee pik'a p'anīrāde
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

34 —T'ã pia bi. Mamõda k'iyyaa-edaru pirã, ¿sãga waya k'iyyaapiima? aji.

35 Pia-e bi eujã-it'ee pijida. Ichiaba ne-uu k'arra ik'aawa p'eit'ee pida pia-e bi. Jip'a bat'at'aaipia bida aji. Pia k'isíati parãpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerã k'âata jara k'inia bi.

15

Oveja atua badade nepiriða (Mt 18.10-14)

1 Ma t'ëepai Cesar-it'ee impuesto p'epataarã mäik'aapa awaraa k'achia oopataarãda apatap'edaa k'ait'a chejida Jesús pedee ūride.

2 Mapa fariseorã Moisepa p'âda jarateepataarã ome iru ãpite ik'achia pedeejida:

—Jägipa p'ek'au k'achia oopataarã auteebaipari mäik'aapa nek'opari ãra ome.

3 Mäpai Jesupa nãga nepiriði jarateeit'ee:

4 —Parâdepema abaapa cien oveja iru bi pirã mäik'aapa madepema aba atuadaru pirã, ¿atabëi-e paik'ã aji, chi apemaarã noventa y nueve ãchi p'anapatamäi chi atuadaida jirinait'ee unu ataru-maa?

5 Unu atak'ãri, o-ÿapa pi ik'ia ïri jira atap'eda,

6 aneeit'ee mäik'aapa pachek'ãri teeda, pi chi k'öp'ÿyoorã t'í p'e atait'ee. Mäpai mägait'ee: “O-ÿa p'anadáma mi oveja atua bada unu atada perã.”

7 Mía jara bi: Ak'ore truade mägá ichiaba audú o-ÿadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ãri mäik'aapa Tachi Ak'orede ijää beek'ãri. O-ÿara p'anapata ma k'ap'ia, o-ÿa p'anadai k'âyaara noventa y nueve t'ãri pia beerã k'ap'ia.

P'arat'a tau atua badade nepirida

8 —Wērapa p'arat'a tau diez iru bipa madepema aba atuadaru pīrā, ¿lámpara k'oo atap'eda, piak'āa te jā barremaa bee-e paik'ā unu atarumaa?

9 Unu atak'āri, chi k'ōp'āyoorā t'i p'e atait'ee māik'aapa māgait'ee: “O-īa p'anadáma mia unu atada perā p'arat'a tau atuadaida.”

10 Mia jara bi: Angeleerāpa ichiaba māgá o-īadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'āri māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāa beek'āri.

Eperāpa chi warrapa k'achia ooda perdonada

11 Jesupa ichiaba nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa warrarā omé iru bají.

12 Ēwari aba chi k'ūtrāara badapa māgaji chi ak'ōremaa: “Ak'ōre, teepáde aji, mi eerepema net'aa pi piuk'āri atabéiit'ee bidepema.” Māga ooji chi ak'ōrepa. Ma k'ūtrāa eerepema net'aa teeji irumaa.

13 Maap'eda ma warra t'ēepemapa ichi eerepema net'aa p'e atap'eda, netok'ooji māik'aapa ma p'arat'apa t'imí wāji awaraa todee. Mama p'arat'a pariatua gasta wāpachi māik'aapa jōt'aaji ichia oo k'iniata oo bipa.

14 Ma awara p'arat'a jōma jōdaik'āri, at'apai jarra oojida ma eujāde. Maperā jarra choomaa beeji.

15 Mapa wāji mimia jiride ma eujādepema eperāmaa. Ma eperāpa pēiji sinaarā jīade.

16 Audú jarrapa bi jāwaa k'inia bapachi sinaarā chik'opa. Mamīda apidaapa nek'opidak'aa paji.

17 Māpai k'īsia beeji: “Mi ak'ōre tede mimiapataarā chok'araarāpa nek'odait'ee iru p'anida aji. Jōdee mi nama jarrapa piu wā!

18 Mi ak'õremaa wāit'eeda aji. Panak'āri, nāga jarait'eeda aji: Ak'õre, mia p'ek'au k'achiata ooji Tachi Ak'õre k'ĩrapite māik'aapa pi āpite.

19 Waa pichi warrak'a mi iru banáaji. Jīp'a pichi mimiaparik'a iru báji anait'ee."

20 Maap'eda cheji chi ak'õre temaa.

'At'āri t'iñí cheru weda, chi ak'õrepa unu ataji māik'aapa chupiria k'awaaji. P'iraji chi warramaa māik'aapa wëre atap'eda, k'ĩra ñ'aaji.

21 Māpai chi warrapa māgaji: "Ak'õre, mia p'ek'au k'achiata oojida aji, Tachi Ak'õre k'ĩrapite māik'aapa pi āpite. Waa pichi warrak'a iru banáaji. Jīp'a pichi mimiaparik'ata iru báji."

22 Mamïda chi ak'õre audú o-ña bada perä, māgaji chi mimiapataarāmaa: "P'aru pipiara bita atanáti māik'aapa jí bíti. Ichiaba ichi juade sortija jí bíti māik'aapa ichi biiride chancla jí bíti.

23 Anéeti p'ak'a poreera bita māik'aapa peet'áati. ¡K'odait'ee māik'aapa pëiradait'ee!

24 ¡Mi warra piu pik'a bada waya chok'ai bi! ¡Chi atua pik'a bada unu atajidapi!" Māpai fiesta oojida.

25 'Māimisa chi warra naapema ne-uu k'āide baji. Teedaa chek'āri, ūri cheji o-ña pëira para bi.

26 Mapa mimiapari aba t'iñí ataji māik'aapa iidiji: "¿Sāga jōníma?" aji.

27 Māpai ma mimiaparipa māgaji: "Pi ñipema pachejida aji. Pi ak'õrepa p'ak'a poreera bita peepiji, iru k'ap'ia k'ayaa wëe pacheda perä."

28 Māga ūrik'āri, chi ñipema ne-uu k'āideepa cheda k'ĩraudachi māik'aapa teedaa t'iñuamaa beeji. Maperä chi ak'õre taawaa uchiaji enenee pedeede t'iñumerä.

29 Mam̄ida chi warrapa māgaji chi ak'ōremaa: "Pia k'awa b̄ida aji, mi taarā mimiadoo. Ichita k'īra jīp'a oodoo pia jaradak'a. Mam̄ida mīmaa tee-e paji cabra chak'e pida, o-ña nek'omerā mīchi k'ōp'āyoorā ome.

30 Jōdee pi warra pacheda-it'eeta peepiji p'ak'a poreera bi, jōma pičhi p'arat'a teeda jōt'aaji mīda prostitutaarā ome."

31 'Māpai chi ak'ōrepa p'anauji: "Warra, pi ichita mi ome bapari. Net'aa jōmaweda mia iru bi pēré.

32 Mam̄ida īrá o-ña p'anadaipia bi pi īpema piu pik'a bada chok'ai bairā; chi atua bada unu atadap'edaa perā."

16

Mimiapataarā poro waibiade nepirida

1 Jesupa ichiaba nāga nepiriji chi k'ōp'āyoorāmaa jarateeit'ee:

—Eperā p'arat'ara bi bapachi. Ichia iru baji mimiapataarā poro waibia ichi jua ek'ari. Ewari aba māgí īmiateejida irua net'aa pariatua atuapi bada perā.

2 Mapa chi mimia chiparipa t̄i atap'eda, māgaji: "¿Wāarak'ā aji, pi āpite jara chedap'edaa? ḥraweda p'ā téiji jōmaweda mi net'aa iru bi, pi waa mi mimiapataarā poro waibia pa-e pait'ee perā."

3 Māga ūrik'āri, ma mimiapataarā poro waibiapa k'īsiaji: "īrá ¿sāgapí ooit'eema mi mimia chiparipa mi mimia wēe bik'āri? Juatau wēe bi mimia chaaree ooit'ee māik'aapa k'īra nejasia bi neiidipariit'ee.

⁴ K'awa bida aji, sāga ooit'ee eperāarāpa mi au-teebaidamerā mimia wēe beek'āri."

⁵ Māpai t̄ipiji aba-abaa chedamerā chi paraa p'anadap'edaarā chi mimia chiparimaa. Chi naa chedamaa iidiji: "Pia jōmasaa paraa bīma aji, michi poro waibiamaa?"

⁶ P'anauji: "Aceite olivodee ooda ochocientos galones paraa bida" aji. Māpai ma mimiapataarā poro waibiapa māgaji: "Acha bida aji, pia paraa bada p'āda. Nāgí jēt'āaji māik'aapa awaraata oo atapáde aji, cuatrocientos pari."

⁷ Maap'eda iidiji awaraamaa: "¿Pia jōmasaa paraa bīma?" aji. Ma eperāpa p'anauji: "Trigo bulto cien paraa bida" aji. Māpai mimiapataarā poro waibiapa māgaji: "Acha bida aji, pia paraa bada p'āda. Nāgí jēt'aap'eda, awaraata oo atapáde aji, ochenta bulto pari."

⁸ Chi mimia chiparipa k'awaji ma mimiapataarā poro waibia k'achia bada ik'awaa bi. Mapa iṭria-e paji. Ichiaba māga pik'a p'ani na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā. Ik'awaara p'anapata Tachi Ak'ōredeerā k'āyaara.

⁹ 'Maperā mia parāmaa ūraait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa iru p'ani téeti k'ōp'āyoorā atadait'ee mi-it'ee. Māga ooruta pīrā, ma net'aa jōdaik'āri, Tachi Ak'ōrepa parā auteebaiit'ee ichi truade.

Chisāgita tachi chipari; Tachi Ak'ōre wa p'arat'a

¹⁰ —Chi t'āri jīp'a bipa net'aa chok'ara-ee iru bi pījida, awaraarāmaa teeru pīrā, auk'a teepariit'ee net'aa chok'ara iru bak'āri. Jōdee chi k'ūrayaa bipa

teeamaa bi pirā net'aa chok'ara-ee iru bidepema, auk'a teeamaa bapariit'ee net'aara iru bak'āri.

¹¹ Mapa parā t'āri jīp'a p'anada-e pirā na p'ek'au eujādepema net'aa, p'arat'a ome, ¿k'aipa it'aripema net'aa parā juua ek'ari biima?

¹² Ichiaba na p'ek'au eujāde p'anide chīara net'aa t'āri jīp'a ak'ida-e pirā, ¿k'aipa parāmaa it'aripema net'aa pia teeima?

¹³ 'Eperā chipariirā omé juua ek'ari mimia baik'araa bi. Māga bi pirā, chipari aba k'īra unuamaa iru bai māik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pirā abaapa jara bik'a ooi māik'aapa chi apemapa jara bik'a ooamaa bai. Māga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'ōrepa jara bik'a; p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Jesupa fariseorāmaa jarada

¹⁴ Fariseorāpa ma ūraa ūridak'āri, Jesús oo iru p'aneejida, p'arat'a k'inia p'anadap'edaa perā.

¹⁵ Mapa Jesupa māgaji:

—Parā t'āri pia beerāk'a p'anapata eperāarā k'īrapite. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'awa bi k'īsia k'achia parā t'āride iru p'ani. Ne-inaa parāpa audupiara k'inia iru p'ani; ma ne-inaa Tachi Ak'ōrepa unuamaa iru bapari.

Jesupa jarada Moisepa p'ādade

¹⁶ —Moisepa ūraa p'ādak'āriipa māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa ūraa p'ādak'āriipa Juan Bautistapa ūraa jarada parumaa, eperāarāpa jīripachida Tachi Ak'ōredeerā p'aneedait'ee ma ūraade jara bik'a oo p'aniipa. Mamīda ma ūraa jōru. Juan badak'āriipa miā pedee pia jarateepari, eperāarāpa k'awaadamerā mi k'aurepa Tachi

Ak'õrepa eperāarā bii't'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

17 'Pajā māik'aapa na p'ek'au eujā jōdaridai, jōma Tachi Ak'õrepa ūraa p'āpidade jara bīk'a p'asai naaweda.

Jesupa jarateeda miak'āi p'anii'rā mia amaanaadamerā
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 —Eperāpa ichi wēra amaat'aaru pīrā māik'aapa miak'āiru pīrā awaraa ome, p'ek'au oomaa bī Tachi Ak'ore k'īrapite. Ichiaba eperā miak'āiru pīrā wēra amaat'aada ome, p'ek'au oomaa bī Tachi Ak'ore k'īrapite.

P'arat'ara bada māik'aapa Lázaro, chupíria chada

19 —Eperā p'arat'ara bī bapachi. Māgí p'aru pi-ia jīpachi māik'aapa ewari chaa fiesta waibia oopachi.

20 Ichiaba mama bapachi eperā chupíria chī tījarapatap'edaa Lázaro. Māgí k'ap'ia jōma aida-idaa baji. Eujāde su-ak'i beepachi ma p'arat'ara bī te tīupatamāi.

21 Māga oopachi ma p'arat'ara bī mesadeepa chik'o baaida k'o k'inia bada perā. Mama bīde usaarāpa iru aida senepachida.

22 Ewari aba ma chupíria chī jai-idaaji māik'aapa angeleerāpa iru jaure it'aa ateejida Abraham ome bade. Ichiaba ma p'arat'ara bada piuji māik'aapa iajida.

23 'Ma p'arat'ara bada jaure chupíria nībaji piud'edaarāmāi. Mamāik'aapa it'aa ak'ik'āri, t'imii'pa unuji Abraham Lázaro ome.

24 Māpai biaji: “Michi chonaarā ak'ōchona Abraham, j̄mi chupiria k'awáaji! Lázaro jua k̄í paniade beepíji māik'aapa pēiji mi k'īrame k'urātipide, na t'ipitaude chupiria n̄ibairā.”

25 Mam̄da Abrahampa p'anauji: “Warra, k'irāpáji pi pia bapachi chok'ai bak'āri; jōdee Lázaro chupiria bapachi. Írá iru ñimaa bi nama; jōdee pi chupiria n̄ibi.

26 Ma awara tachi p'ani esaj̄ak'a waibia k'ōot'ari jira bi. Mapa chi nāik'aapa wā k'inia p'aniirā p'oyaa wāda-e jāmaa. Ichiaba chi jāik'aapa che k'inia p'aniirā p'oyaa cheda-e namaa.”

27 'Māpai ma p'arat'ara badapa māgaji: “Māgara ak'ōchona Abraham, mi chupiria k'awáaji. Pēiji Lázaro michi ak'ōre temaa.

28 Mama michi īpemaarā joisomaa p'anapata. Jara pēiji chenaadamerā namaa, mi mia n̄ibimaa.”

29 Mam̄da Abrahampa p'anauji: “Ārapa iru p'anida aji, Moisepa p'āda māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa. Māgí ūraa ūridaipia bi māik'aapa Ak'ōrede ijāadaipia bi.”

30 Mam̄da ma p'arat'ara badapa p'anauji: “Wāarada aji, ak'ōchona Abraham. Mam̄da piuda chok'ai p'irabaip'eda, wāru pīrā ãramaa, māgara wāara ãchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadait'ee māik'aapa Ak'ōrede ijāadait'ee.”

31 Mam̄da Abrahampa māgaji ma p'arat'ara badamaa: “Moisepa p'āda māik'aapa Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa ūri k'iniada-e p'ani pīrā, ichiaba ijāada-e pait'ee eperā piuda p'irabaip'eda, wāru pijida ãramaa jarade.”

17

*Jesupa jarateeda p'ek'au k'achiade
baainaadamerā*
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupa māgaji chi k'õp'āyoorāmaa:

—Na p'ek'au eujāde ichita p'ek'au k'achia paraait'ee. ¡Mamīda Tachi Ak'õrepa k'achiadee pēiit'eepi chi eperāpa p'ek'au k'achia oopi bi awaraarāmaa!

² Piara bak'aji k'ūruma iru otaude j̄i atadap'eda, p'usa jāde bat'at'aadait'ee, ichia na warrarāmaa p'ek'au k'achia oopii k'āyaara.

³ ¡K'īrak'aupai parāpa māga oodai!

'Awaraa ijāapari pa p'ek'au k'achia ooru pīrā, iitrāti. Mamīda irua p'ek'au k'achia oo amaa bi pīrā, chupiria k'awāati māik'aapa ma k'achia ooda perdonáati.

⁴ Ewari abaade pīmaa ne-inaa k'achia ooda siete ooru pijida, jarada siete irua jara cheru pīrā māga waa oo-e, ichita chupiria k'awāaji māik'aapa ma k'achia ooda perdonáaji.

Ijāapataarāpa wāara ijāadak'āri

⁵ Māpai chi k'õp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:

—Taimaa waapiara ijāapíji Tachi Ak'õrede.

⁶ Jesupa p'anauji:

—Mostaza tau p'isi k'edee mīda, waibiadaipari pak'uruk'a. Māga pik'a īrá parāpa wāara ijāaruta pīrā, ma-āri pida, ne-inaa oodai Ak'õrepa k'inia bik'a. Waapiara ijāadak'āri, ne-inaa waibiara oodai iru-it'ee. Māga p'anadak'āri, na nejō biirimaa jaradai: "Jāmāik'aapa ãyaa wāji māik'aapa p'usa jāde

baaináji." Māgá wāara ijāarutara, ma nejō biiriipa ooi parāpa jararutak'a.

Ichita oodaipia bī Ak'ōrepa oopi bik'a

⁷ —Parādepemapa chok'apari aba iru bī ne-uu k'āide mimia bap'eda maa-e pīrā oveja ak'ideepa cheru pīrā, ¿nāga jarak'ajik'ā? "Su-ak'i bēeji māik'aapa nek'óji."

⁸ Māga-e. Ma k'āyaara nāga jarai: "Mi-it'ee nejóoji māik'aapa mia iidiruta anéeji, mi nek'omaa, ne-inaa tomaa bī misa. T'ēepai pi nek'oi māik'aapa ne-inaa toi."

⁹ Ma awara pīa graciaas jara-e pait'ee ma chok'aparipa ooda pari pīa jaradak'a.

¹⁰ Māga pik'a parāpa oodap'eda jōmaweda Ak'ōrepa jaradak'a, irumaa nāga jaradaipia bī: "Piata tai chok'apari. Jīp'a oojida pīa jaradak'a."

Jesupa leprapa k'ayaa beerā diez jīpada

¹¹ Jesús ode wāde Jerusalendee, wāyaaji Samaria eujāde māik'aapa Galilea eujāde.

¹² Panaji p'uuru chak'ede. Mama irumaa chejida diez imik'īraarā leprapa k'ayaa p'ani. Mamīda t'imí p'aneejida māgá k'ayaa p'anadap'edaa perā.

¹³ Māga nīde biajida:

—Jesús, Tachi Jarateepari, jtai chupiria k'awáaji!

¹⁴ Jesupa āchi unuk'āri, māgaji:

—P'aareerāmaa wāti jarade Tachi Ak'ōre juapa pāchi k'ap'ia jīpak'oooda.

Māgá wārutade, jīpa p'aneejida.

¹⁵ Ma diezdepema abaapa unuk'āri ichi k'ap'ia jīpada, āpītee o-ia cheji. Tachi Ak'ōremaa golpe pedee pīa jara cheji.

16 Māpai Jesús k'īrapite bedabaidachi ichi tau biiri eujāde t'ōbairumaa. Māga ooji gracias jarait'ee ichi jipada perā. Ma eperā judio-e paji. Samaria eujādepema paji.

17 Māpai Jesupa māgaji:

—¿Diez paji-ek'ā aji, jipa p'aneedap'edaarā āchi k'ayaadeepa? ¿Sāma p'anima apemaarā nueve?

18 ¿Na k'īra tewaraa aupaita chejik'ā aji, gracias jarade Tachi Ak'ōremaa?

19 Māpai Jesupa māgaji ma eperāmaa:

—P'irabáiji māik'aapa wāji. Piā wāara ijāada perā, jipa beejida aji.

Sāga pait'ee Tachi Ak'ōrepā eperāarā ichideerā papik'āri

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāapaita Tachi Ak'ōrepā ichia pēida rey papiit'ee na eujāde?

Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepā pēida rey papi-e pait'ee eperāarā taide.

21 Eperāarāpa jarada-e pait'ee: “Iru nama bī” maa-e pīrā “iru jāma bī”. Māga p'oyaa jarada-e iru parā ome bapari perā, unuda-e p'aní mīda.

22 Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Ewari cherude parāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, audú unu k'inia jōnadait'ee. Mamīda unuda-e pait'ee.

23 Eperāarā ūk'uruurāpa jaradait'ee: “Iru nama bī” maa-e pīrā “iru jāma bī”. Mamīda wānāati āchia jara p'anima māik'aapa ijāanāati āchi pedee.

24 Atu p'anide pa tau p'orep'orek'āri pajā jōmaweda īdaa ataparik'a, māga pik'a atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, waya cheit'ee.

25 Mamīda māga pai naaweda īrapemaarāpa mi chupiria papidait'ee māik'aapa yiaraa iru p'anadait'ee.

26 Noé bada ewaride p'asadak'a, māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri.

27 Maapai eperāarā nek'opachida, ne-inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. Māpai k'oi che nībeeji, na p'ek'au eujā ūudachi māik'aapa eperāarā jōmaweda k'iniidachida.

28 Māga paji ichiaba Lot bapariik'āri. Eperāarā nek'o para bapachi, to para bapachi, ne-inaa neto para bapachi, ne-uu para bapachi māik'aapa te oo para bapachi.

29 Mamīda Lot Sodoma p'uurudeepa uchiak'āri, ma ewate it'ariipa k'oi tau baaiparik'a, azufre māuk'a baaiji t'ipitau ome ma p'uuru īri. Mapa ma p'uurudepemaarā jōmaweda k'iniidachida.

30 Māga pik'a pait'ee Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Eperāarāpa Tachi Ak'ōrede k'īsiada-e p'anadait'ee.

31 'Ma ewate eperā terrazade bi pīrā, mamāik'aapa īrabaik'āri, teedaa t'iuk'araa bi ichi net'aa p'e atade. Ma awara eperā ichi ne-uu k'aide ni pīrā, teedaa cheik'araa bi ichi net'aa atade.

32 K'irāpātī Lot wēra p'asada.

33 Eperā piuamaa bi pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pīrā

mide ijāapari k'aurepa, māgí eperā piuk'āri, it'aa wāit'ee.

³⁴ 'Mia jara bi: Ma ewate p'ārik'ua mi waya cheit'ee. Omé araa p'aru abaade k'āi p'anide angeleerāpa aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee.

³⁵ Ichiaba wēraarā omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ūrumade. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee.

³⁶ [Ichiaba imik'īraarā omé ne-uu k'āide mimia-maa p'anadait'ee. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabēidait'ee.]

³⁷ Māpai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿sāma māga p'asait'eema? ajida.
P'anauji:

—Piuda k'ap'ia bimāi, ãkoso seedaipatada aji.

18

Jesupa p'ētrāade māik'aapa charrade nepirida

¹ Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa nāga nepiriji jara-teeit'ee ichita sēda-ee it'aa t'ipataadamerā.

² Māgaji:

—P'uuru abaade charra bapachi. Māgipa Tachi Ak'ōre, eperāarā paara waawee'aa paji.

³ Ma p'uurude ichiaba bapachi p'ētrāa. Māgí nepira iru baji awaraa eperā ome. Mapa wāpachi ma charramaa irua ma nepira ak'imerā.

⁴ Ewari chaa ma charrapa iru pedee ūripachi mīda, k'aripa k'iniak'aa paji. Mamīda t'ēepai k'īsiaji: "Mia Tachi Ak'ōre waawee'aa, eperāarā jida."

⁵ Mamīda na p'ētrāapa mi itu bi-e bairā, mi t'āri k'achiadai naaweda, k'aripait'ee waa chenaamerā."

6 Māpai Jesupa ichiaba māgaji:
—Ma charra k'achia bīpa māga ooji pīrā ma
p'ētrāa ome,

7 audupiara Tachi Ak'ōrepa ichia jīrit'eradaarā
k'aripait'eeda aji, ārapa it'aa iidipata perā āstaawa,
p'ārik'ua pida. ¿Āramaa taarā nīpiik'ā?

8 Mia jara bī: Taarā-e weda āra k'aripait'ee.
Mamīda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya
chek'āri, ¿unu cheik'ā aji, na p'ek'au eujāde p'anī
ijāapataarā at'āri mīde wāara ijāapata?

*Jesupa nepirida fariseode māik'aapa impuesto
p'eparide*

9 Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee chi
awaraarā ek'ariara ak'i p'anīrāmaa, āchi t'āri
piara p'anī jīak'aapa:

10 —Imik'īraarā omé wājida Tachi Ak'ōre te
waibiadee it'aa t'īde. Aba fariseo paji. Jōdee chi
apemapa Cesar-it'ee impuesto p'epachi.

11 Ma fariseo ak'inī beep'eda, nāga it'aa t'īpachi:
“Aai, Ak'ōre, pīmaa gracias jarapari, mi ape-
maarāk'a bak'aa perā. Mi nechiayaa bak'aa;
k'achia ooyaa bak'aa; chīara wēra ome k'āik'aa
māik'aapa ook'aa jā impuesto Cesar-it'ee p'eparipa
ooparik'a.

12 Tomia chaa k'āima omé nek'ok'aa it'aa t'īit'ee
māik'aapa miā jitatu ne-inaa diezdepema chaa aba
pīmaa teepari.”

13 Mamīda ma Cesar-it'ee impuesto p'epari t'īmī
bainī baji, audú p'ek'au k'achia ooyaa bī jīak'aapa.
Mapa it'aa pida ak'ik'aa paji. Jīp'a t'ūa t'aap'e
nībapachi māik'aapa it'aa t'īpachi: “Aai, Ak'ōre, mi
chupiria k'awáaji p'ek'au k'achia ooyaa bairā.”

14 Mía jara bi: Ma impuesto p'epari k'āiwee wāji ichi temaa, Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapida perā. Jōdee māga-e paji ma fariseo ome. Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e paji. Chi awaraarā k'āyaara waibiara pa k'inia bi ek'ariara bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee chi audua-ee bi awaraarā k'āyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Jesupa warrarā bendiciada

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Ichiaba eperāarāpa warra chak'eerā aneejida Jesumaa iru jua bimerā ãra īri māik'aapa bendiciamerā. Mamīda chi k'ōp'āyoorāpa māga undak'āri, ma warrarā aneedap'edaarā ītrajida.

16 Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorā t'i p'eji māik'aapa māgaji:

—Ichiak'au mīmaa warrarā chepíti, Tachi Ak'ōrepa ãra jīak'aarā biit'ee perā ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

17 Mía wāarata jararu. Warra chaipa t'āripa wāara ijāapari. Eperāpa māgá Tachi Ak'ōrede ijāa-e pīrā, p'oyaa ba-e pai iru jua ek'ari ichideerā ome.

Perā p'arat'ara bada Jesús ome pedeeda

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Eperāarā poro waibiapa iidiji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari t'āri pia, ¿k'āata mía ooipia bima aji, it'aa wāit'ee?

19 Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda mīmaa t'āri pia bīda a bīma? aji. T'āri pia apaita bi: māgí Tachi Ak'ōre.

20 Pia k'awa bi Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida:

'Eperā peenáaji; miak'āi bī pirā, awaraarā ome k'āináaji; nechianáaji; seewa jaranaáaji chīara k'achiade baaipiit'ee; pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji.'

(Ex 20.12-16)

21 Māpai ma eperāpa māgaji:

—Mia ma jōma ooparida aji, k'ūtrāa weda.

22 Māga ūrik'āri, Jesupa p'anauji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bī. Pichi net'aa jōmaweda netok'oonáji māik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a téiji. Māga ooru pirā, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'ōre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

23 Mamīda māga ūrik'āri, ma eperā k'īra pia-ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā.

24 Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—¡Chaaree bī p'arat'ara beerā p'aneedait'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome!

25 Chaareera bīda aji, p'arat'ara bī beeit'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari, camello aguja taude wāyaa k'āyaara.

26 Māpai chi ūri p'anadap'edaarāpa iidijida:

—Māgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

27 Jesupa p'anauji:

—Eperāarā p'oyaa it'aa wāda-edā aji, āchi k'īradoopa, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee ne-inaa chaaree wē-edā aji.

28 Māpai Pedropā māgaji:

—Tachi Waibia, tai net'aa jōmaweda atabëijida pi ome nipapataadait'ee.

29 Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā mide ijāa bi k'aurepa atabēiru pīrā ichi te, wēra, īpemaarā, ak'ōreerā maa-e pīrā warrarā,

30 māgí eperāpa waapiara atait'ee na p'ek'au eujāde bi misa, māik'aapa piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome.

Jesupa jarada ōpee jarada k'achia beerāpa ichi peedait'ee

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 T'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyyorā doce awara āi t'i p'e ataji māik'aapa māgajii:

—Irá tachi Jerusalendee wādait'ee. Mama jōmaweda chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaak'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ome.

32 K'achia beerāpa mi k'īra tewaraarāmaa teedait'ee. Māgiirāpa mi oo iru p'anadait'ee, ik'achia jaradait'ee mīmaa māik'aapa k'īramaa idudait'ee.

33 Maap'eda mi wīdait'ee māik'aapa peet'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

34 Jesús k'ōp'āyyorāpa maarepida k'awada-e paji irua jarada. Ichiaba k'awada-e paji k'āaredeta pedee bají. Irua jara k'inia bada p'oysa k'awadak'aa paji.

Jesupa tau p'āriu bi jipada Jericó p'uuruude
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesús Jericó p'uuru k'ait'a pak'āri, unuji tau p'āriu bi o bi ik'aawa su-ak'i bi. Māgí chupiria chipa chi wāyaarutaarāmaa p'arat'a iidimaa bají.

36 Ūrik'āri eperāarā chok'ara wāyaa wāruta ichi ik'aawa, iidiji:

—¿K'aita nama wāyaa wādama? aji.

37 P'anaujida:

—Jesús Nazaret p'uurudepemata wāyaa wāda ajida.

38 Māga ūrik'āri, ma tau p'āriu bipa biaji:

—¡Jesús, Rey David Warra, mī chupiria k'awáaji!

39 Chi naa wādap'edaarāpa ietriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mamīda waapiara biapachi:

—Rey David Warra, mī chupiria k'awáaji.

40 Māpai Jesús ak'īnī beeji māik'aapa jaraji aneedamerā. K'ait'a pachek'āri, Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'inia bima aji, mia pi ome oomerā?

Tau p'āriu bipa p'anauji:

—Tachi Waibia, mīchi taupa pia unu k'inia bida aji.

42 Māpai Jesupa māgaji:

—¡Unújl! Pia ijāada perā, jipa beejida aji.

43 Aramāgá ma tau p'āriu badapa pia unu beeji māik'aapa Jesús t'ēe wāji. O-īapa pia pedeeji Tachi Ak'ōremaa. Ichiaba Jesupa ooda unudap'edaarāpa o-īapa pia pedee p'aneejida Tachi Ak'ōremaa.

19

Jesús Zaqueo ome

1 Jesús Jericó p'uurude panak'āri, nipaji calle jāde.

2 Mama bapachi eperā p'arat'ara bi, t'ījarapatap'edaa Zaqueo. Māgí Cesar-it'ee impuesto p'epataarā poro waibia paji.

3 Ma eperāpa Jesús k'awa k'inia baji. Mamīda p'oyaa unuk'aa paji, eperāarā audú chok'ara ni-padap'edaa perā iru ome. Ma awara ichi audú jep'eda baji.

4 Mapa Jesús naa p'iraji māik'aapa it'í padachi pak'uru o bi ik'aawa badade Jesús wāyaait'eemāi.

5 Māpai Jesús Zaquo badamāi wāyaa wāk'āri, it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Zaquo, isapai irabáiji jāmāik'aapa, idi mi pi tede beeit'ee perā.

6 Aramāgá Zaquo irabaidachi māik'aapa t'āri o-ña Jesús ateeji ichi temaa.

7 Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaaarā jōmaarāpa ik'achia pedee p'aneejida Jesús āpiite, iru wāda perā p'ek'au k'achia ooyaa bida apata tede.

8 T'ēepai teeda p'anadak'āri, Zaquo bainí beeji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia net'aa p'e iru bidepema esa-auk'a chupiria beerāmaa teeit'eeda aji. Ichibaba chīara p'arat'a chīadoo pīrā, ma chīada aba chaachaa pari k'īmari teeit'eeda aji.

9 Māpai Jesupa māgaji:

—Idi Tachi Ak'ōrepa na te chipari k'aripa ataji iru o k'achiade wādadeepa, auk'a Tachi Ak'ōrede ijāapari perā, ichi chonaarāwedapema ak'ōchona Abrahampa ijāadak'a.

10 Ma-it'eepi mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji; atua beerā jiriit'ee māik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

*Jesupa p'arat'ade nepirida
(Mt 25.14-30)*

11 Eperāarāpa ūrimaa p'anajida Jesupa māga jarak'āri. Jerusalén k'ait'a bada perā, āchia k'īsiajida taarā-ee Tachi Ak'ōrepá iru rey papiit'ee. Mapa Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee.

12 —P'arat'ara beerādepema aba bapachi. Māgí t'ímí wāji awaraa eujādee, Cesarpa ichi rey bimerā māik'aapa t'ēepai ichi āpītee chemerā ichi eujā ak'ide.

13 Mamīda wāi naaweda, t'i p'oji ichi mimiapataarā diez māik'aapa p'arat'a waibia teeji āchi chaachaa. Māpai māgaji: “Na p'arat'apa net'aa neto p'e atáti māik'aapa netótí awaraarāmaa waapiara eepadamerā, mi cheru misa.”

14 Mamīda ichi eujādepemaarāpa iru k'īra unua-maa iru p'anapachida. Mapa iru t'ēe eperāarā pēijida jaradamerā: “K'iniada-e jā eperā tai rey pamerā.”

15 'Māga jara pēijida mīda, Cesarpa iru rey biji. Ma t'ēepai waya cheji ichi eujādee. Pachek'āri, t'i pēiji ichi mimiapataarā, māgí p'arat'a teedaarāmaa, k'awaa k'inia bada perā jōmasaa eepa iru p'ani āchi chaachaa.

16 Chi naa chedapa māgaji: “Señor, pía p'arat'a teeda mīmaa, ma p'arat'a tau chaa waa diez eepa wājida” aji.

17 Reypa māgaji: “¡Pi pia bida aji, pia mimia-pari perā! Mīa atabëida pia ak'iji māik'aapa ai īri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā īrá mīa pi eperāarā poro waibia papiit'ee p'uuru diez ak'ipariimerā.”

18 Araarepema mimiaparipa ichiaba jara cheji: “Señor, pía p'arat'a teeda mīmaa, ma p'arat'a tau

chaa waa joisomaa eepa wājida” aji.

19 Ichiaba māgimaa reypa māgaji: “Māgara pia p'uuru joisomaa ak'i pariif'eeda” aji.

20 Mamīda awaraa mimiapari chedapa māgaji: “Señor, acha bida aji, pia p'arat'a mimaa teeda. P'arude pia jī bip'eda, ia iru bajida aji.

21 Mīa pī waawee bapari, k'awa bairā pia eperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi pichia ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari.”

22 Māpai ma reypa māgaji: “¡Mimiapari k'achia! Pia jaradak'a ooit'eeda aji, pī ome. K'awa bida a bi, mīa pia chupiria k'awak'aa māik'aapa mīa ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari.

23 Māgara ḥsāap'eda pia mī p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mī chek'āri, māpemaarāpa mimaa waya teedamerā aī īri eepadap'edaa ome?”

24 Māpai ma reypa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa: “Jāri atāti mīa p'arat'a teeda irumaa māik'aapa téeti ma p'arat'a tau chaa waa diez eepadamaa.”

25 Māpai āchia māgajida: “Mamīda tachi poro waibia, jirua ma tau chaa waa diez eepada iru bida!” ajida.

26 Māpai ma reypa māgaji: “Mīa jara bi: Chi iru bimaa waapiara teeit'ee. Mamīda chi mak'iara wēe bīpa ma-āri iru bi paara jāri atait'eeda aji.

27 Ma awara jirināti mī k'iniada-ee p'anadap'edaarā āchi rey pamerā. Anéeti mī k'īrapite māik'aapa peek'ōti.”

*Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)*

28 Ma pedee jara aupap'eda, Jesús wāji Jerusalén ode.

29 Olivo Eede, Betfagé māik'aapa Betania p'uuru k'ait'a panadak'āri, chi k'ōp'āyoorā omé naa pēiji.

30 Āramaa māgají:

—Wāti ara bī p'uuru tachi k'īrapite bimaa. Panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bī, waide apida batauda-e p'anī iru īri. Ēra atáti māik'aapa anéeti.

31 Apidaapa iidiruta pīrā k'āare-it'ee ēramaap'aani, jaratí: "Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bī."

32 Māpai Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa ununajida jōma irua jaradak'a.

33 Ma burro ēramaap'aani misa, chipariirāpa iidi-jida:

—¿K'āare-it'ee ēramaap'aani? ajida.

34 P'anaujida:

—Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bida ajida.

35 Māpai ma burro Jesumaa ateedap'eda, āchi īripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai īri māik'aapa bataupijida.

36 Wāruta misa, eperāarāpa āchi īripema p'aru t'ō jēra bijida o jāde, āchi rey pai jīak'aapa.

37 Māpai Olivo Eedeepa īrabaipata o k'ait'a pa wādak'āri, jōmaweda iru ome nipapataarā o-īapa biuk'a para beeji, taarā-ee āchi rey pai jīak'aapa. O-īapa Tachi Ak'ōremaa pedee pia pedeepachida, āchia unudap'edaa perā Jesupa oo bī; ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

38 Māgapachida:

—¡K'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari reyk'a cheru perā! ¡īrá Tachi Ak'ōre k'āiwee

bapariit'ee ichi eperāarā ome! ¡Iru jōmaarā
k'āyaara waibiarā bī!' *(Sal 118.26)*

39 Māpai ūk'uru fariseorā ma eperāarā t'āide
p'anadap'edaarāpa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pi ome nipapataarā
ītriapáde ajida, māga jaranaadamerā.

40 Mamīda Jesupa p'anauji:

—Na eperāarā k'īup'ee p'aneeruta pirā, māu
paara māga biadait'eeda aji.

Jesús Jerusalen-it'ee jēeda

41 Jerusalén p'uuru k'ait'a parutade Jesupa araa
ak'ik'āri, jēedachi.

42 Māpai māgaji:

—¡Pidepemaarāpa mīde ijāadap'eda paara, idi
weda mia parā k'āwiwee p'aneepik'aji! Mamīda
māga k'awada-e p'anadairā, parā-it'ee mera pik'a
bī. Mapa p'oyaa unuda-e Tachi Ak'ōrepa oo bī.

43 Jerusalén, ewari cherude pimaa ne-
ināa k'achia p'asait'ee. Pi k'īraunuamaa iru
p'anapataarāpa muralla yoorodee oodait'ee
pi ik'aawa. Pi wap'īra atadait'ee māik'aapa ma
muralladeepa pi k'idaa chaa wawadait'ee.

44 Pi muralla jōma t'eet'aadait'ee, edajādepema
te jēra bī paara. Aide p'anīrā chok'ara peedait'ee.
Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu īri,
pidepemaarāpa ūridaamaa p'anadap'eda perā
mia parā k'aripa chek'āri.

Jesupa ne-ināa netopataarā jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Jerusalén p'uurude panadak'āri, Jesús Tachi Ak'ore te waibiade t'ūji māik'aapa jēremaa beeji aide ne-inaa netomaa p'anadap'edaarā.

46 Māgaji:

—Tachi Ak'ore Ūraa p'ā jēra bide jara bi:
 'Mi te it'aa t'ipata teda apatadait'ee.' *(Is 56.7)*
 'Mamīda parāpa nechiapataarā ték'ata oo iru p'ani.'
(Jer 7.11)

47 Ewari chaa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ore te waibiade. Maapai p'aareerā poroorā, Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa Jerusalén p'uuru pidaarā poro waibiarāpa jiripachida Jesús peepit'aadait'ee.

48 Mamīda p'oyaadak'aa paji, eperāarāpa iru pedee audú ūri k'inia p'anadap'edaa perā.

20

*Tachi Ak'ōrepa Jesús pēida
 (Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

1 Ewari aba Tachi Ak'ore te waibiade Jesupa jarateemaa baji pedee pia Ak'ōrepa jara pēida. Māga nide pachejida p'aareerā poroorā, Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa judiorā poro waibiarā.

2 Māirāpa Jesumaa iidijida:
 —¿Tachi Ak'ōrepa tai biji-ek'ā ichi te waibia ak'idamerā? ¿K'aipa pimaa nāga oopi bima? ajida.

3 Jesupa p'anauji:
 —Mia pida parāmaa iidiit'eeda aji. P'anáuti p'oyaa p'anaudai pīrā.

4 ¿K'aipa pēijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerā; Tachi Ak'ōrepa maa-e pīrā eperāarāpa?

5 Māpai āchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pírã, irua iidiit'ee: “Mägara, ¿sãap'eda Juan ūraa ijääda-e pajima?” ait'ee.

⁶ Ichiaba jaradaik'araa bi: “eperäärãpa Juan pëijida”. Mäga jararuta pírã, na eperäärã k'iraudaridait'ee tachi ome mäik'aapa tachi mäupa bat'a peedai. Jõmaarãpa ijää p'aní Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji.

⁷ Mapa ãchia p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji poro choo chemerã.

⁸ Mäpai Jesupa mägaji:

—Mägara mia pida jara-edá aji, k'aipa mimaanäga oopi bi.

Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Maap'eda Jesupa näga nepirimaa beeji jara-teeit'ee eperääramaa:

—Eperäpa uva eujä uuji. Maap'eda ne-uu eujä ak'ipataarã jiriži aide mimiadamerã. Mäpai awara ãyaa t'imí wäji.

¹⁰ T'ëepai uva oropata ewari pak'äri, ma eujä chiparipa ichi mimiapari pëiji ma ne-uu ak'ipataarãmaa, ichi eere bee bi chauda tee pëidamerã. Mamïda ãchia ma mimiapari sïk'oojida mäik'aapa pëit'aajida waya chiparimaa, maarepida net'aa wëe.

¹¹ Mäpai ma ne-uu chiparipa awaraa mimiapari pëiji. Mamïda mägimaa ichiaba ik'achia jaradap'eda, p'ua oot'aajida mäik'aapa jua arajägaa pëit'aajida.

12 Ma t'ẽepai awaraa mimiapari pẽiji. Mamĩda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru auk'a p'ua oojida mäik'aapa taawaa pẽijida.

13 'Mäpai ma ne-uu chiparipa mägají: "Irá, ¿k'ãata ooyama? aji. Pẽit'eeda aji, mi warra k'inia iru bi. Taawa iru waaweedayada" aji.

14 Mamĩda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru warra t'imí cheru unu atadak'ãri, ãchi pitapai mägapachida: "Jägipa ichi ak'õre net'aa jõmaweda atait'ee chi ak'õre piuk'ãri. Peet'aadáma ajida, tachi-it'ee na ne-uu eujã beemerã."

15 Mapa ma uva eujãdeepa uchia atajida mäik'aapa peet'aajida.

Mäpai Jesupa mägají:

—Parãpa, ¿k'ãata k'isía p'anima aji, ma uva eujã chiparipa ooit'ee ma eujã ak'ipataarã ome?

16 Mia jarait'ee. Wãk'ãri, ma eujã ak'ipataarã peek'ooit'eeda aji, mäik'aapa chi eujã teeit'eeda aji, awaraarãmaa ãchia ak'ipataadamerã.

Mäga ūridak'ãri, eperãarãpa mägajida:

—¡Mäga p'asa-e pait'eeda! ajida.

17 Mamĩda Jesupa ãramaa ak'iji mäik'aapa mägají:

—Mägara, ¿k'ãata jara k'inia bima aji, na pedee Tachi Ak'õre Úraa p'ãdadepe?ma?

'Te oopataarãpa mäu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi.'

(Sal 118.22)

18 Eperã ma mäu pipiara bi ñri t'utiru pírã, chupiria nñbeeit'ee. Jõdee ma mäu eperã ñri baairu pírã, iru peet'aait'ee.

19 P'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda jarateepataarã ome ma nepiriða ūri aupadak'ãri, k'awaajida Jesupa ãchideta pedee bají. Mapa

aramata jita atapi k'inia p'anajida. Mamīda māga ooda-e paji eperāarā waawee p'anadap'edaa perā.

*Judiorāpa Cesar-it'ee impuesto p'aapatap'edaa
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)*

²⁰ Maperā t'ēepai ma judiorā poroorāpa pēijida t'āri jīp'a pīk'a beerā Jesús ome pedeede. K'inia p'anapachida ma eperāarāpa iidi p'anipa Jesupa pedee k'achia jarapidai Romadepemaarā poro waibiarā āpite. Māgá ma eujā ak'ipari, Romadepemaarā poro waibiapa iru atapii.

²¹ Ma-it'ee ma pēida eperāarāpa Jesumaa iidijida:
—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anida ajida, pia pedee wāara jarapari māik'aapa jarateepari eperāarāpa ne-inaa pia oo k'awaadamerā. Eperāarā maarepida k'ūrak'aa. Ichita jara bi eperāarā k'īra jīp'a p'anapataadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a.

²² Māga bita, nāga iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ā ajida, taipa Cesarmaa impuesto p'aadait'ee wa māga-e?

²³ Jesupa k'awa bada perā māirāpa k'īsia k'achia iru p'ani, māgaji:

²⁴ —Ak'ipítí denario p'arat'a tau. ¿K'ai k'īrata nade bi māik'aapa k'ai t'īta p'ā bīma? aji.

P'anaujida:

—César k'īra māik'aapa ichi t'īta p'ā bīda ajida.

²⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'ōremaa irua iidipari.

²⁶ Māga ūridak'āri, k'awaajida Jesumaa pedee k'achia p'oyaa jarapida-e pai eperāarā taide. Mapa ak'ītrua para beeji māik'aapa k'īup'eek'oodachida.

*Piudap'edaarā chok'ai p'irabaipata de
iididap'edaa*
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Maap'eda saduceorā ūk'uru wājida Jesumaa. Saduceorāpa ijāadak'aa eperā piup'eda waya chok'ai p'irabaii. Maperā iidijida:

28 —Tachi Jarateepari, Moisepa nāga p'ā bēijida ajida. Eperā miak'āi bī warra wēe piuru pīrā, chi īpemapa iru wēra ataipia bī māik'aapa aī ome warra ooipia bī chi īpema piuda k'ap'ia pari.

29 Māga jaradap'eda, ma saduceorāpa nāga nepirijida. P'anajida īpemaarā siete. Chi naapema miak'āiji. Mamīda warra wēe piuji.

30 Chi araarepema

31 māik'aapa araarepema miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda auk'a warra wēe piujida. Ma t'ēepai chi apemaarā jida miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda āchi jōmaweda warra wēe piujida.

32 Maap'eda ma wēra ichiaba piuji.

33 Irá taipa nāga k'awa k'inia p'anī. Piudap'edaarā waya chok'ai p'irabaidak'āri, ḡchisāgí īpemata ma wēra īmik'īra pait'eema ajida, āchi jōmaweda iru ome miak'āi p'anadap'edaa perā?

34 Jesupa p'anauji:

—Na p'ek'au eujāde īmik'īraarā māik'aapa wēraarā miak'āipata.

35 Mamīda Ak'ōrepa jīrit'eradaarā ichi eujāde p'anadak'āri, īmik'īraarā wēraarā paara waa miak'āida-e pait'ee,

36 waa piuda-e pait'ee perā. Angeleerāk'a p'anadait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre warrarā padait'ee, chok'ai p'irabaidap'edaa perā.

37 Moisepa paara tachimaa k'awapipari piudap'edaarā chok'ai p'irabaidait'ee. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa irumaa pedeek'āri pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a, jaraji ichi Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia.

38 ¡Tachi Ak'ōre piudap'edaarā Ak'ōre Waibia-e! ¡Chok'ai p'aniirä Ak'ōre Waibia, iru-it'ee eperāarā jaureerā jōma chok'ai p'anadairā!

39 Māpai ūk'uru Moisepa p'āda jarateepataarāpa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pia p'anaujida ajida.

40 Maadamāipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Māpai Jesupa iidiji:

—¿Sāap'eda jara p'anima aji, Mesías chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiait'ee?

42 Salmos p'ādade Rey Davidpa paara jara bi: ‘Tachi Ak'ōrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pí mī ome auk'a waibia bairā, su-ak'i beepáde aji, mī juaraare,

43 mīa pí k'īraunuunamaa iru p'anapataarā p'oyaaru misa.”’ *(Sal 110.1)*

44 Davidpa ichi ēreerādeepa uchiait'ee bīmaa t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ā aji, Mesías waibiaara bi chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

Jesupa Moisepa p'āda jarateepataarā imateeda
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Eperāarā jōmaarāpa ūrimaa p'anajida, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgak'āri:

⁴⁶ —K'írak'aupai p'anapataadai Moisepa p'āda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā p'aru teesoo jīi awaa p'anapata māik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaa saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopatak'a. Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'āri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata.

⁴⁷ Ma awara p'ētrāarā k'aripadai k'āyaara, āra te jāri atapata māik'aapa taarā it'aa t'ipata, eperāarāpa āchi t'o p'anadamerā. Māga p'anapata perā, Tachi Ak'ōrepa āra audupiara miapiit'ee, k'achia beerā miapik'āri ichi ewari waibia ewate.

21

P'ētrāa chupiria k'iri pa primisia teeda (Mr 12.41-44)

¹ Jesupa ak'īmaa baji, p'arat'ara beerāpa primisia ata bi p'ani misa p'arat'a p'epatade Tachi Ak'ōre te waibiade.

² Māpai ichiaunuji p'ētrāa chupiria k'iri pa ata bi cheru p'arat'a tau omé cobredee.

³ Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Na p'ētrāa chupiria k'iri pa primisia waibiarara teejida aji, apemaarā k'āyaara.

⁴ Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupiria k'iri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'ōremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

*Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aait'ee
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Eperāarā ūk'uru pedeemaa p'anajida Tachi Ak'õre te waibiade. Jarapachida māu pi-iaddee oo k'obi māik'aapa k'īra wāree bainī bi eperāarāpa net'aa tee p'anadap'edaa k'aurepa. Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

⁶ —Ewari cherude parāpa na jōmaunu p'ani unuda-e pait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu īri, na jōmaweda t'eek'oo chedait'ee perā.

*Ne-inaa p'asait'ee na p'ek'au eujā jōi naaweda
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Māpai Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ḷsāapaita māga p'asait'eema? ajida. ḷsāga k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁸ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatāati apidaamaa k'ūrapiamaapa. Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: "Mita Ak'õre Warra; īrapi paji chi cheit'ee bada." Mamīda āchia jara p'ani ijāanāati.

⁹ Ūridak'āri eperāarāpa jura chōo jōni māik'aapa oodaamaa p'ani āchi poro waibiarāpa jara p'anik'a, p'eranāati. Ichita māga p'asait'ee naapiara. Mamīda Tachi Ak'õre ewari waibia ewate at'āri pa-e pait'ee.

¹⁰ Ichiaba Jesupa māgaji:

—Eperāarā awaraarā ome chōodait'ee.

¹¹ Awērachai wēre nībeeit'ee; jarra oodait'ee māik'aapa k'ayaara paraait'ee eujā awaraawaraade. Ma awara pajāde ne-inaa waide

unudak'aa unupataadait'ee; ne-inaa tachi p'erapipari.

12 'Mamīda māga p'asai naaweda, ijāadak'aa beerāpa parā jiripataadait'ee miapidait'ee māik'aapa jita atadap'eda, ateedait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Mama parā ak'idait'ee jaradait'ee eperāarā pia wa k'achia. Ichiaba carcelde t'i nībinadait'ee māik'aapa ateedait'ee reyrā k'īrapite maa-e pīrā eperāarā poro waibiarā k'īrapite. Ma jōma parāmaa oopataadait'ee, mide ijāapata k'aurepa.

13 Māga oodak'āri, āchi k'īrapite parāpa jarapataadai Tachi Ak'ōrepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari.

14 Maapai k'īsianáati k'āare pedeeta jaradai.

15 Mīa k'īsia k'awaa pedee jarapiit'ee, parā k'īraunuamaa iru p'anapataarāpa p'anaupiamaapa māik'aapa jarapiamaapa parāpa seewa jara jōni.

16 Mamīda pāchi ak'ōreerāpa, īpemaarāpa, īreerāpa māik'aapa k'ōp'āyoorāpa paara parā traicionaadait'ee. Maapai parā ūk'uru peepidait'ee.

17 Jōmaarāpa parā k'īraunuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa.

18 Mamīda parā puda k'āu apida atuada-e, mia parā ak'i bapariit'ee perā.

19 Mapa it'āripa choopatáati! Māgá parā it'aa wādait'ee.

Jerusalén p'uuru jōdariit'ee

20 —Unudak'āri soldaorāpa Jerusalén p'uuru wap'ira iru p'ani, k'awáati taarā-e jōdariit'ee.

21 Maapai Judea eujāde p'aniiřā mirudaipia bi eera jēra bidee. Jōdee Jerusalén p'uurude p'aniiřā mamāik'aapa uchiadaipia bi. Ichiaba chi taawa p'aniiřā chedaik'araa bi p'uurudee.

22 Māga oodaipia bi ma ewate Tachi Ak'ōrepa mide ijāadak'aa beerā k'achia ooit'ee perā. Eperāarā chupiria chitoonadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āra k'achia ooit'ee perā ichi ūraa p'ādade jara bik'a.

23 ¡Aai, ma ewate chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa-e pirā warra chak'eerā jude iru bee, isapai p'oyaa wāda-e pait'ee perā! Ma eujāde audú chupiria jōnadait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrepa ne-inaa k'achia ooit'ee na p'uurudepemaarāmaa.

24 Úk'uru piudait'ee espadapa; awaraarā ateedit'ee awaraa eujādee esclavoorāk'a p'aneedamerā. Maapai Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa beerāpa Jerusalén p'uuru iru p'anadait'ee āchi juu ek'ari, Tachi Ak'ōrepa ewari awara bida parumaa āra k'achia ooit'ee.

*Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)*

25 —Maapai ne-inaa eperāarāpa waide unudak'aa unudait'ee ak'ōrejīrude, atanede māik'aapa lucerode. Na p'ek'au eujādepemaarāpa māga unudak'āri, k'awada-e pait'ee k'āata k'īsiadai māik'aapa p'eradait'ee, audú p'usa t'o jīwaa nībait'ee perā.

26 Eperāarā k'īra k'īdaipataadait'ee p'era jōnipa, k'īsiadak'āri na p'ek'au eujā p'asarude, pajā wère nībait'ee perā.

27 Māpai eperāarāpa unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema jōmaarā k'āyaara waibiarā bi, k'ira wāree cheru jīararade.

28 Māga p'asak'āri, sōcharra p'anapatáati māik'aapa t'āri ō-ia para báti, taarā-e nide mi cheit'ee perā parā k'aripade atuanaadamerā.

Jesupa higuera bīrīde jarateeda

29 Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ichi waya cheit'ee pak'āri:

—K'īsīati higuera bīrīde maa-e pīrā awaraa nejō bīrīde.

30 Unudak'āri k'iru t'uk'ua uchia nībeeru, parāpa k'awaapata eujā wāsia wā.

31 Māga pik'a unudak'āri māgí ne-inaa p'asaruta, k'awaadait'ee Tachi Ak'ore ewari waibia ewate k'ait'a bi.

32 'Mia wāarata jararu. Trapemaarā piudai naaweda, ma ne-inaa jōmaweda p'asait'ee.

33 Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

34 'K'īrak'aupai k'īri k'isua p'aneedai pāchi k'inia ne-inaa oo k'iniapa; it'ua to k'iniapa maa-e pīrā audú k'īsia jōnipa na p'ek'au eujādepema ne-inaaade. Maa-e pīrā atu bīde

35 ne-animal trampade baaiparik'a, māga pik'a parā atu p'anide mi waya cheit'ee. Ma ewate ne-inaa k'achia p'asait'ee jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarāmaa.

36 Mapa tauk'a nipapatáati māik'aapa ichita it'aa t'īpatáati. Māgá baaida-e pait'ee ma ne-inaa

k'achia p'asait'ee bi juade māik'aapa panadait'ee mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema k'īrapite.

³⁷ Ewari chaa āstaawa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ore te waibiade. Jõdee p'ārik'ua beepachi Olivo Eede.

³⁸ Maperā tap'eda weda eperāarā wāpachida Tachi Ak'ore te waibiadee iru pedee ūride.

22

Jesús jita atapidait'ee pedeeteedap'edaa

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ K'ait'a baji fiesta pan levadura wēe k'opata t'ījarapatap'edaa Pascua.

² P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome eperāarā waawee p'anadap'edaa perā, āra taide Jesús jita atapida-e paji. Mamīda ichita jiripachida sāga iru peepit'aadait'ee.

Judapa Jesús traicionaada

³ Māpai Satanás Judas k'ap'iade t'īuji. Māgí Judas Jesús k'ōp'āyoorā docedepema paji. Ichiaba t'ījarapachida Iscariote.

⁴ Māgí wāji p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Tachi Ak'ore te waibia jīapataarāmaa. Mama pedeeji āchi ome sāga Jesús atapii.

⁵ Māpai āchi o-īadachida māik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa.

⁶ Ichia ma p'arat'a jitap'eda, jirimaa beeji sāga Jesús āchimaa atapii, eperāarā wē-e misa.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Fiesta pan levadura wẽe k'opata ewate pak'ãri, oveja chak'e peepata Pascua fiesta-it'ee.

⁸ Mapa Jesupa jaraji Pedro Juan ome Pascua fiestadepema chik'o jiridamerã mäik'aapa awaraa ne-inaa oodamerã, nek'odai naaweda.

⁹ Mäpai ãchia iidijida:

—¿Sãma mäga oodaipia bima? ajida.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Parã p'uurude panadak'ãri, unudait'ee eperãpa pania chok'ode ateeru. Iru t'ee wãti ichi temãi t'furumaa.

¹¹ Mäpai chi te chiparimaa jaráti: “Tachi Jara-teeparipa iidi pëiji: ‘¿Chisãgí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'õp'ãyoorã ome?’ ”

¹² It'ipema pisode irua ak'ipiit'eeda aji, cuarto waibia ne-inaa jõmaa ome. Mama ne-inaa jõma óoti tachi nek'odait'ee.

¹³ Ächi wãdak'ãri, jõmaweda ununajida Jesupa jaradak'a mäik'aapa mama ne-inaa jõma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁴ Nek'odait'ee pak'ãri, Jesús chi k'õp'ãyoorã ome mesade su-ak'i p'aneejida.

¹⁵ Mäpai ichia mägaji:

—¡Wãara mi piu naaweda, parã ome na Pascua fiestadepema chik'o audú k'o k'inia bajii!

¹⁶ Miä jara bi: Parã waa nãgá nek'oda-e pait'ee mi ome, Tachi Ak'õre truade p'anadai naaweda.

¹⁷ Mäpai copa jitap'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa mäik'aapa mägaji:

—Jitáti na copa mäik'aapa jedéti pãchi pitapai.

¹⁸ Miä jara bi: Miä vino waa to-e pait'eeda aji, Tachi Ak'õre truade pai naaweda.

Pan vino ome k'odap'edaa

19 Maap'eda Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'iiji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Nāgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee parā k'aripait'ee. Nāgá pan k'odak'āri, k'opatáati k'irāpadait'ee mi piuda parā pari.

20 Nek'odap'edaa t'ēepai, ichiaba māgá ooji ma vino ome. Māgaji:

—Nāgí vino mi waa, mīchi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri eperāarā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Mīchi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee parāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa mīchideerā papiit'ee.

21 Mamīda chi mi traicionaait'ee bi jue na mesa īri bi mīchi jue ome.

22 Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ichita piut'ee Ak'ōrepa oopi bił'a. Mamīda, jaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'ee chi mi traicionaait'ee bi!

23 Māpai āchi pitapai iidi para beeji k'aipata traicionaait'ee.

K'aita Jesús k'ōp'āyo pipiara bi

24 Māpai chi k'ōp'āyoorā aupedee para beeji k'awaadait'ee k'aita pipiara bi apemaarā k'āyaara.

25 Mapa Jesupa māgaji:

—Ijāadak'aa beerā t'āide reyrāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa māik'aapa māirā poro waibiarāpa āchi jue ek'ari p'aniiřā pia ak'i p'anida apata.

26 Mamīda parā māgá p'anadaik'araa bi. Ma k'āyaara parā t'āidepema waibiarā bi warra

chok'ek'ee baparik'a baipia bi. Ma awara parā t'āidepema poro waibiara bi mimiapari jīp'aak'a beeipia bi parā k'aripait'ee.

²⁷ ¿Chisāgí eperā waibiara bi; chi mesade su-ak'i bi nek'oit'ee maa-e pírā chi chik'o jedepari? ¿Chi mesade su-ak'i bi-ek'ā? Jōdee mi nama bi parā t'āide chi chik'o jedeparik'a.

²⁸ 'Parā ichita mi ome p'aní, nepirade wa ne-inaa k'achiade p'anajida mīda.

²⁹ Mapa mia parā reyrā papiit'ee mi Ak'ōrepa mi rey papidak'a.

³⁰ Parā nek'odait'ee Ak'ōre truade māik'aapa ne-inaa todait'ee mi ome mi it'aripema mesade. Ma awara su-ak'i p'aneedait'ee rey su-ak'i beeparide. Israeldeepa ēreerā doce uchiadap'edaarā iru p'anadait'ee parā jua ek'ari māik'aapa jaradait'ee māirāpa oopatap'edaa pia wa k'achia.

*Jesupa jarada Simón Pedropo ichi k'awa-e bida
ait'ee*

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ichiaba Jesupa māgaji:

—Simón, Simón, Satanapa parā iididoo oo k'inia bairā trigo ome oopatak'a nēesidak'āri chi tau ãyaa atadait'ee.

³² Mamīda mi it'aa t'ípari pi pari mīde ijāa bapariimerā. Waya mi ome nipak'āri, k'aripáji piichi ípemaarā mi k'ap'ia, ichita ijāapataadamerā.

³³ Māpai Simonpa māgaji:

—Tachi Waibia, mi pi ome nipa k'inia bida aji, mi carcelde t'i níbiruta pijida maa-e pírā piuru pijida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Pedro, mia jara bi: Idi p'ärík'ua et'erre k'arri naaweda, jarada õpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

Jesús chupiria níbait'ee hora k'ait'a pak'āri

³⁵ Maap'eda Jesupa iidiji:

—Mia parā pëik'āri muchila wēe, p'arat'a te wēe, chancla wēe, ¿net'aa apida faltajidak'ā? aji.

P'anaujida:

—Maarepida faltada-e pajida ajida.

³⁶ Māpai irua māgaji:

—Irá, jōdee, chi muchila iru bipa ateeipia bi ichi p'arat'a te ome; chi espada wēe bipa ichi īripema p'aru jī bi netoipia bi māik'aapa espada aba neto ataipia bi.

³⁷ Mia māga jara bi ichita uchiat'ee perā mide jara bik'a Ak'õre Ūraa p'ādade:

'Eperā t'āri k'achia-idaak'a iru p'anajida.' (*Is 53.12*)

Jōma ma p'ādade jara bi mide ichita p'asait'eeda aji.

³⁸ Māpai āchia māgajida:

—Tachi Waibia, nama espada omé iru p'anida ajida.

Māpai irua p'anauji:

—Jāgapaiapi.

Jesús Getsemaní ne-uu k'āide it'aa t̄ida

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Maap'eda Jesús wāji Olivo Eedee ichi wāpatak'a māik'aapa chi k'ōp'āyoorā t'ẽe wājida.

⁴⁰ Mama panadak'āri, ichia āramaa māgaji:

—It'aa t̄iti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa.

41 Maap'eda Jesús waawipai wāji chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāipa. Mama bedabaiji it'aa t'iit'ee.

42 Māgaji:

—Ak'ōre, pichia k'inia bi pirā, k'aripáji na mait'ee bideepa. Mamīda oonaapáde aji, mia k'inia bik'a. Jīp'a pia k'inia bik'ata oopáde aji.

43 [Māga nide it'aripema ángel iru ik'aawa bainí ba cheji iru k'aripait'ee.

44 Jesús audú t'āri p'ua nībada perā, audupiara it'aa t'ipachi, ichi jia eujāde baairumaa waa t'eut'ewaak'a.]

45 It'aa t'i aupak'āri, chi k'ōp'āyoorā atabēidamaa wāji. Mamīda ununaji k'āi para bi, audú t'āri p'ua jōnipa.

46 Māpai irua māgaji āramaa:

—¿Sāap'eda k'āi jōnīma? aji. P'irabáiti māik'aapa it'aa t'i p'ek'au k'achiade baaipiamaapa.

Jesús jita atadap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús at'āri pedeemaa bide, eperāarā chok'ara pachejida. Ma eperāarā chok'ara chedap'edaa naa che wāji Judas, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema. Māgí Jesús k'ait'a chek'āri k'īra it'aait'ee,

48 Jesupa māgaji:

—Judas, ¿mī k'īra īrupa mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema traicionaaruk'ā? aji.

49 Jesús ome p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, iidijida:

—Tachi Waibia, ¿espadapa chōodaipia bik'ā? ajida.

50 Aramata ãradepema abaapa p'aareerã poro waibia mimiapari juaraarepema k'íri orp'et'aaji espadapa.

51 Mäpai Jesupa mägaji:

—Ichiak'au bítí; jágapaipi.

Mäpai Jesupa ma eperã k'íri orp'et'aadamâi t'obait'aaruta, anidachi.

52 Mäpai mägaji ichi ata chedap'eda p'aareerã poroorãmaa, Tachi Ak'õre te waibia jíapataarãmaa mäik'aapa judiorã poro waibiarãmaa:

—¿Sãap'eda parã espada ome mäik'aapa pak'uru ome chejidama aji, mi jita atade, nechiayaa bi jita atapatak'a?

53 Ewari chaa mi Tachi Ak'õre te waibiade bapari parã ome. Maapai parãpa mi jita atada-e paji. Mamïda hora pajipi parãpa ne-inaa k'achia oodamerã mîmaa, Netuara Poro Waibiapa k'inia bik'a.

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jesús mägá jita atadap'eda, ateejida p'aareerã poro waibia temaa. Mäimisa Pedro t'ímiipapai t'ee wâk'âti wâji.

55 Mama te taawaik'a eere t'íak'au bimäi t'ípi oro iru p'anajida mäik'aapa aí ik'aawa eperãarã su-ak'i p'anajida. Pedro jida ichiaba su-ak'i beeji ãra ome.

56 Mäga nide ariipema mimiapari awêrapa Pedro unuji, t'ípitau ik'aawa su-ak'i bi. Ma mimiaparipa pi-ia ak'iji mäik'aapa mägaji:

—Nâgí jida auk'a jã eperã ome bajida aji.

57 Mamïda Pedropo meraji:

—Mia iru k'awa-e bida aji.

⁵⁸ Taarā-e nide awaraapa Pedro unu atak'āri, ichiaba māgaji:

—Pi auk'a jā eperā k'ōp'āyoorādepemada aji.

Pedropo p'anauji:

—¡Mi iru k'ōp'āyo-edo! aji.

⁵⁹ Hora abaamaa awaraapa ichiaba māgaji:

—Wāara na eperā ichiaba bajida aji, jāgí ome.

Ma awara ichi Galilea eujādepemada aji.

⁶⁰ Pedropo p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, k'āaredeta pedee bi.

Aramata Pedro at'āri pedeema a bide, et'erre k'ariji.

⁶¹ Māpai Jesupa āpatee ak'iji Pedromaa māik'aapa Pedropo k'irāpaji irua jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ōpee jarait'ee mi k'awa-e bi.”

⁶² Māpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nībeeji audú t'āri p'ua nībada perā.

Jesús oo iru p'anadap'eda

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesús jīa p'anadap'edaarāpa iru oo iru p'aneepachida māik'aapa sīpachida.

⁶⁴ Iru tau p'ārajī atadap'eda, māgapachida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ōre Warra pīrā, jarapáde aji, k'aipata pi sīji!

⁶⁵ Ichiaba awaraa ik'achia pedee jarapachida.

Jesús Junta Suprema k'īrapite

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Tap'eda weda judiorā poro waibiarā, p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, pia jarait'eera, chi Junta

Supremadepemaarā chip'ejida. Māpai Jesúś aneejida ãra k'īrapite. Irumaa iidijida:

67 —¿Pik'ā ajida, Mesías, Tachi Ak'ōrepa pëida eperāarā rey pamerā?

Ichia p'anauji:

—Mia māgada aru pírā, parāpa ijāada-edo aji.

68 Jōdee mia parāmaa ne-inaa iidiru pírā, p'anauda-e.

69 Mamīda mia jara bi: Ḧraweda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema Tachi Ak'ōre Waibīa juaraare su-ak'i banait'ee.

70 Māpai jōmaarāpa iidijida:

—¿Māgara pi Tachi Ak'ōre Warrak'ā? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Pāchia jara p'anik'a, māgada aji.

71 Māpai āchia māgajida:

—¿K'āare-it'ee eperāarā waa jiridayama ajida, irua ooda jaradamerā? Tachi k'īriipa ūrijidada ajida, ma pedee k'achia ichi it'aideepa jarada Ak'ōre Waibīa ãpite.

23

Jesús Pilato k'īrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ma judiorā poro waibiarā p'irabaik'oodaidap'eda, Jesúś ateejida Pilato k'īrapite.

2 Mama iru k'īrapite imiateemaadachida:

—Taipa na eperā unujidada ajida, tai p'uuru pidaarāmaa k'īisia awara-awaraa papimaa bi. Jara bi taipa Cesarmaa impuesto p'aadaik'araa bi. Ma awara jara bi ichi Mesías, Tachi Ak'ōrepa pëida rey pamerā.

3 Māpai Pilatopa iidiji:
 —¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?
 Jesupa p'anauji:
 —Mida aji, pia jara bik'a.

4 Māpai Pilatopa māgaji ma p'aareerā poroorāmaa māik'aapa arii p'anadap'edaarāmaa:
 —Mia unu-e bida aji, na eperāpa ne-inaa k'achia ooda.

5 Mamīda audupiara golpe pedeejida:
 —Ichia jaratee bi k'aurepa tai p'uuru pidaarā jōmaweda chōo pik'a para bi. Naa Galilea eujāde jaratee nipa beeji. Frá nama Judea eujāde auk'a oomaa bi.

Jesús Herodes k'īrapite

6 Māga ūrik'āri, Pilatopa iidiji:
 —¿Na eperā Galilea eujādepemak'ā? aji.

7 Ichida adak'āri, Pilatopa pēji Herodemaa. Māgí Galilea eujā ak'ipari paji. Auk'a baji Jerusalende.

8 Herodepa Jesús unuk'āri, o-īadachi ai naaweda iru k'īraunu k'inia bada perā māik'aapa ūrida perā nepiri p'aní irua oopari ne-inaa eperāarāpa p'oysaa oodak'aa āchi juadoopa. Mapa unu k'inia baji ichi taide irua māgee ne-inaa oomerā.

9 Ma-it'ee iidida chok'ara iidiji Jesumaa. Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji.

10 Mama ichiaba p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā p'anajida. Āchiata audú Jesús imiateepachida.

11 Mapa Herodes ichi soldaorā ome Jesumaa ik'achia pedee jarajida māik'aapa reypa jípari p'aru pi-ara bīta jí bijida iru oo iru p'anadait'ee.

Maap'eda Herodepa waya āpitez pëit'aaji Pilatomaa.

¹² Ma ewate Pilato k'ōp'āyo meraaji Herodes ome, aī naaweda chik'ira unuamaa p'anapachida mīda.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Pilatomāi panadak'āri, irua waya t'i p'eji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa p'uuru pidaarā.

¹⁴ Maap'eda māgaji:

—Parāpa mimaa jara chejida na eperāpa p'uuru pidaarā k'īsia awara-awaraa papik'oomea bī. Mamīda parā k'īrapite irumaa mīa iidida chok'ara iidiji māik'aapa unu-e ne-inaa k'achia apida ichia oo bida a p'ani.

¹⁵ ¿Ichiaba Herodepa iru māga unu bi-ek'ā? aji. Maa-e pirā waya namaa pēi-e pak'aji. Parāpa k'awa p'ani irua ne-inaa k'achia oo-e bī ma k'aurepa iru peepimerā.

¹⁶ Mapa wipip'eda, ichiak'au wāpiit'eeda aji.

¹⁷ [Māgí fiestade Pilatopa k'ena pēipachi carceldepema preso; chi iidirutata p'uuru pidaarāpa.]

¹⁸ Mamīda arii p'anadap'edaarā jōmaweda biuk'adachida:

—Jāgí ãyaa atáji! ¡Barrabata k'ena pēiji!

¹⁹ Ma Barrabás carcelde baji ooamaa bada perā Romadepemaarāpa oopipatak'a ma p'uurude; ma awara chīara peet'aada perā.

²⁰ Māpai Pilatopa Jesús uchia pēi k'inia bada perā, waya pedeeji.

21 Mamīda āchi waapiara biuk'a n̄ibeeji:

—¡Kurusode peepit'āaji! ¡Kurusode peepit'āaji!

22 Māpai waya jarada ñpee Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima aji, irua? Mia unube bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee. Wipip'eda, ichiak'au k'ena pēiit'eeda aji.

23 Mamīda audupiara biapachida Jesús kurusode baijira b̄ipimerā. Māgá bia jōnipa āchia k'inia p'anadap'edaak'a oopijida.

24 Pilatopa ooji āchia iidi p'anadap'edaak'a.

25 K'ena pēiji Barrabás, āchia k'inia p'anadap'edaa, ma ooamaa bada Romadepe-maarāpa oopidap'edaak'a māik'aapa ch̄iara peeda. Jōdee Jesús ateepiji kurusode baijira b̄inadamerā, āchia k'inia p'anadap'edaak'a.

Jesús kurusode baijira b̄idap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jesús ateedak'āri kurusode baijira bidait'ee, jita atajida eperā aba p'uurudee che wā nipada, Cirene p'uurudepema t̄ijarapatap'edaa Simón. Māgimaa kuruso ateepijida Jesús t'ēe.

27 Ma wādade eperāarā chok'ara ichi t'ēe wā nipapachida. Māirā ome wādap'edaarā wēraarā chok'ara jēe wāpachida māik'aapa biuk'a wāpachida t̄āri p'uapa, Jesús māgá atee wādap'edaa perā.

28 Mamīda Jesupa āchimaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Jerusalendepema wēraarā, jēenāati mi pari.

Jēeti pāchi pari māik'aapa pāchi warrarā pari, ewari cherude audú chupiria chitoonadait'ee perā.

29 Tachi Ak'ōrepa na eujādepemaarā k'achia ook'āri, māgadait'ee: “O-ña p'aní chi ju tawadak'aa beerā warra t'odak'aa perā.”

30 Ma ewate eperāarāpa eemaa jaradait'ee:
 ‘¡Tai ūri irak'oodarítí!’ māik'aapa: ‘¡Tai t'ap'a atáti!’
(Os 10.8)

31 Eperāarāpa pak'uru ñodoó bi t'ipitauude
 bat'at'aapata pírā, ¿audupiara pak'uru p'ūasaa
 bi bat'at'aada-e paik'ā, taarā-ee paa jōdaipari perā?

*Eperāarā Jesús ik'aawa kurusode baijira
 bidap'edaa*

32 Ichiaba Jesús ome atee wā nipajida k'achia
 beerā omé auk'a kurusode baijira bídait'ee.

33 Panadak'āri eujā “Tachi Poro Biíri”
 apatap'edaamāi, Jesús ma k'achia beerā ome
 kurusode baijira bijida; aba juaraare, chi apema
 juabi eere.

34 [Māpai Jesupa māgaji:
 —Ak'ōre, mi nāgá oo p'aníirā perdonáaji,
 k'awada-e p'anadairā ne-inaa k'achiata oomaa
 p'ani.]

Māpai soldaorāpa suerte jemenejida
 k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

35 Māimisa arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa ak'i
 para bapachi māik'aapa judiorā poroorāpa iru nāga
 oo iru p'anapachida:

—Awaraarā k'aripadak'a, píchi k'ap'ia jida
 k'aripa atáji, wāara Tachi Ak'ōrepa pi pēida pírā,
 maa-e pírā irua jírit'erada pírā.

36 Soldaorāpa ichiaba Jesús oo iru p'anapachida.
 Iru k'ait'a wādap'eda, vino achuchua teepachida

37 māik'aapa māgapachida:
 —¡Pi wāara Judiorā Rey pírā, jāmāik'aapa uchi-
 adaríji!

38 Ichiaba Jesús poro it'aik'a eere letrero bijida:
NĀgí JUDIORĀ REY.

39 Ma awara iru ik'aawa baijira badapa ik'achia jarapachi:

—¡Pi wāara Tachi Ak'õrepa pëida pirā, jāmāik'aapa uchiadaipáde apachi, māik'aapa tai jida auk'a k'aripapáde! apachi.

40 Mamīda chi apemapa māgí pedee bada itriat'ajji:

—¿Pia Tachi Ak'õre waawee-e bīk'ã aji, nama auk'a baijira bīta?

41 Tachi nama chupiria chitooni ne-inaa k'achia oodap'edaa perā. Mamīda na eperāpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

42 Maap'eda, māgaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibīa truade rey beek'ãri, mi k'irāpáji.

43 Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Idi pi mi ome bapariit'eeda aji, Ak'õre Waibīa eujāde.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Imat'ipa ak'õrejīru k'iat'idachi. Na eujā jōma p'āriudachi las tres parumaa.

45 Ak'õrejīru k'iat'idachi māik'aapa Tachi Ak'õre te waibiadepema cuarto edupiara tīupatamāi p'aru eebai jira bada esajīak'a jēdachi.

46 Māpai Jesús golpe biaji:

—¡Ak'õre, michi jaure pi juade bīru! (Sal 31.5)

Māga jarap'eda, jai-idaaaji.

47 Romadepema soldaorā poropa ma jōma unuk'āri, pedee pia jaraji Tachi Ak'ōremaa māik'aapa māgaji:

—Wāara na eperāpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

48 Eperāarā jōmaweda mama see nībadaarāpa māga unudak'āri, āchi t'ūa t'aap'e erreudachida t'āri p'uapa.

49 Mamīda Jesús ome nipapatap'edaarā, īmīk'īraarā māik'aapa wēraarā iru ome chedap'eda Galilea eujādeepa, ma ne-inaa p'asada t'īmīpa ak'īmaa p'aneejida.

Jesús iadap'eda

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Ma eujāde eperā t'āri pia bapachi. Ne-inaa k'achia ook'aa pajī. Māgí t'ījarapachida José. Iru Arimatea p'uurudepema pajī. Māgí p'uuru Judea eujāde bi.

51 Ni baji Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā. Junta Supremadepema pajī. Mamīda ijāa-e pajī māirāpa oodap'edaade Jesús ome.

52 Mapa wāji Pilatomaa Jesús k'ap'īa piuda iidide iait'ee.

53 T'ēepai Jesús k'ap'īa kurusodeepa īrabai atap'eda, pīrat'aaji lienzode māik'aapa bīnaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida.

54 Ma ewate judiorā īipata noreweda pajī. P'āriupodopa pada perā, ne-inaa waa ooik'araa bajī, īipata ewate wāyaaru misa.

55 Ma wēraarā Jesús ome Galilea eujādeepa chedap'eda ichiaba wājida ma māu te uriade

iru b̄idap'edaamaa māik'aapa ak'ijida sāga Jesúš k'ap'ia ata bijida.

⁵⁶ Maap'eda teedaa chedak'āri, k'era oojida ne-inaa awaraa t'ūa bee ome Jesúš k'ap'ia īri bidait'ee, judiorāpa oopatak'a āchi auk'aarā pi-udak'āri. Tipata ewate ma wēraarā ījida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara b̄ik'a.

24

*Jesúš chok'ai p'irabaida
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Tomia ewate tap'eweda ma wēraarā wājida Jesúš k'ap'ia iadap'edaamaa. Ateejida k'era ne-inaa t'ūa ome āchia oodap'edaa.

² Panadak'āri, unujida chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara āi bi.

³ T'īudak'āri, Tachi Waibia Jesúš k'ap'ia unuda-e paji.

⁴ K'awadak'aa paji k'āata oodait'ee. Māga niide unujida imik'īraarā omé p'aru t'o-t'oo uchiterree jī bainī p'ani āchi ik'aawa.

⁵ Māpai āchobeepea bedabaidachida tau bīri eujāde t'ōbairutamaa. Mamīda mārāpa māgajida:

—Sāap'eda jāiramāi jiri p'anima ajida, iru chok'ai bīta?

⁶ Iru nama wē-e. ¡Chok'ai p'irabaiji! K'irāpāti iru atāri Galilea eujāde bak'āri,

⁷ jaraji ichi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, k'achia beerā juade bidait'ee; ārapa kurusode bai-jira bidait'ee piumerā māik'aapa ewari ūpeemaa ichi chok'ai p'irabaiit'ee.

⁸ Māga ūridak'āri, ma wēraarāpa Jesupa jarada k'irāpajida.

⁹ Māpai iru k'ap'ia iadap'edaamāiipa wādak'āri, ma jōmaweda nepirinajida Jesús k'ōp'āyoorā once-maa māik'aapa awaraarāmaa.

¹⁰ Chi māga nepirinadap'edaarā paji María Magdalena, Juana, Santiago nawe María māik'aapa awaraa wēraarā.

¹¹ Mamīda ārapa nepiridap'edaa ūridak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa k'isijida pariatura pedeemaa p'anī. Mapa ijāa k'iniada-e paji.

¹² Māga jarajida mīda, Pedro p'iradachi Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa māik'aapa edajāde ak'ik'āri, chi k'ap'ia lienzode beda bada unu-e paji. Jīp'a chi p'aru aupaiunuji. Māpai p'era pik'a teedaa cheji. K'awa-e paji k'āata ooit'ee.

*Jesús unudap'edaa ode wādade Emaús p'uurudee
(Mr 16.12-13)*

¹³ Ma ewate weda Jesús ome nipapatap'edaarā omé wā nipajida Emaús p'uurudee. Ma p'uuru Jerusalendeepa perá once kilómetros bī.

¹⁴ Ma ode wādade āchi pedee wā nipajida ma jōma Jesús ome p'asadade.

¹⁵ Māgá pedee wādade, Jesús cheji āchi ik'aawa māik'aapa auk'a t'ia wāji.

¹⁶ Unu p'anajida mīda auk'a wāru awaraa eperā āchi ome, k'awada-e paji k'aita māga bī.

¹⁷ Māpai Jesupa iidiji āramaa:

—¿K'āaredeta parā pedee wādama? aji.

Māpai āchi k'īra pia-ee bainī p'aneejida

¹⁸ māik'aapa āchidepema Cleofás apatap'edaapa p'anauji:

—¿Pi Jerusalende badata k'awa-e bik'ã aji, mama p'asada?

19 Māpai ichia iidiji:

—¿K'ãata p'asajima? aji.

Ãchia māgajida:

—Jesús Nazaretdepema Ak'õre pedee jarapari paji. Ne-inaa pi-ia oopachi māik'aapa pedee pia jarateepachi Tachi Ak'õre k'írapite māik'aapa p'uuru pidaarã k'írapite.

20 P'aareerã poroorãpa māik'aapa tachi poro waibiarãpa iru ateejida Romadepema poro waibia Pilatomaa kurusode peepit'aamerã.

21 Taipa ijää p'anajida ma Jesupata tachi Israel pidaarã uchiapiit'ee Romadepemaarã juadeepa. Mamïda ewari õpee paru māgí ne-inaa jõma p'asada.

22 Ma awara wëraarã tai ome nipapataarãpa tai p'erapijida. Taujaaweda wâjida Jesús iadap'edaamaa.

23 Mamïda iru k'ap'ia unuda-e pak'ãri, ãpitee chejida teedaa māik'aapa taimaa nepirijida angeleerã unudap'edaa. Mâirãpa jarajidada ajida, Jesús chok'ai bi.

24 Mâga ūridak'ãri, tai k'õp'äyoorã ūk'uru wâjida iru iadap'edaamaa māik'aapa ununajida ma wëraarãpa jaradap'edaak'a. Mamïda iru unuda-e paji.

25 Māpai Jesupa māgaji:

—¡Parã k'ísia k'awada-ee p'ani! ¿Ijääda-e p'anik'ã Ak'õre pedee jarapataarãpa chonaarãweda jaradap'edaa?

26 ¿Tachi Ak'õrepa pëida mägá chupiria nïbait'ee paji-ek'ã aji, Ak'õrepa iru ateei naaweda ichi tru-addee?

27 Mäpai Jesupa jarateemaa beeji ichi p'asait'ee bada Tachi Ak'õre Úraa p'âdade jara bïk'a. Jarateeji Moisepa p'âdadeepa, Ak'õre pedee jarapataaräpa p'âdap'edaade jara bï parumaa.

28 Chi p'uuru wâdap'edaamaa panadak'ãri, Jesús k'íra jiwaan wâyaait'ee paji, p'uurude bee-ee.

29 Mamïda ãchia mägajida:

—Tai ome bëeji k'ewara bairä mäik'aapa p'âriu wâ perä.

Mäpai Jesús auk'a teedaa wâji ãra ome.

30 T'ëepai mesade su-ak'i p'aneedak'ãri nek'odait'ee, Jesupa ichi juade pan ataji. Mäpai it'aa t'íji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa mäik'aapa t'oop'eda ãramaa teeji.

31 Mata Tachi Ak'õrepa aweda ãra tau eratik'oopiji mäik'aapa ãramaa Jesús k'awapiji. Mamïda mamäik'aapa iru wêpadachi.

32 Mäpai mägajida:

—Wâara-ek'ã? ajida. ¡Iru paji! Tachi t'âripa mäga jara nïbaji, ode Ak'õre Úraa p'âda tachimaa jaratee che wâ nipak'ãri.

33 Aramata waya ãpithee chejida Jerusalendee. Mama unu chejida iru k'õp'âyoorä once awaraa nipapatap'edaaräpa ome see nïbi.

34 Mägí see nïbadaaräpa mägajida:

—Wâarada ajida, Jesús chok'ai bï. Simón Pedro-maa ichiaba unupijida ajida.

35 Māpai ãchi omeerāpa nepirijida ode p'asada māik'aapa Jesupa pan t'oop'eda, jedek'āri k'awaadap'edaa.

*Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa unupida
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-8)*

36 At'āri māgá nepirimaa p'anide, Jesús ãra esajīak'a bainī ba chejī māik'aapa māgaji:

—K'āiwee p'anapatāati.

37 Jesús unudak'āri, ãchi p'eradachida, iru jaureta unu p'ani jīak'aapa.

38 Mamīda Jesupa māgaji:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? aji. ¿Sāap'eda pāchi t'āride at'āri ijāada-e p'anima? aji.

39 Ak'iti mi juua, mi biirī ome. Mipi. Mi k'ap'ia t'obáiti māik'aapa ak'iti. Eperā jaure chiara wēe bi, biirī jida mia iru bik'a.

40 Māga jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi juua māik'aapa ichi biirī.

41 Mamīda at'āri pia ijāada-e p'anajida, audú o-ña p'anadap'edaa perā māik'aapa p'era pi:k'a p'anadap'edaa perā. Jesupa ichi k'awapi k'inia bada perā, iidiji:

—¿Nama ne-inaa k'oparii iru p'anik'ā? aji.

42 Māpai ãchia chik'o paada esajīak'a teejida.

43 Irua jitaji māik'aapa ãchi taide k'ot'aaji.

44 Maap'eda māgaji:

—Mimaa p'asajida aji, mia jaradak'a, at'āri parā ome bak'āri. Jaraji ne-inaa jōmaweda p'asait'ee paji Moisepa p'ādade jara bik'a māik'aapa Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a, Salmos libro p'ādade jara bik'a paara.

45 Māpai jarateeji Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bi Mesiade.

46 Māgaji:

—Tachi Ak'õre Ūraa p'ãdade jara bi Mesías ichita piut'ee māik'aapa ewari ūpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee.

47 Ak'õrepa k'aripap'eda, Jerusalendeepa na p'ek'au eujā eperāarā paraamaa jarateenáti p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa Tachi Ak'õrede ijāapataadamerā. Māgá irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee.

48 Parāpa mi p'asada jōmaweda k'awa p'aní, unudap'edaa perā.

49 Mapa parāmaa mia ne-inaa pēiit'ee mi Ak'õrepa jaradak'a. Mamīda māga ororu misa, nama p'anéeti Jerusalén p'uurude. T'ēepai it'ariipa Tachi Ak'õrepa ichi jaure pēiit'ee parā ome bapariimerā.

Jesús Ak'õre eujādee wāda

(*Mr 16.19-20; Hch 1.9-11*)

50 Maap'eda Jesupa ãra ateeji ma p'uurudeepa Betania p'uuru k'ait'a. Mama ichi jua it'aa iap'eda, ãra bendiciaji.

51 Māpai māgá pedeemaa bi de Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ãra ik'aawaapa.

52 T'ēepai chi k'ōp'āyoorāpa it'aa t'īdap'eda, pedee pia jarajida irude māik'aapa t'āri o-ña ãpithee chejida Jerusalendee.

53 Maadamāiipa ewari chaa Tachi Ak'õre te waibiade p'anapachida it'aa t'īmaa māik'aapa pedee pia jaramaa Tachi Ak'õremaa.

**Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

cl

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441